

အမျိုးသား ပညာဝန် ဦးဖိုးကျား စီရင်ရေး သားသမီး

ပေါ်ရဲကအသိစာ

မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်စါအုပ်ဌာန
အမှတ်-၁၇၈-ကျီလဘတ်လမ်းကန်တော်ကလေး
ရန်ကုန်မြို့
အလုံးစုံမူပိုင်

နိဒါန်း။

နမောတဿဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အကျွန်ုပ်သည်။ရတနာသုံးပါး။ ဆရာသမားတို့အား၊
ရိုသေမြတ်နိုးရှိခိုးပါ၏။ရှိခိုးပြီး၍၊ **ပေါရာဏအဘိဓါန်**ကို
စီရင်ရေးသားပါအံ့။ ။ရေးသား ရသော အကြောင်း
ကားဤသို့တည်း။

၁၂၇၇-ခုနှစ်လေခံဆီက။ အကျွန်ုပ်သည် ပုသိမ်မြို့၊
တိုင်တရာကျောင်းခေါ်၊ မြန်မာကရင် အင်္ဂလိပ်ကျောင်း
(၈)တန်းတွင် နေစဉ်က၊ မဟာဇနက ဇာတ်တော်ကြီး
ဝတ္ထုကို သင်ကြားရ၏။ ထိုအခါ၊ မဟာဇနကမင်းကြီး
တော ထွက်ခါနီး နန်းပြဿန်များကိုပြီးမွမ်းခန်း၌ (ငါ၏
နန်းတော် ပြဿန်တို့သည်။-မှန်ကင်း၊တုရင်၊စုလစ်အ
မွန်း၊ထုပိကာတို့ဖြင့်တန်ဆာဆင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အလွန်
တင့်တယ်၏)ဟုပါရှိရာ၊ထုပိကာဆိုသောအရာကိုမသိ၍၊
စုံစမ်းမေးမြန်းရန် အလိုငှါ၊ ပုသိမ်မြို့ ရွှေရေဋ္ဌာကုန်း
တော်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင်၊ လူကြီး ၂-ဦး ၃-ဦးသို့
ကပ်ခါ၊ တန်ဆောင်း ပြဿန်များကိုပြ၍၊ မေးမြန်းပါ
သည်။မသိသောသူများနှင့်တွေ့ကြုံရလေရကား။ နှစ်ရက်
ဆက်၍သွားရ၏။ ဒုတိယနေ့မှ။ အသက် ၄၀-ရွယ်တဦး
ကညွှန်ပြပေးသောကြောင့်၊ ထုပိကာဆိုသော အရာကို၊
တွေ့မြင် ခံသားခဲ့ရဘူးသည်။

(ခ)

နိဿိဒ်။

ထိုအခါ၊ အကုသိုလ်စဉ်းစာ လိုက်သည်ကား၊ အင်္ဂုလိပ်
များမှာ အဘိဓာန်ရှိ၍ မထိသောစကားများ၏ အဓိပ္ပါယ်
ကို အလွယ်တကူနှင့် သိနိုင်၏။ ငါတို့မှာကား၊ မြန်မာ
အဘိဓာန်သက်သက်မရှိသေး၍၊ ဤသို့အခက်အခဲနှင့်တွေ
ရသည်။ သို့သော်—

- (၁) မြန်မာအဘိဓာန်သက်သက်တစ်ရပ်ရမည်။
- (၂) ငါပင်တတ်နိုင်သမျှကြိုးစား၍ရေးမည်။
- (၃) ဤသို့သော အဘိဓာန်တစ်ရပ် ဖြစ်မြော်အောင်
မြင်ရန်မှာ ငါ၏တသက်တွင်။ ရည်ရွယ်ချက်
အကြီးဆုံးတစ်ရပ် ဖြစ်စေရမည်။

ဟူ၍ စိတ်တွင်ဆုံး ဖြတ်ခဲ့ပါသည်။ ။ ထိုအခါ ကစ၍
မြန်မာစကား အရပ်ရပ်တို့ကို၊ ရှာဖွေစုဆောင်း သိုမှီး
လေ့ခဲ့သည်မှာ၊ အတန်ပင်ရရှိလေပြီ။

ဤအတောအတွင်း၊ အမျိုးသား ကျောင်းများ ပေါ်
ပေါက်လာရာ (၁၂၈၂-ခု) မြန်မာ ပျို့ကဗျာလင်္ကာများ
ကိုအားပေးသင်ကြားစေရာ၌၊ ပေါ်ရာဇာဏကထာဟူသော
မြန်မာစကားဟောင်း များစွာပါဝင်လေသည်။ ကျောင်း
သားသူငယ်တို့မှာ၊ ဤသို့သောစကားခက်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်
ကို သိလို၍ ရှာဖွေကြမည် ဖြစ်ရာ၌၊ ထုတ်ကောက်စွဲကို
တွေးခို၍၊ ကိုယ်ချင်းစာလှသည်။

ဤတွင်၊ ပေါ်ရာဇာဏစကားများ၏ အဓိပ္ပါယ် ကိုသိရှိနိုင်
ရန်၊ ကျမ်းအစောင်စောင်နှင့်အဘိဓာန်များပင်ရှိ၏။ သို့ရာ

တွင်ကျောင်းသားသူငယ်တို့အတွက် ခဲခက်ရန်ရှိသည်ဟု ထင်မိ၏။ ။ရှိဟန်ကား။

(၁) ရှင်မဟာသီလဝံသ စီရင်တော်မူသော ပေါရာဏကထာလင်္ကာဟောင်း။ (၈၁၅-၈၈၀-ခု။ ။ဒုတိယမင်းခေါင်နှင့်သားတော်ရွှေနန်းကြော့ရှင်တို့ လက်ထက်)၊ ဤလင်္ကာမှာ ပေါရာဏ စကားတို့ကို။ တစုံတရာအစီအစဉ်မထားဘဲ။ ရှေးဦးစွာရေးထားသဖြင့်။ တစောင်လုံးကိုနှုတ်တက်ရမှ အသုံးလွယ်ပေမည်။

(၂) တွင်းသင်းတိုက်ဝန် မဟာစံည်သူ စီရင်တော်မူသောတွင်းသင်း ပေါရာဏကထာ။ (၁၁၅၆-ခု။ ဖိုးတော်ဦးစိုင်းလက်ထက်)။ ။ဤကျမ်းမှာ စကားပြေဖြင့် ပေါရာဏစကားတို့၏အဓိပ္ပါယ်ကိုပြ၍၊ ဥဒါဟရဏများပင်ပါပေသည်။ သို့ရာတွင် အက္ခရာအစဉ်အတိုင်း မထားရကား။ အရှာအဖွေမလွယ်ကူချေ။

(၃) အထက်ပါကျမ်းကို အမှီပြု၍၊ နောက်ဆရာတို့ရေးသားအပ်သော ပေါရာဏကထာ လင်္ကာသစ်။ ။ မှာရှင်မဟာသီလဝံသ လင်္ကာဟောင်းကဲ့သို့ပင် ရှိသည်။

(၄) ဆရာတော် ဦးမင်္ဂလီ စီရင်အပ်သောပေါရာဏကထာ။ ၁၁၉၇-ခု ဘကြီးတော်လက်ထက်-)။ ဤကျမ်းမှာ။ ပါဠိဘာသာဖြင့်ဖြစ်၍၊ မလွယ်ကူချေ။

(၅) မောင်းထောင် ဆရာတော်ဘုရား စိရင်တော် မူအပ်သော၊ ပေါရာဏကထာပါဠိ။ (မင်းတုန်းမင်းကြီး လက်ထက်)။ ။ဤကျမ်းမှာလည်း ပါဠိ ဘာသာဖြင့် ဖြစ်သည်။နိဿိသောကားရှိ၏ရှင်။ သို့ရာတွင်အက္ခရာ အစဉ်အတိုင်းမဟုတ်ပြန်သဖြင့်၊ ကြည့်ရှုရှာဖွေရန် မလွယ် ကူချေ။

(၆) အထက်ပါ မောင်းထောင် ပေါရာဏကထာ ပါဠိကိုအကျယ်ဖွင့်၍၊ သစ်ဆီမဲ့ဆရာတော်ဘုရား စိရင် တော်မူအပ်သောပေါရာဏကထာဗိမ္ဘာ။(ပုဂံ၊မင်းတုန်း၊ သီဘော၊ မင်းသုံးဆက် လက်ထက်)။ ။ဤကျမ်းမှာ ပါဠိဘာသာသက်သက်ဖြင့်ရှိ၍မလွယ်ကူချေ။

(၇) ကင်းဝန်မင်းကြီး စိရင်တော် မူသော ပါရမီ ခန်းပျို့အဖြေချုပ်နှင့်ပက်ဏ္ဍကပေါရာဏကထာ။(စာပြီး သက္ကရာဇ် ၂၅၁-ခု)။ ။ဤကျမ်းမှာအက္ခရာစဉ်အတိုင်း မဟုတ်။

(၈) ရန်ကုန်မြို့ ယွတ်တော်စာရေးကြီး ဦးစံဘစိရင် သည်၊ပျို့ကဗျာခက်ဆစ်ကောံနှုတ်ချက်(ပုံနှိပ် ၂၇၅-ခု) မှာ၊အစအက္ခရာချင်းတူသောစကားများကိုတစုတစုပြု၍ ပြသဖြင့်။ ရှေးကျမ်းများထက် အရှာ လွယ်ပေသည်။ သို့ရာတွင်။က၊ကာ၊ကိ၊ကီ၊က၊ကျ၊ကြ၊ကွ။..... စသည် ဖြင့်။ အစဉ်အတိုင်း စုထားသည်မဟုတ်ရကား။ အရှာ မလွယ်ကူလှသေးချေ။

(၉) ပါဠိဆရာဦးဖြေရေး။ ပေါရာဏ မူလကထာ အဘိဓာန်(စာပြီး - ၁၂၅၄=၃)။ ။ မှာ၊ အက္ခရာအစဉ် အတိုင်း ထားလာ၍။ အရှာလွယ်ချေပြီ။ သို့ရာတွင်၊ စကား တိုင်း၏အဓိပ္ပါယ်ကို ပြန့်သာမဟုတ်၊ ဥဒါဟရုဏ်ဆောင် ပုဒ်များကိုပါပြသဖြင့်။ ကျောင်းသား သူငယ်တို့အတွက်၊ ကျမ်းလေးသည်ဟုသဘောရ၏။

(၁၀) ပါဠိဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင် စီရင်သော ပေါရာဏအဘိဓာန်။ ။ မှာ၊ အထက်နံပါတ် ၉ ကဲ့သို့ပင် ရှိသည်မှတစ်ပါး။ ကျမ်းစာအုပ်ဖြင့်မဟုတ်။ သုတသေန အသင်းက ထုတ်ဝေသော ဂျာနယ်တွင်သာ ရှိသဖြင့်။ စာအုပ်ရရန် မလွယ်ကူချေ။ (The Journal of the Burma Research Society, Vol. V, Part II, August, 1915, Rs. 2.)

အထက်ပါအကြောင်းတို့နှင့်။ ကျောင်းသားသူငယ်တို့ အတွက်၊ အရှာအဖွေလွယ်၍၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖြုတ်ချည်း ထိနိုင်ရန်။ အက္ခရာအစဉ်အတိုင်းရှိသော ဥဒါဟရုဏ်များ စွာမပါသောကာလဆန်သော-ပေါရာဏ အဘိဓာန်တခု လိုအပ်လေသည်။

ယခင်ဆိုခဲ့သော အကျွန်ုပ်မှန်းထားသည့် မြန်မာအဘိ ဓာန်တွင်၊ ပေါရာဏ စကား များလည်း ပါမည်မှန်၏။ သို့ရာတွင်၊ ၎င်းအဘိဓာန်မှာ မကြာမီအတွင်း ပြီးနိုင်မည်။

(၈)

နိဒါန်း။

ဟေ့တ်ရကား။ပေါ်ရာဏစကားများကိုသာ ရွေးထုတ်၍၊
မြန်မာအဘိဓါန်၏ အပိုက်အပိုင်း အနေနှင့်၊ ဤပေါ်ရာဏ
အဘိဓါန်ကို အမြန်ရေးထုတ် လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဤအဘိဓါန်ကိုရေးရာ၌။အထက်ပါကုမ်းဆယ်ကျမ်း
ကိုအခြေပြုကာရေးသည်မှတစ်ပါး၊မိမိကိုယ်တိုင် စုံစမ်းရှာ
ဖွေအပ်သော ချွေးနည်းစာ ကလေးများလည်း ပါ ပါ
ကြောင်း။

အကျွန်ုပ်အား ညွှန်ပြ - ကူမပေသော ဆ ရာ ကြီး
ဆရာလွန်း အားလည်း များစွာ ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း
ဖော် ပြလိုက်ရပါသည်။

၁၂၈၈ ခု၊ ပြာသိုလ။

မောင်ဇိုးကျေး

Library Alpha

ပေါ်ရာဏကထာ။

(ရှေးစကား)

ပေါ်ရာဏကထာဆိုသည်မှာ။ အလွန် ရှေးကျသော မြန်မာတို့ သုံးစွဲသည့် စကား များဖြစ်၏။ မည်မျှရှေး ကျသနည်းဆိုသော်။ သက္ကရာဇ် ၈၀၀ ကျော်တွင် ပေါ် ပေါက်သောရှင်မဟာသီလဝံသတို့ လက်ထက် မှာပင်။ စကားဟောင်းဟုခေါ်ရ၍၊ အတန်ပင် နက်နဲသောငွေ့၊ အများတို့သိနိုင်စေရန် လင်္ကာစပ်ဆိုကျမ်းပြုရလေသည်။

ပေါ်ရာဏကထာဆိုသောစကားများကို စိစစ်ကြည့် သောအခါ၊ မြန်မာစကားအစစ်မဟုတ်သော စကားများ စွာတွေ့ရ၏။ အထူးသဖြင့်။ သင်္သကရိုက်၊ ပါဠိ၊ မွန်တိုင်း စသောစကားတို့ကဆင်းသက်သောစကားများဖြစ်၏။ ၊ ဥပမာ၊ ပြဒို၊ -သင်္သကရိုက်ကလာ၏။ ကပ္ပနား(=ကပဏ)၊ မောသော၊ မုဒိန်း(=မုဒိင်)တို့မှာ ပါဠိကလာ၏။ စရည်း စသည်တို့မှာ မွန်တိုင်းကလာ၏။

ထိုမှတစ်ပါးလည်း။ ပေါ်ရာဏကထာ အချို့တို့မှာ။ မြန်မာစကားစစ်များကိုပေါင်းစပ်ထားသောသမာသိပုဒ် များသာဖြစ်၏။ ဥပမာ။ ဦးလေး=(ဦး+လေး)။ ဦးရပ်= (ဦး+ရပ်)။ ထံလား=(ထံ+လား) စသည်တို့ဖြစ်၏။

(၉)

မှတ်ရန်ကား။ မြန်မာစကားစစ်တို့မှာ။ အသံတချက်
ထွက်သာ ရှိသည်ဟုယူရ၏။ထို့ငွေ။ အသံတချက်ထွက်
ထက်ပိုသော စကားတို့ကို စိစစ်လျှင်။ အခြားဘာသာ
သော်၎င်း၊သမာသ်ပုန်သော်၎င်းဖြစ်တတ်၏။သို့ပါ၍။ မြန်
မာသူငယ်တို့သည်။ မိမိတို့တိသါစကားစာပေကျမ်းဂန်
တိုးပွားရန်အတွက်။ နှိုက်နှိုက်ချွတ်ချွတ်ရှာဖွေသင်းကြာ
ကြ၍အကျိုးများရာများကြောင်း ဆောင်ရွက်ကြပါကုန်။

မြန်မာစာ အကျဉ်းရေးနည်း။

မြန်မာစာရေးရာ၌။ အချိန်နည်းခြင်း၊ အရေးရနည်းခြင်း၊ စရိတ် နည်းခြင်းရှိ၍။ လိုရင်းအချက် ပြီးနိုင်သော၊ ရှေးဆရာကြီးများ ရေးလေ့ ရှိသော၊ အကျဉ်းရေးနည်းများကိုအောက်၌ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၁။ သို = သည်။

၂။ ဣ = ယေ့ = အေယျံ = ညေ့ (ယ = ည) (ယခု၏)

၃။ ဤ = ရဟံ = ရွှေ (ယခု၏)။

၄။ င်း = ၎င်း = ၎င်း = ၎င်း = လေးကောင်း = (ယခုလည်းကောင်း)။

၅။ ဌ = နှိုက်။

၆။ ယောက်ျား = ယောက်ကျား။

၇။ ရေံ = ရောက် } (သေးတင်) နှင့် (က

၈။ ညံ = လက်နက် } သတ်) အသံတူ

၉။ အံ = အနက် } သည်မှာ။ မွန်တလိုင်း

၁၀။ သွံ = သွေးသောက် } အရေးအသား

၁၁။ လင် = လုလင် နည်းဖြစ်၏။

၁၂။ နံက် = နံနက်။

၁၃။ မြီး = ခမီး။

(ည) မြန်မာစာအကျဉ်းရေးနည်း။

၁၄။ ခြာ = ဆရာ။

၁၅။ ကြား = တရား။

၁၆။ သွီး = သားသမီး။

၁၇။ လိမ္မာ = လိမ်မာ { (သေးတင်)နှင့် (မသတ်) }

၁၈။ လိမာ = လိမ်မာ { သဘော တူ ဖြစ်သည်။ }

၁၉။ ကျမ်း = ကျမ်း { သဘော တူ ဖြစ်သည်။ }

၂၀။ ဝဲ { ဝယ်(ဆဲ၊ဆဲ၊ဆဲ=ကာရန်၆၄ ပါးနှင့်အညီ)
ဖြစ်သည်(နော်ပစ်)နှင့်(ယသတ်)အသံတူ }

၂၁။ ခင်ဗျား=ခင်ပြား=ခင်ဗရား=ခင်ဗုရား=ခင်ဘုရား
=သခင်ဘုရား=သွဘုရား=သိခင်ဘုရား = သိခင်
ဗုရား= သိခင်ဗရဟား= သိခင်ပုရဟား။

၂၂။ ဇိ = သော။

၂၃။ ဇေ = ကြောင့်။

၂၄။ ခင်း = ကောင်း။

၂၅။ ဗျု = ယခု။

၂၆။ ကို = ကိုယ်။

၂၇။ လထက္က = အထက်က။

၂၈။ ညွက် = လက်စက်။

၂၉။ ဇ် = တော်။

၃၀။ လကွဲ = လက်ဝဲ။

အခြားရေးနည်းများလည်း ရှိကုန်သေး၏။ အထက်၌ ပြခဲ့သည်တို့ကား ပုံစံများသာဖြစ်၏။ နံပါတ် ၁ - ကိုမှီ၍ မှီ၊ တိုး၊ ထိုး၊ နှိုး၊ စသည်ဖြင့် ၎င်း။ ၇ -- ကိုမှီ၍ ကေ၊ မှေး၊ စသည်ဖြင့် ၎င်း။ ၂၀ -- ကိုမှီ၍ ကဲ၊ ဆဲ၊ လဲ၊ စသည်ဖြင့် ၎င်း။ ၂၉ -- ကိုမှီ၍ ဝဲ၊ မဲ၊ စသည်ဖြင့် ၎င်း၊ ရေးနိုင်ရာ၏။

အနည်းငယ်နောက်ထပ်၍ ကြိရန်ကား။ ။ နံပါတ် ၂၈ (တ်) ကို နေရာတိုင်း၌ သုံး၍ မရ၊ ဥပမာ (သွားတ်မူ၏) ၌ကား ဖတ်ရန်လွယ်၏။ သို့ရာတွင် (ပြုတ်မူ၏) ၌ကား (ပြုတော်မူ၏၊ မဖတ်ဘဲ။ (ပြုတ်မူ၏) ဖတ်မည်ကို စိုးရိမ်ရန်ရှိ၏။ သို့ငှေ့ ၎င်း (အသတ်လက္ခဏာ) ကို နောက်ပစ်နှင့် တဖက်ပြု၍ (\angle) ဤကဲ့သို့ လက္ခဏာကို သုံးဘိမူကား။ နေရာတိုင်း အက္ခရာတိုင်းနှင့် သုံးနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ပေါရာဏအသိဝါနိ။

က

က ကုန်း။ ကုန်းနှိုး။ ။ မြင်းနွားစသည်တို့
ကို၊ ဆိုင်ရာတန်ဆာများ ဆင်ပေး
သည်။ ။ ဟည်းရထား စသည်တို့၌
မြင်းနွားစသည်များကို တပ်သည်။

ကစိုကရွား။ } ကသိကရီ။
ကစိုကဝါး။ }

ကညောင်း ကုန်းနောက်။ (ကုန်းမှီး၏ နေပံပိုင်း။)

ကနား သမျှ။ (ပြုမိကနား = ပြုမိသမျှ) ။

ကနု နှိုင်းယှဉ်သည်။

ကယုကယင် လျှော့ပတ် တင့်တယ်သည်။ ။ ချော
မောလှပအောင် တန်ဆာဆင်သည်။

ကရညှိကသီ } မညီမညွတ်၊ ချွတ်ယွင်းစွာ။
ကရဲ ကသီ }

ကရိုကရွာ-..... ကရိုကရွာ။

ကလန်-..... တရွာ၌ ကြီးကဲသောအမတ်- အရာရှိ။

ကလူကစာ-..... နှိပ်စက်- ညှဉ်းပန်း- ညှဉ်းဆဲသည်။

ကလေးကလား- ကျကျနန မဟုတ်။ မသေ မချာ။
ပေါ့တော့တော့။ မရေမရာ။

ကလျစ်ကလျူ - ယယယယ-မူမူရာရာပြုသည်။

ကလွဲကလက်-..... အပက် မတော် မတော် မလျော်၊
မဆီ မဆိုင်။

ကသယ်ဗုန့် လိမ်းစရာ၊ ရေမျိုးပြီး လိမ်းစရာ၊
မျက်နှာချေ။

ကသီကရီ-..... ရှပ် ရှပ် ထွေး ထွေး၊ မ နိုင် မ နင်း၊
ဆင်းရဲ ပပ်ပန်းစွာ။

ကသီလင်တ-..... ဆင်းရဲသည်။

ကဦး-..... ကုန်းရှေး (ကုန်းမှီး၏ အရှေ့ပိုင်း၊
ကုန်းမှီးအဖျား)

ကက်-..... စေတီတည်၍ အနားလံသော ခံတောင်း
ကြီး။ ။ စပါး ၂၅၆ တင်းဝင် ထည့်
စရာ ပုတ်ကြီး (ကံကန်းလက်)။

ကင်္ကာ (ဂင်္ဂါ)-..... မျက်မှောက်။ မျက်မြင်။ ထင်ရှားစွာ
အထင်အလင်း။

ကတ်လတ်-..... ကန့်လန့်၊ ဖီလာ။

ကန်ထောင် လယ်သေခံကန်၊ လယ်ဦးလယ်ထိပ်၌
ရှိသော တပက်ဆည်ကန်။

ကန်ပိုင် ကန်ပေါင်ရိုး၊ ကန်ရိုး။ ကန်သင်း။

ကပ်ပါး } အိမ်ရှာအတည်မရှိသောသူ၊ ဆင်း
ကပ္ပနာ။ ကပ္ပနား } ရဲသား၊ (ပါဠိ-ကပဏ)။

ကပ်လပ် အမြဲမကွာ။

ကမ်းတောင်း ကမ်းပါး။

ကယ် အများ။ ။များသည်။

ကိ ကျိ။

ကိလိတ် နွဲ့ဟွက်သည်။ (ပါဠိ-ကိလိတ)။

ကိတ်ကိတ် မဖိတ်မစင်ရ၊ ချုပ်ချယ်သည်။

ကိန်နို ကျိန်ဆိုသည်။

ကိန်း } နေ-ပျော်စံနေသည်။
ကိန်းဝပ် }

ကုလေးကုလား- ကလေးကလား။

ကုတ်ကော် နက်နဲခဲယဉ်းသည်။

ကုတ်သဲ မြေပပ်ကြား မရှိအောင် မှီညှိသည်။
မြေညီ ညွတ် အောင် ပြုသည်။ မြေမှီ
ညှိသည်။ မြေညီညွတ်သည်။

ကုန်း ကုန်းမြေ။ မြင်းကုန်းနှိုး။ ။ကုန်း
ညွတ်သည်။

ကုန်းမခေါ် ကုန်းမြေညီထွတ်သည်။

ကုန်ရှိ ဝန်တိုသည်။

ကုင်သေ မထင်မရှား ပုန်းအောင်းနေသည်။

ကူဟာ ကဝါသည်။ (ယခု-ခဝါသည်ဟု
ရေး-ခေါ်ကြသည်)။

ကူးလူး ရှေးနှောဆက်ဆံသည်။

ကဲ လွန်-ပိုသည်။ ။အကဲ။ ပုံပန်း
သဏ္ဌာန်၊ လက္ခဏာအခြေအနေ။

ကော တိမ်မြုပ်သွားသည်။ ။အကျိုးမရှိဖြစ်
သွားသည်။ ။မရမရှိလိုက်။ ။အလ
ကားဖြစ်သွားသည်။

ကောက်ကစင်း- ခရီးလမ်းစဉ်၊ ခရီးလမ်းစဉ် တလျှောက်
လမ်း၊ (ယခု-ကောက်ကောက်စင်းစင်း
ခေါ်သည်။ ပုံအနေခံဖက်နယ်နိမိတ်မှာ
ရှေ့ဝတီဖြစ်ကေခံကေခံစင်းစင်း။ ။
အဓိပ္ပါယ်ကား။ ရှေ့ဝတီဖြစ်ကြောင်း
အလိုက်၊ ကေခံလျှင် ကေခံသည့်အ
လျှောက်။ စင်းလျှင်စင်းသည့်အလျှောက်)

ကောင်းတေ ကောင်းမြတ်သော။ ။ကောင်းမြတ်
သောသဘော။

ကော်ရော် အရို အသေ ပြုသည်။ ပူ ဇော် ကန်
တော့သည်။

ကံကျွေး..... အခ။ ။ရိက္ခာ။ ။စားရန် ပေး
သော မြို့ကျေးရွာ။

ကံမြစ် ဆုံးမသည်။

ကိုး အားထား- ကိုးစား- ခြံ့ခိုသည်။ ။
နတ်ကိုးကွယ်သည်။ ။နတ်တင်သည်။
နောင်တနေ့နေ့ နတ်တင်ပ ပါမည်ဟု
ကတိပြု၍ ပိုက် ဆံ စ သည် ဘို့ကို
တင်ထားနွဲ့သည်။

ကိုးကား..... အတင့်အတယ် အသရေဆောင်သည်။

ကိုင်ကန် ရေတွက်- မှတ်သားသည်။

ကိုယ်ရင်ကျည် - ကိုယ်ညစ်နွမ်း ပင်ပန်းသည်။

ကိုယ်အမ်းချ ကိုယ်တိုင်အားထုတ်သည်။

ကို } အများ။ ။များသည်။
ကိုကယ် }

ကိုဇ ပြည့်စုံသည်။ ။အများ။

ကိုတန် ပြည့်စုံကြွယ်ဝသည်။

ကိုလုံ ပြည့်စုံသည်။

ကိုး }
ကိုးချော } ၇-ကြည့်။
ကိုးတိုက် }

ကျ

ကျက်လေ့ အလေ့အကျင့်။

ကျင် } ကျွမ်းကျင်-တတ်သိ-နားလည်-ပွန်း
ကျင်လျှင် } ပွန်း ဘေးဘီးရှိသည်။

ကျင့်မှုနည် အမှုအကျင့်။ ပြုမှုပုံ။

ကျည် ခိုင်မာသည်။

ကျည်ကျည် မြည်သော ဟစ်အော်သော အသံ။ ။
ကျယ် လောင် မြည် စူးသော အသံ
ပြုသည်။

ကျည်နဲ့ကျည်နဲ့- ကြည်နဲ့ကြည်နဲ့- ကြည့်။

ကျည်း တံခါး။ ။ဝါသည်။ ။ကျည်း
ကုလား။ ။နာကျည်းသည်။

ကျည်းကျည်း ကျည်ကျည်။

ကျည်းရှင် တံခါးရှင်၊ အဖွင့်အပိတ်ရသောတံခါး။

ကျည်းသေ တံခါးသေ။ အမြဲပိတ်ထားသောတံခါး။

ကျတ်ငန့်ရေ ဆားငန့်ရေ။ အငန့်ရေ။

ကျန် ကျန်းမာသည်။ ။ခိုင်ကျန်းသည်။

ကျာကျာ ကျည်ကျည်။

ကျို များစွာ၊ အမြောက်အမြား။ ။စွဲစွဲ
သွယ်သော။

- ကျိ ကျ၊ ပြီးစွမ်းရောနှောသည်။
- ကျိန်နို ကျိန်ဆိုသည်။
- ကျိန်း (သုန်းကြီး) အိပ်သည်၊ စက်သည်။
- ကျိန်းနို } နေတော်မူသည်။
- ကျိန်းဝပ် }
- ကျိ..... စပါးထားရန် မြေမှ အဆင့်မြင့် နှင့် ရှိ
သော ထည့်စရာ။ ။စပါး ၄၀၉၆
တင်းဝင်ထည့်စရာ။(ဂဏန်းလင်္ကာ)
- ကျိးကျ။ ချွတ်လွဲ-ချွတ်သွင်းသည်။
- ကျိးရန်း နန်း ပြာသာဒ်တို့ဝယ်၊ ဆန်းကြယ်စွာ
ထုလုပ်ထား အပ်သော စုလစ်မွန်းချွန်။
- ကျါ ညစ်နွမ်းသော။
- ကျေးမက် မြို့ရွာ။
- ကျေးမြီး မြေမှ အညွှံ ပေါက် စ ရွယ်
ထန်းပင်ငယ်။
- ကျော သန့်စင်- သန့်ရှင်းသော။
- ကျောငွေ သန့်စင်သောငွေ။
- ကျော့ကျည်း - ပျင်းရိသည်။
- ကျော်သွေး ကျော်စောသည်။
- ကျံ မွမ်းမံသည်။ လိမ်းသည်။
- ကျံကျံ ကျည်ကျည်။
- ကျိုးကျင် ပျိုးသော။

ကျိုးကျည် မရွံ့ မရှာ-မဆုတ်မနစ်-အားထုတ်သည်။
 ကျိုးနွံ ရှိသေးသည်။ နှိမ်ချပ်ပြားသည်။
 ကျိုက်ကျိုက် - ပြင်းစွာဆုတ်တက်သည်။
 ကျိုင်း ထွားထွားဖွံ့ဖွံ့။ ကြီးမားသော။

ကြ

ကြ စပါး ထားရန် မြေ၌ ချပ်စိုင်းထားသော
 ဖျာပတ်ပိုင်း။ ။ စပါး- ၁၀၂၄-တင်း
 ဝင် ထည့်စရာ။ (ဂဏန်းလင်္ကာ)။
 (ကဗျာသာရတ္ထ သတ်ပုံတွင် အရစ်နှင့်-
 ကြ-ဟု ပြသည်)။

ကြွန်း ကြီးမြတ်သော။ အကြီးအမြတ်။

ကြွလဲ ဝဲ။

ကြင် ချစ်ကြင်နာသည်။

ကြင်ဆွေ မယား။ ။ လင်။

ကြင်လျင် ကြင်။

ကြင်သူ မယား။ ။ လင်။

ကြွန်း ဆောင်ကြဉ်း ဆောင်ရွက်သည်။

ကြည်တ သောက်ရေခွက်။

ကြည်နဲကြည်နဲ - ကြာနွေး - ဖြည်းနွေး - ကြာ တင်သည်
 ။ ။ ပျင်းရိသည်။

ကြည် ကုန်းမြေ။ ။မြေအော်သည်။ ။မီး
ဖုတ်- မီးတိုက်သည်။

ကြည်ကြည်ကြည် ရှင်လန်း - ဝမ်း မြောက် သည်
ရှန်း ရှန်း ရှင် ရှင် - သန့်ရှင်း စင်ကြယ်
သည်။

ကြန့် ကြာမြင့်သည်။ ။အညွန့်မတိုး။ မကြီး
မပွားရှိသည်။

ကြပ် ထိန်းအုပ် - ကြီးမှူး - စောင့်ရှောက်သည်။

ကြမ်း ပင်ပန်း - နာကျင် - ကြောင့် လန့်သည်။
မြိမ်းမောင်းသည်။

ကြွတ် ကြမ်းတန်းသည်။

ကြွပ် အဆင့်။ ထည့်ရန်ခွက်အုပ်။

ကြေးတိုက် အကျဉ်းထောင်။

ကြေးမုံ မှန်ကဲ့သို့ ကြည့်ရန် ချောစွာ တိုက်ပွတ်
အရောင် တင်ထား သော ကြေးဖြူပြား၊
မှန်၊ ကြည်လင်သောအရာ။ (မှန် မ ပေါ်
မှီကကြေးမုံကိုသုံးကြသည်။

ကြိသေ့ စစ် ဝတ် တန် ဆာ။ စစ်အင်္ကျီ။ ချပ်။
ဝတ်လုံ။

ကြော့သွေး ကြောင် သော အ ရောင်။ အ ကြောင်။

ကြောံကြိမ်း } - ကြောံရွံသည်။
ကြောံငြင် }

ကြောင်းချည်း - ရုတ်တရက်၊ ဖြုတ်ချည်း။ အဆော
တလျှင်။

ကြံ့ထက် ပညာ။ ပညာဥာဏ်။ ။ပညာရှိ။

ကြံ့သီး } အ ငြော် အ ငြင် နှင့် ပြည့်စုံ သည်။
ကြံ့သိုင်း } ပညာရှိသည်။

ကြံ့ကြံ့ ခိုင်မာသည်။

ကြိုး အားထုတ် - လုံ့လပြု ကြိုးစားသည်။
မဆုတ်မနစ် ပြုလုပ်သည်။

ကြိုးကြယ် ဆင်ပင်ဖြူသည်။

ကြိုက် ကြို-ဆုံ-ကြိုတွေ့သည်။

ကြို တွေ့ ဆုံသည်။

ကြိုးပ ကြိုးဝါး - အသံပေး - ဟိန်းဟောက်
ခြင်းမောင်းသည်။

ကွ

ကွန် ယုံတက်-ယုံကြွ - လွင့် မြော် - မြော်သည်။

ကွန် ဖြူးထူး - နှင် ဖျော် သည်။ ။ကွန့်၍
လွန့်၍တက်သည်။

ကွန်း မင်းတို့စံရာနန်း။ ။နန်းအိမ်။

ကွန်းစား စလယ်။ လေးလက်ချပ်နှင့် ညီမျှသော
အချင်အတွယ်။

ကွန်းပြောက် ကွန်း။

ကွပ် ထိန်းသိမ်းသည်။ နှိပ်နင်းသည်။ ။
သတ်သည်။

ကွပ်ကဲ ကြီးမှူးသည်။

ကွမ်းထည် } ... ဆရာမှန်းထားသည်။ ဘုရားဖြစ်မည့်
ကွမ်းထဲ } အလောင်း အလျှာ မှန်းထားသည်။
ဆရာဟုအသိအမှတ်ပြုသည်။

ကွေး
ကွေးလေး
ကွေးတလေး } ငယ်သော။ သေး ငယ် သော။

ကျ

ကျန်သီးတော် - ဘုရားကျွန် - ကျောင်းကျွန်။

ကျန်း (အတု) မရှိ။ (အတု) မဲ။

ကြ

ကြွကြွ
ကြွကြွရမ်းရမ်း } များသော။ များစွာ။

ခ

ခစီးပတ်မြို့ } ခါးဆီးပတ်မြို့။
 ခစီးပတ်မြေ }

ခနောင်း ကြလဲ။ ဝဲ။ မြစ်တွင်ရှိသော ဝဲ။

ခပင်း } အများ။ များသော။
 ခပဲ }

ခမည်း အဖ။ အဖေ။

ခယ ရှိသေသည်။

ခရော်ခရွတ် မညီ မညွတ်သော။ ။မညီ ညွတ်
 သော မြေမာ မြေကြမ်း။

ခလေဝံ မျှလေဝံ။ ။အတိုင်း အရှည်။ ။
 (ယုတ်မြတ်အပြား။ သုံးပါးတိုင်တည်။
 ကိုးခု မည်ဖြင့်။ ရှည်စွာခလောက်။
 မိုးရှိမြေဝံသား။ ။အသူတရာ။ နက်စွာ
 ခလေဝံ။ မြေတွင်းချောသို့။ ။ဆု
 တောင်းခမ်း။ ။ပွဲတောင်သိထင်။
 မဝင်လေဝံသေး။ ငယ်ကွေးလေးသား။
 ခွေးရှိခလေဝံ။ သူတလေဝံမျှ။ ။
 မရေဝံ မပေါက် ပါစေနှင့်။ ။
 မဟာဇနကပျို့။)

ခလို ဟူလို။ ပါစေသတည်း။

ခက်လှော် ခဲယည်းသည်။

ခင်။ခင်တန်း ကုန်းမြင့်။ ကုန်းရိုး။ ကုန်းတန်း။

ခင်ခင်မွတ်မွတ် - ခင် မင် - ကြင် နာ သည်။ တွယ်တာ-
စွဲလမ်းသည်။

ခင်ပွန်း လင်။ ။မယား။

ခန်းဝါ နေရာ။ ။အိမ်။ ။နန်း။

ခပ် တပက်ကမ်းရေံ တတ်သည်။ ။
အိပ်ရာ။

ခပ်မဆိပ် ငြိမ်ဆိပ် - တိတ်ဆိတ်စွာ။

ခပ်သွတ် မြန်မြန်။ လျင်မြန်စွာ။

ခမ်း မြစ်ကမ်း။

ခါးဆီးပတ်ခြံ အိမ်ရာပြစ် မှား၍ လျော် ဒဏ် သင့်
သောကြေး။

ခဲ ကိုက်ထားသည်။ အား ထုတ်သည်။

ခဲ	} ခက် သည်။ ခက် သော။ မ လွယ် ကူ သော
ခဲခက်		
ခဲယဉ်း		
ခဲရပ်		
ခဲလှော်		

ခေါက် ရက်	ရက်ရက်စက်စက်။	။အဟုတ်ငီငီ။
ခေါင်	ဝေးသည်။	အမြင့်။ အစွန် အဖျား။
ခေါင်ခေါင်		မာတင်း - မာချာသည်။	
ခိုက်ဆည်း	}	ရန်၅၁- ရန်စ- ရန်ဖြစ်သည်။
ခိုက်ဆဲ			
ခိုင်ကြည်	}	တည်မြဲ- ကြံ့ခိုင်- မာချာသည်။
ခိုင်ကျန်း			
ခိုင်ဖြိုး	ပေါများပြည့်စုံသည်။
ခိုင်မျဉ်း	ကြာရှေးသည်။
ခုံတမင်	မြန်မြန်။ အလျင်အမြန်။

ချ

ချက်	အလယ်၁၁၂။
ချက်ကုန်	အကြွင်းခွဲ။ အလုံးစုံ။
ချက်တိုက်	အချက်ကျကျ။ တိုက်ရိုက်။
ချက်တိုင်	အဆုံးတိုင်။ အပြီးတိုင်။
ချက်စွေ	ဖူးစွေ - မြင်စွေ-ကြိုက်ကြိုက်သည်။
ချက်ပိုင်	အလုံးစုံတချက်တည်းပိုင်သည်။
ချက်ပြီး	အသုံးစုံတချက်တည်းပြီးသည်။
ချက်ဖြုတ်ချက်ဖြုတ်	ဖြုတ်တရက်ဖြုတ်ခနဲဖြစ်သည်။

ချက်ရှိင် အလုံးစုံ ပြည့်စုံသည်။ ။တပြိုင် နက်
တချက်တရိုင်းတည်း။

ချက်သွန် အကြွင်းမဲ့။ အလုံးစုံ။

ချင်းချင်း အချင်းချင်း။

ချစ်ဖက် လင်။ ။မယား။

ချစ်မော အထူးချစ်သည်။

ချဉ်ဆူး အမျက်မာန်စောင်တသည်။ (ယခုအခါ
အမျက်ထွက်သည်ကို စိတ်ချဉ်သည်ဟု
ဆိုကြသည်။ ချဉ်ဆူး- ဟူ၍လည်းယုတ္တိ
ရှိတန်၏။)

ချဉ်ပေါ် ချဉ်ပူ။

ချဉ်း } နိုးစွာ။ ။အနိုးသို့ ကပ်သည်။
ချဉ်းစေ့ }

ချင်ချင် } အလျင်အမြန်။ တညီတညွတ်။
ချင်တီးချင်နောင် }

ချို ခိုင်မာသည်။ ။ခံနိုင်အားရှိသည့်။ ။
ကြိုးကြိုး ပမ်းပမ်းပြုမူ ဆောင်ရွက်
သည်။ ။ရှိသည်။ ။ပြည့်စုံသည်။

ချိန်ချန်။ ချိချန် } အလုံးစုံ။
ချိချယ် }

ချီချယ် ဒေါသအခြင်းအရာ။ အမျက်ပြုခြင်း။
အမျက်ထားခြင်း။ (ယခု - ချုပ်ချယ် ။
ဟုဆိုကြသည်။)

ချီခွဲ ခွဲထွင်သည်။ ။လွန် ကျူး သည်။
ချူ ယိုထွက်သည်။ ။မျက်ရည်ချူသည်။
ထွင်းဆွတ်သည်။ ။အရယူသည်။

ချေ မွဲ၊ မွဲမည်း။
ချေချွတ် ပြောဟောသည်။ ။ပြောဟော၍
ကယ်တင်သည်။

ချေး သစ်စေး။
ချေးအိုး သစ်စေးအိုး။
ချွဲ တုန်လှုပ်သည်။

ချောစား } ကုံးတိုက်သည်။
ချောပစ် }

ချောလျော မကျက်သော ပဲနောံဟင်း ကဲ့သို့သော
စကား။ ရှေ့နောံမညီ- ညွတ်ချော်သော
စကား။

ချောသွေ ကုုံးတိုက်သည်။
ချောက် ကျော်ကြားသည်။
ချောက်ချား တုန်လှုပ်-မငြိမ်သက်ဖြစ်သည်။

- ချောင် အထောင့် အကြားတို့၌ ရှိသောနေရာ။ ။အိပ်ရာတိုက်ခန်း။ ငယ်ညှပ်နံသည်။ ။မကျပ်။
- ချောင်း ညံ့ညံ့ညှင်းညှင်း။ ဖြည်းဖြည်း သာသာ။ ချုပ်ချုပ်ပူသည်။
- ချော် ကြမ်းချော်- ကြမ်းမာသောအရာ။ ။ လွဲ-ချွတ်ယွင်းသည်။
- ချုံ ခွဲ-ဖဲ့သည်။ ။ကွဲ - ဝဲ, သည်။ ။ ခွဲခြမ်းသည်။
- ချိုင့် ခုတ်-ဖြတ်သည်။ (ထိမ်း-ကြည့်)။

ခြ

- ခြ။ ခြခြ ကွဲအက်သည်။
- ခြင်းခြင်း ရဲရဲနီသည်။
- ခြည် အရောင်။ အရောင်အလင်း။
- ခြည်းခြည်း အသံမြည်သံ။ ။သာ ဟာ သော အသံမြည်သံ။
- ခြီးသောင်း ခြီးမွမ်းကြသည်။
- ခြေးခြေး ခြည်းခြည်း။
- ခြောင်းခြောင်း ပြင်းစွာ အချက်ထွက်သည်။ ။ပူပြင်းသည်။

ဥ

ခွက်ခွင်း လင်းကွင်း။ သံလွင်။

ခွက်သန္ဓေ ဗလား။

ခွါ ရှောင်ခွါ - ရှောင်ကြည်သည် (ဗ။ ၄။
သရည်း။ သရဲ)။

ခွါ၊ ခွါသား ကျွန်သီးတော်။ ဘုရားကျွန်။

ဇ

ဇံ နှင်းနယ်သည်။ ခွဲသည်။ ချက်ဆီးသည်။

ဇံဇံ ရွပ်ရွပ်ချုံ့ချုံ့။ စွန့်စွန့်စားစား။ ရဲရဲဝံ့ဝံ့။
လျှင်လျှင်မြန်မြန်။

ဏ

ဏနိုင်း တော။

ဏလိုင်း ထိုက် ဆူသည်။ အောက်က ပျိုက်၍
ဆူသည်။ ဆူရိုက်သည်။

ဏဂါ ကင်္ဘာ။

ဏဝါ ရှေးအစဉ်ကိုမှတ်ပါသည်။ အစဉ်အလာ
ကိုမှတ်ပါသည်။ ။ လည်၌ ဆင်သော

ရိုး	} တန်ဆာ။ ။ ရွှေ။
ရိုးချော		
ရိုးတိုက်		

..... ရန်တိုက်ခြင်း။

C

- ငဆ** မရိုမသေ - နှင် - ဟယ်ဆိုသောစကား။
ငတောင်ငရေ ထွေထွေ ဂျာရာ၊ ဟိုဟို သည်သည်။
 မဟုတ်မဟပ်။
ငထည်ငဝ မထင်မရှား၊ အမှတ်မဲ့၊ သာမည။ ပေါ့
 ပျက်သော။ (ထဆင်ထူးနှင့် ရှိရမည်။
 ။ ။ တရား မတည်။ ငထည်ငဝ။ လူ
 ဗာလတို့။ ။ မစာဒေဝလင်္ကာသစ်)။
ငက် ပြောဆိုသည်။ အသံမြွက်သည်။
ငက်။ငက်ငက် ဂျာဂမိတ်ဖြင့် ပြင်းစွာတပ်မက်သည်။
ငတ်ငါး မငြိမ်မသက်။
ငင်ငါး ဟင်းလင်းပွင့်သည်။
ငမ်းငမ်း အလွန်အမင်း။ မဆီးမတားနိုင်။
ငေင် အသံပြုသည်။ မြွက်သည်။
ငေင် } မနာ သာသော - မ သာ ယာ သော
ငေင်ငက် } မကောင်းသောအသံ။
ငေင်ငြင်း သာ ယာ နာပျော် ဘွယ် သော အ သံ။
 (ညည်ညှင်း ညည်း၍။ ငေင်ငြင်းငိုက်
 ရင့်။ ရွှေခန်းဖြင့်ထက်။ ရစ်ဆင့်ပတ်ဖြာ။
 နတ်သူဇာတို့။ တူရိယာ ကျူးထေခံ။
 တင်ဦးလျှော်လျက်။ ။ လောကဝိဇ္ဇာ။ ။
 ဤစကားမှာ အသုံးနည်း၏။

၆

၆ ငရဲ။ (ကျောံစာ။)

၆၆၆ ဆင်းရဲသည်။

၈

၈၊၈၊၈ မြင့်မော်သည်။ ။မြင့် မော် စွာ။ ။

အမြင့်အမော်။

၈ဝယ် ငွေ။ (ကျောံစာ။)

၄

၄ ဝေ- ပေး- ကမ်းသည်။

၈

၈ကား၈ အလိုမရှိသည့် စကားကို သူတထူး
ပြောလျှင်၊ ၎င်းစကား နှောင့် အောင်၊
အခြားစကားကို ချစ်၍- ညှပ်၍- ဖြတ်၍
ပြောသည်။ ။စကား စကို ဖျောံ
သည်။ ။စကားမှားသည်ကိုဖါထေး
၍ ပြောသည်။ (လာရ စကား ဖါ သည်
ဆိုကြသည်)။

စတေ အမြဲမပြတ်။ အစဉ်အမြဲ။ ။စင်စစ်။
 ။ ။ချားသည်။

စနိုး(စ-နိုး)..... အနိုးအစပ်။

စနစ် ခေါက် လိပ် သည်။ အစာတို့ ပြန် ချ
 ခေါက် သည်။ ။(သစ်နက်သား ရေ
 ဆောင်စနေကို။ ပြေပြေ ပြစ်ပြစ်။
 ခေါက် စနစ် လျက်။ ။ဆုတောင်း
 ခဏ်း)။

စနည်း ကောင်း မ ကောင်း နှိမိတ်ဗတ်ယူရန်
 ဖြစ် သော စ ကား၊ နှုတ်မြွက်သောအ
 ကြောင်းနှိမိတ်။

စရကုတ် ရအံ့သော - ရသောလာဘ်ကို သိသို
 (သူယုတ်တို့) ဤသို့သိသည်။

စရဖုတ် ချက် ပြုတ် နှာ မီး တင်း ကုပ်။ (ဗာသု
 သရဖုတ်- ဟုလည်းခေါ် သည်)။

စရည်း အိုး။ အိုးကြီး။ (မွန်တလိုင်း စ ကား
 ဇရိ=ပရူးအိုး ။

စလောင်း အိုးပုံး။ ဖုံးဖွက်။

စက် အိပ်သည်။

စင်စို။ စင်စို ရွှပ်စပ်သည်။ အ ထပ် ထပ် စပ်နေ
 သည်။ ။အထပ်ထပ်။

စင်း ဖြူ-ဖြောင့်မတ်-တော်မှန်သည်။

- စင်းလျင်း အမြဲမကွာ။မပြတ်။
- စစ်စီး နှိုင်း စ ဂှာ မ ရှိ၊ အတူရှိ။ ။
လဲလှယ်သည်။
- စစ်တမဲ ဆင် ပေါ်တွင် စိုက် ထူ သော အ လံ။
ဆင်လံ။
- စစ်တလေး တံခွန်။ အလံ။
- စစ်တလောက်-- တီးသည့်မောင်း။
- စဉ်း ချိန်ခွင်။
- စဉ်းသွား လေးနှင့်ပစ်ရသောမြား။
- စည် ယုန်းကား - ပေါ်ချားသည်
- စည့် မြေပေါ်တွင် နံဘေး ပတ်လည် ကာ၍
စပါး ထားရသော အရာ။(ကျီထက်
ငယ်သည်။ ၎င်းစည့်မှာ ရှေးကသော်။
စပါး သာမဟုတ်။ ဆန်။ ငါးပိ စသည်
တို့ကိုပင်သိုထားသည်)။
- စည့်။စည့်စည့်..... ထွန်း လင်း တေဘံ ပ သည်။ ။ထွန်း
လင်း တေဘံပသော အရောင်အလင်း။
- စည့်ကွင်း ရှေးအစဉ်အဆက်။ ။မော် ကွန်းစား။
- စဉ်း ထု်း-ဥပဒေ-အရံအတား။ ။ဖွဲ့နှောင်
ပေါင်းစုသည်။
- စည်းတန်း သောင်မြိတ်သောင်စွန်း။
- စပ်စပ် မုချအမှန်။ (ပာချ ဆတ်ဆတ်)။

စယ် ဖျော့ပြယ် - ဖျော့ဝဲ - ဖြီးငြိမ်း - ဖြီးဆုံး
သည်။

စာ။ စာနာ ထေဝံထား-ဆင်ခြင်-စုံစမ်းသည်။
(ပါဠိ-ဇာနာ-ကလာဟန်ရှိသည်။)

စား၊ စားရုဏး - ထင်ရှားစွာ။

စိစ္စေ့ : စိစစ် - စစ် ဆေး သည်။ ။ ကောင်း
မွန်သေချာစွာ နာယူသည်။ နှလုံးပိုက်
သည်။

စိတ်စေး : ငိုဝံ့စွာ - ကောင်းမွန်စွာ နှလုံးပိုက်
သည်။

စိတ်ဖြာ : လိမ္မာမြော်မြင်သည်။ ။ ဖွေရှာစုံစမ်း
သည်။

စိတ်ဖျား : ဝေပန် ခွဲခြမ်းသည်။ (စိတ် ဖြာ လည်း
ဝေ့ရသည်။)

စိတ်မျဉ်း : မရှင်လန်း - ပြီးငွေ့သည်။

စိတ်ရင်ကျည် - ယုံယွင်းပျက်စီးသည်။

စိန့် တော။

စိန့်လိန့်ထင်လင် ။ မျက်မှော့ မျက်မြင်၊ အထင်အ

စိန့်လိန့်ထင်လင်း ။ လင်း။ (ထင်လင်းဟုထဆင်ထူး

နှိုင်းရှိရမည်။)

စိပ်စိပ် ငွေ့ စေ့ စပ် စပ်။ သေ သေ ချာ ချာ။

- စိမ့်ချေ ငြိမ်သက်သည်။
- စိမ်းချဉ် ပြင်းထန်ကြမ်းကြုတ်သော။ ဒေါသကြီးသော။ မိုက်ခဲသော။
- စီရင်ကျည် စိတ်ရင်ကျည်။
- စုလစ် အထွတ်။ အမြတ်အဖျား။ ထုရင်မှန်ကင်း။
- စုလည်း ဆံထုး။ ဦးစွန်းကိုကြက်တောင်စည်း၍ထုးသောဆံထုး။ (ဦးစွန်းဟော-ပါဠိ-စုလွ-မှလာသည်။)
- စုလျား အပေါ်တင်ပုဆိုး။ [အနီအဖြူမဟူ]။
- စုန့်နဲ့ နွဲ့မှုနွဲ့ရာပြုသည်။ နွဲ့ဆိုးဆိုးသည်။ နွဲ့၍ငိုသည်။ ရှုံးမဲသည်။
- စုန့်လုန့် မညီမညွတ်သောအရာများ။
- စုန်စုန် အလုံးစုံနှစ်မြုပ်သည်။
- စုဖါ အစစကိုစုရုံးသည်။ စုဆောင်းသည်။ ။ ပြုပြင်သည်။
- စုစုဖါဖါ စပ်စပ်ဖါဖါ။ ရှာရှာမွေမွေ။
- စူးစား စုံစမ်းဆင်ခြင်သည်။ စုံစမ်းရှာမွေသည်။
- စူးစူး တည့်တည့်။ မတ်မတ်။ ဖြောင့်ဖြောင့်။
- စေ့ချဉ်း အနီးအပါး။ ။ နီးသည်။
- စေ့ဆော် နှိုးဆော်သည်။ ။ ထကြွအားထုတ်သြ။
- စေ့မြေ့ စေ့စေ့စပ်စပ်။ သေသေချာချာ။

စေး } တော။ တောအုံ၊ ချုံ။
စေးပျဉ် }

စွဲ စည့်။

စဲ ပျော်ပြယ် - ပြီးငြိမ်း - ပြတ်စဲ - ဆုံးခန့် -
တိုင်ရောက်သည်။

စဲတန်း သောင်မြိတ်။ သောင်စွန်း။

စော မြတ်သော။

စောကြော စစ်ဆေး - စုံစမ်း - ဆင်ခြင် - ထောင့်ဆာ
သည်။

စောထီး } မြတ်သောသူ။
စောမီး }

စောလောင်း မြတ်သော ကုဏ္ဍလောင်း။ မြတ်သော
အလောင်းအသျှာ။

စောက် ကာလအရှည်။ ။ စောင့်ထိန်းသည်။
ကျင့်သည်။ (ဖြူလျှားဆီရေခံ။ အိမ်ရှင်
ပေါက်မှ။ ကျင့်စေခံနိုင်မှု။ ရဟန်းပြု
လော့။ ။ ဆန်ပြန်)။

စော် အနံ့ဆိုး။ မကောင်းသောအနံ့၊

စံနစ် အတိုင်းအရှည်။ အတိုင်းအတွာ။ ။
ပုံစံ။ စံမူ။

စံနှံ စပါး။

- စံသီး မိန်း မ။ အိမ်ရှင်။ မယား။
- စို ကာလ တာရှည်ခြင်း။ နောက်ကာလ။
(စိုပြည်-နှောင်းစိုကြည့်)။
- စိုစို ရှေးဦးရှေးဖျား။ (ဆွေစိုစို။ ကျောင်း
ရိပ်စိုသား။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နောက်၊ ရှစ်ဆက်
မြောက်ဝယ်။ ။ရတနာဗိမာန်
ကျောင်း ကျောက်စာ)။
- စိုပြည် ရှည်မြင့်သော ကာလ။ ။ကြာမြင့်
သည်။ ။နှေးလင့်သည်။
- စိုင်းပြင်း ထေဝံဆ - တွေးတော - မြော်မြင်သည်
။ ။နှိုးနှောတိုင်ပင်သည်။
- စုံ
စုံဖျား } တော

ခ

- စွေးစွေး အရောင်တောက်ပသည်။
- စွ် ရောင်းချိုထွက်လွယ် - ကုန်လွယ်သည်။
ရှားသည်။

ဆ

- ဆ ချိန် ဆ သည်။ တွေး တော ဆင် မြင်
သည်။ နှိုင်းယှဉ်သည်။

ဆဝ အကြောင်းအရာ။

ဆဝါး ဟင်းဆသည်။

ဆင်ကျွံတရား - ဆုံးဖြတ်ရန်အမှုများ။

ဆင်ခြင်ပေါ် မြေမှညှိုး ခေါင်း ပေါ်ထွက်စ
ထန်းပင်ငယ်။

ဆင်သီး တဉ္ဇအမှုများကို သီးသန့် ပိုင်းခြား
ဆုံးဖြတ်သည်။

ဆင်းငြယ် ဆင်းရဲ။ (ကျောက်စာ)။

ဆည်းဈာ နံက် နေတချမ်းထွက်မှ၊ ညနေ-နေတ
ချမ်းဝင်အချိန်။ ။အချိန်ကာလ။
(ပါဠိ-သဒ္ဒါ)။

ဆတ်ဆတ် စပ်စပ်။ မချ။ ဇကန်အမှန်။

ဆတ်မြား ကြမ်းကြုတ် - ခက်ထန် - ကြမ်းတမ်း
သည်။ တောင့်တင်း မာချာ - ဖြတ်
လတ်သည်။ ။ဆတ်သည်။

ဆန့်ကန် အကာကိုသွန်ဆန့်သွေဖီသည်။

ဆိတ်၊ ဆိတ်ညံ = တိတ်ငြိမ်သည်။

ဆီဆွယ် အကြီးအငယ်နှိုင်းယှဉ်သည်။ ။ကြီး
စဉ်ငယ်လိုက်။

ဆီပေါ် ဆီပူ။

ဆီးကျံကျံ ဆီးနှင်းကျသောမြည်သံ။

ဆုန်း ဟင်းသပဒါး။ (ဆုန်း- ဟု- နုသတ်နှင့်
ရှိရမည်။ ။နီမောင်းဟင်္သာပဒါး။ဆုန်း
အလင်းသို့မြေများခေါင်းဆုံး။ကိုယ်လို
တွေးတွေး။ ။မသဒေဝလင်္ကာသစ်။)

ဆုန်းဆုန်း စဉ်တွက်သည်။

ဆူးရူး { ဒေါသပြင်းစွာ။ ။ဒေါသပြင်းစွာ

ဆူးဆူးရူးရူး } ထွက်သည်။

ဆေးဆေးလေး - လေးလံပင့်နွဲ့သည်။

ဆဲဆဲ လုနီး။လုမတတ်။

ဆော }- မြန်မြန်။

ဆောတလျှင်

ဆော့ကြွပ် လက်ဆော့- ခိုးဝှက်- လုယက်သည်။

ဆောင်ပါး လက်ဆောင်ပဏ္ဏာ။

ဆောင်ပါစာ } လူကြိုတွင်ပါးလိုက်သောစာ။

ဆောင်းပါးစာ

ဆံတရွက် ဆံတပင်။ (သန့်ရှင်းစင်ကြယ်။ ကျင့်
နွယ်မပျက်။ ဆံတရွက်မျှ။ ယွင်း
ကွက်မရှိ။ ။ရာဇဝသတီခဏ်း)။

ဆံလှံ(ဆံလံ) ... ဆက်ဆံရောမြှမ်းအကျွမ်းဝင်သည်။

ဆို ဆီးကြိုသည်။

ဆိုဆွယ် ပြိုင်ဆိုင်-နှိုင်းဆွယ်တူတန်သည်။

ဆိုစည်း တွေ့ကြို-ပေါင်းသင်း- စုရုံသည်။

ဆွ

ဆွတ်ဖြန်းအူသည်း - အလွန်လွမ်းဆွတ်သည်။
 ဆွန့်သည် ခုန်-ပျံ-ခုန်ပျံသွားသည်။
 ဆွေနည်း ချစ်မြတ်နိုးသူ။
 ဆွေမယ်နည်း - ချစ်မြတ်နိုးသောမိန်းမ။
 ဆွေမောင်နည်း - ချစ်မြတ်နိုးသောလောကုဂျား။
 ဆွေသည် လင်။ ။မဟား။ ။လင်မဟား။

ဇ

ဇနီး မဟား။
 ဇာတ် ဇာတ်။ အဖြစ် (ပါဠိ-ဇာတ်)။
 ဇံသီး စံသီး။

ည

ညဇွန် ခိုးသူ။ သူခိုး။
 ညည်း မယ်မင်း။ ။မိန်းမ။ ။မဟား။
 ညား ခန့်-လေးမြတ်-ရိသေသည်။
 ညီလင်း တိမ်းစောင်း - စောင်းထောင်သည်။
 မညီညွတ်။
 ည ညည်း။
 ညစော မိန်းမမြတ်။

ညဲမ မိန်းမ။ ။ နှစ်မ။

ညဲမင်း ရင်မင်း၊ (ယခုအခါ အချို့က၊ ရင်မင်း
ဟုခေါ်သည်။ ။ ပိတ္တဇီတလိကာ
ကို ညဲမင်းဟု အနက် ပေးတော်ကြမူ
သည်)။

ညောင်း ပိုး၊ ပိုးချည်၊ လုပ်သည့်ပိုး။

ညောင်း } - ကြာရှည်-ကြာမြင့်သည်။ ။ ဟောင်း
ညောင်းညာ } နွမ်းသည်။

ည

ညွတ် ရိုသေ-ခန့်ညား- စစ်းသည်။

ညွတ်တိမ်း ကိုင်း ညွတ်-တိမ်းမတ် တပ်မက်သည်။
နှစ်သက်ချစ်ကြိုက်သည်။

တ

တကာ အများ။ များစွာ။

တကျစ် တန်ကျစ်- ကြည့်။

တကြို့ ခိုင်မာညီညွတ်သောမျက်နှာပြင်။

တကြို့ညို့ ခိုင်မာညီညွတ်အောင်ပြုသည်။

တချာ တစုတရုံးတည်း။

တချောင်းချောင်း-တဖြည်းဖြည်း။ တရွေ့ရွေ့။ တစ
တစ။

တစ် စိုးစည်း။ အနည်းငယ်။

တစေ့စေ့ စေ့စေ့စပ်စပ်။ အပန်ပန်။

တစိုးတစ် စိုးစည်း။ အနည်းငယ်။

တတေခံပတ်ပတ် - တလည်လည်။

တတွန် တစုတရုံးတည်း။

တတွေ အများ။

တပလာ သစ်ငှက်။

တဲး တူ-တူမျှသည်။ ကဲ့သို့။ ကဲ့သို့သော။

တပျင်း အမိုးပြင်ဖက်၌ ရှိသော ကြမ်းပြင်။
(တပြင်လည်းတွေ့ရသည်။)

တပြာ တံဖျာ ကြည့်။

တပြေ ညီစွာ။ လျော်ညီစွာ။ ။အကြောင်း

တပြုပြည်ပြည် - ဤမိဖန် များစွာ အဖန် တလဲလဲ
အရာတူသည်။

တဖျင့် ခြားနားသည်။ မညီမညွတ်။

တဖျင့်ကွက်

တဖျင့်ကွဲ

တဖျင့်ခတ်

တဖျင့်တပါး

တဖျင့်ရှား

တဖျင့်သုန်

ကရဲးကသိ။ ။မညီမညွတ်။ ။

မငြိမ်မသက်။ ။ချွတ်ယွင်းသည်။

- တမရူန် တမလွန်ဘဝ။ နောင်ဘဝ။
- တမုတ် သပန်းခါးသီးနှင့် သံချေးနှင့် မိမိ၍
ရသောဆိုးရည်။
- တမုန် လှေသူကြီး။ ဝဲစီး။ ဝဲသမား၊ ဝဲသူကြီး။
- တမွတ် အမြတ်အဖျား။
- တမှုံဖွားဖွား - အထပ်ထပ်အပြန်ပြန်။
- တမြင့် အတူတူ။ (ကိုယ်လက်ကြီးမြင့်။ ထန်း
ပင်နှင့်လျှင်။ ။တဖြင့်ရှိစကောင်းတွယ်
တည်း။ ။တူရိဒတ်လင်္ကာ)။
- တရထည် တူသည်။ တူသော။ သဘောတူ။
အလားတူ။ ။ဥပမာ။
- တရင်း၊ ကြင်း တဘောင်။ တဘောင်သံ။
- တလည်လည် အထပ်ထပ်။ အပန်ပန် ထပ်တလဲလဲ
- တလားစီး ကျန်အဖြစ်မှလွတ်သောကျန်။
- တလုံလဲလဲ အတူတူ။ အကြိမ်ကြိမ်။ အပန်ပန်။
- တဝေး တစုတရုံးတည်း။
- တသက်လျာ ခဏဖြစ်သော အစိုးတပိုင် တခဏ။
အမြဲမဟုတ်။
- တသာ လွှဲရှောင် - တိမ်းပယ်သည်။
- တသုန် တစုတရုံး
- တသွန် အလုံးစုံ။ အကြွင်းမရှိ။
- တအော်လဲလဲ အကြိမ်ကြိမ်အပန်ပန်။

တက်လောင့်တက်လဲ-	ဝမ်းထဲ၌ တအုံနွေးနွေး ပူဆွေး
	သည်။ တအုံနွေးနွေးရှိသည်။
တင်ကျေး	တွန့်တွန့်ရှိသည်။
တင်းကျပ် ပြည့်လျှမ်းသည်။
တင်းလင်း တည်းလည်း။ တန်းလန်း။
တစ် ရေထွတ်သည်။ စိုအောင်ဆွတ်သည်
တည် အစွယ်တဖက်သစ်ရှိသောဆင်။
တည်ကြား စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းသည်။
တည်းတွ ကြာရှေးသည်။
တည်းမြတ်	စာပေဘိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်သည်။ ဤသို့ ကြည့်၍သုတ်သင်ပြင်ဆင်သည်။
တည်းလည်း တန်းလန်း။
တန်ကျစ်	ရှစ်ကွက်ကျား။
တန်စယ်	တံစယ်ကြည့်။
တန်စို	ပယောကျားပျို။ ။ပျိုနုသော။
တန်ဆေး စေတမန်။
တန်ဆောင် ဘုရားကိုဆီမီးပူဇော်ရန်ပြာသာဒ်။
တန္တ ဘေးဒဏ်။ ။မိုးသူ(ပါဠိ-ဒဏ္ဍ)။
တန်တား	သဝန်စာ။
တန္တ	ပုံပမာ။ ။ပုံဆောင်သည်။
တန်(တန်လ)	စက်ဆုတ် ရွံ့ရှာတွယ်ရှိသည်။ ။ ဆိုးညစ်သည်။(ပါဠိ-တလ္လ)။

တန်သို တိုင်ဖူး။
တန့်တီး ရပ်တန့်သည်။
တပ် မက်မော - စွန်းငြိ - စွဲလမ်း - အလွန် အလိုရှိသည်။
တပ်မြေ တပ်စွန်း ချစ်ခင်သည်။ ချစ်ကြင်သည်။
တလ္လ	ရွံ့တွယ်။ (ပါဠိ)။
တိ ဖြတ်ပိုင်းသည်။
တိလင်းကျည်	} အကွယ်အကာမရှိ။
တိလင်းကျည်း	
တိလင်းကျ	
တိကျစ် တိများစားပြီး၍ ထေးအန် ထားသော မြေခိုင်မြေခဲများ။ ။မညီ မညွတ် သောအရာများ။ ။မညီ မညွတ် သောမြေရာ။ ။မြေရိုင်း။
တိတွက် နှေး - ဖြည်း - ပင့်သည်။ ။အစင် ဆေးသည်။
တီး လွန်ခဲ့သောကာလ။ ရှေးကာလ။
တိတောင်း အထောင့် အကွေး။ ။မော် ယွန်း ထွက်သည်။
တီးတုံး ကဲ့ရဲ့ စ ကား။ အ ကျိုး မဲ့ စ ကား။ (ယခု - တီးတိုး)
တီးတွတ် မြည်တမ်းရေရှုတ်သည်။

တုကင်း }
 တုဏ္ဍန်း }
 တုမဲ့ }
 တုလွတ် }
 တူးတည်

အတုမရှိ။ နှိုင်းယှဉ်စရာမရှိ။

တဲ

..... ထိပါးတိုက်ခိုက်သည်။

တေခံတပို

မြန်မြန်။ အလျင်အမြန်။

တေခံတပတ် }
 တေခံပတ် }

လျင်မြန်သည်။ ။လျင်စွာ လုံ့လပြုသည်။

တေခံရက်

..... တရစ်ဝဲဝဲ။

တောင်ကပ်ဖါးရား-မကွေ မကွာ အမြဲ။ မှော် ဘီဆရာ
 သိန်းအဆို “တေခံတပ်ပါးလျား - ရှိ
 သင့်သည်။ ကျွဲဆိုး နွားဆိုးများ မပြေး
 နိုင်အောင်။ လည်ပင်း၌ တောက်တပ်
 ပေး၍။ ၎င်းတောက်မှာ ကျွဲ နွား နှင့်
 မကွေ မကွာ အမြဲပါသည်ကို - ပါး
 လျား-ဆိုသည်”)။

တောင်ကိုင်

..... တေးကင်းရာအရပ်။ မြတ်သောအရပ်။

တောင်တာ

..... ရှည်လျား-ရှည်လံ - ရှည်ဝေး - ကြာ
 မြင့်သည်။

တောင်တောင်ရေရေ-ငတောင်ငရေ။

- တောင်မြစ် တောင်မြောက်။
- တောင့် မြားထည့်သောကျည်တောက်။
- တောင်း တိုတောင်းသည်။ တိုတွာသည်။ ။
အ ကွေ အ ထောင့်။ လေး တင်း
ဝင် တောင်းကြီး။
- တောင်း
တောင်းလောင်း- } တိုအောင်ဖြစ်သည်။ တိသည်။ ။
- တော် အသျှင်သခင်။ ။ မြင့်မြတ်သူ - မြင့်
မြတ်သော အရာတို့နှင့် တွဲ၍သုံးသော
စ ကား။ ။ ပဲ့ တင်။ ။ ပြောင့် စင်း
မှန်ကန်သည်။ ။ ထိုက်တန် သင့်လျော်
သည်။ ။ နီးစပ်- ဆက်စပ်သည်။ ။
ကြိုကြိုက်သည် = အဆင်သင့်သော။ ။
အသင့် အတန်ရှိသော။ ။ တတ်မြောက်
ကြွမ်းကျင်သည်။ လုံလောက်ပြီ စံနဲ့၊
ဖြစ်လိုက် - ရပ်လိုက်သည်။
- တော်လှန် ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်သည်။ ။ အာဏာ
ဆန်သည်။
- တံကဲ အမြီး။
- တံကျင် ပြောင့်။ တုတ်တံ။
- တံငါ ရေတွင်ငါးရှာ၍ အသက်မွေးသူ။

တံစမ်း	တောင်ပြတ် ကမ်းပါး ကျော်၌ ကျော် တန်းတို့မှ ထွက် သော ရေ။ တောင် ကြားရေ။ စမ်းရေ။
တံစယ်	မြစ်ကမ်းနားတွင်။ မိလင်းအခါက ရေလျှံ ကျန်ရစ်သော ရေဖြင့်။ သွေ့မြောက် သော နှာသီ တို့ ၌ စိုက်ပျိုး အပ်သော လယ်။ ။ (တံ-မှာ သေးတင်က သင့် လျော်သည်။ ။ တံဆယ်က လာဟန် ရှိသည်။ တံဆယ်ကြည့်)။
တံစိ	}	ရေညွှန်။ ရှိ။ စီး။
တံစိး			
တံစို	တံကျင်။
တံစွက်		ဌေးငယ်။
တံစွပ်		ရေမုဆိုး။
တံဆယ်		ဆယ်ထားသော = ဆည် ထားသော ရေအိုင်ရေအင်း။
တံတင်း	ပချုပ်၊ ဖါ၊ သေတ္တာ။
တံတစ်			ဖြစ်မြဲဓမ္မတာ။ ။ အဖြူ။ ။ မယွင်းမသွေ။ ဖြောင့်မှန်စွာ။ ။ အချက်ကျကျ။
တံတွာ		သဘောဓမ္မတာ။
တံပိုး	ပျိုင်း၊ ။ ရေတိုးတက်သည်။

တံပြက် ရေထိမ်။
တံဖျာ ထုတ်လွှဲကန်၊
တံရှောင် ရေပြင်၊
တံလည်း ရေကျ၊ရေစီး။
တံလား ရေငြိန် (တံ-ရေ၊လား--သွားသို့)၊
တံလှပ် တံလျှပ် နေစာရောင်၊ နေရောင်၊ လင်းလျှပ် = ကိုကြည့်ဦး။)
တံသင်း	တံကျပ်၊ပြောင့်ခလုတ်၊
တံသုတ် စပါး ဆန်တို့ကို ခြင်တွယ်ရာ၌ ထိုက် ညှိသောထုတ်၊စာထုတ်။ ။ညှိညွတ် အောင်ပြုသည်၊
တံသို တိုင်ဖူး။
တိုတောင်း အထောင့်အကွေး။
တို စပါး ၁၆ တင်းဝင် တောင်းကြီး = ပုတ်ကြီး-ထည့်စရာ။
တိုးတည် အနီးအပါး။
တိုးရှိ ထုတ်ချင်းခတ်။
တိုက် ရတနာပစ္စည်းများထားသောနေရာ။
တိုင်တည်း တိုင်ကြား- မှတ်သားသည်။
တိုင်ဆီ ဆင်းရဲဒုက္ခရေခံသည်။
တိုင်းကား တိုင်းပြည်။

တိုင်းတွ ကြာရှည်ပင့်လေးသည်။
 တိုင်းတွာ ဆင်ခြင်သည်။
 တုံ ရပ်တန့်သည်။

တ

တျက်တျက် ကြမ်းတန်းခက်မာခြင်း။
 တျင်းတျင်း အကြွင်းအကျန်မရှိ။ အကုန်အစင်။
 (ဋ္ဌိပမာဏ၊ သင်္ခါရကို။ ပြာဗ္ဗ တျင်း
 ဘျင်း။ အကြွင်းမဲ့အောင်။ ။ လော
 ကဓိဉ္စ)။
 တျာတျာ နိမြန်းသည်။

တွ

တွင်းကျင်း ဖောက်ထွင်းနိုင်သော ပညာရှိသည်။
 ဖောက်ထွင်း ထိုးထွင်းမြင်နိုင်သည်။
 တွင်းဆုံးကျ ဆင်းရဲသည်။
 တွေးခေါ်
 တွေးငေါ်
 တွေးတော
 တွေးတောသင် } စုံစမ်းဆင်ခြင် နှိုင်းဆသည်။
 တွေးတွေး ခြင်းခြင်းရဲရဲနိမြန်းသည်။

တွဲလင်း	}	တွဲလျားကျ - တွဲ၍ကျသည်။ တန်းလန်း။
တွဲလည်း		
တွဲလန်း		
တွဲလောင်း		
တွဲလွဲ		

ထ

ထပိုး ထမ်းပိုး ကြည့်။
ထက်ကြပ် အမြဲမကွာ။

ထက်ချည်	}	ယိုယွင်းပျက်စီး - ယွင်းကွာ - ယိုဖိတ် သည်။ ။ မရမရှိ၊ အလုံးစုံငုတ်သည်။
ထက်ချည်း		

ထက်တိုက်	}	ယခု တိုင်အောင်။ တိုင်အောင်။
ထက်တိုင်း		

ထက်ရုံ ထပ်တူ ထပ်မျှ၊ (ထက်ရုံ ညီအောင်- ထပ်တူညီမျှအောင်။)
--------	---

ထက်ဝိုက်ဝါး - ပိုးတိုးဝါးတား။

ထင်ပြန်	}	မျက်မြင်ထင်ရှားစွာ။ အထင်အလျား။
ထင်လင်		
ထင်လင်း		

ထင်းထင်း ထင်ရှားစွာ။ ပြည့်ခဲ့သည်။ ။တင်း
တင်းပြည့်သည်။

ထင်းပန်း ထပ်ဘူးအတူတူ။

ထစ်ထစ် မျက်မြင်။ အထင် အလျား။ အထင်အ
လင်း။

ထင်ရှည် ထပ်တူ။

ထမ်းပိုး(လှင်ကန်)-နှစ်ဆနှစ်သိ။ ။အလီလီအပြန်ပြန်။

ထိတ်ထိတ်မွမ်းမွမ်း-အကျော်အစောပေါ်များသည်။

ထိမ်မြူး ထိမ်ဝှက်သည်။ ဖုံးကွယ်ထားသည်။

ထိမ်း ခုတ်ဖြတ် - ခုတ်ချိုင့်-ခုတ်လှည်းသည်။
(တောထိမ်း=သစ်ခုတ်သည်)။
သစ်ထိမ်း=သစ်ခုတ်သည်)။

ထုတ်ခြေခံ..... လျှင်မြန်စွာ။ အဆီးအတားမရှိ။

ထုတ်သန်း ထုတ်ချင်းဖီလာ။

ထူး(ထုံး) ချောင်းများ တွင် ငါးတရု တဝေး
နေရာဌာန။ ။တွင်းခေါင်း။

ထူး } ဆင်ခြေတွင် ခတ်သော ထိတ် - ခြေ
ထူးမွတ် } ကျည်း။

ထဲ အော်အသွင်း။

ထဲနှိုး အတွင်းခံအဝတ်။

ထောပေး ဆီဥ။မလိုင်။

ထောမနာ ခြီးမွမ်းသည်။ (ပါဠိ)။

ထောင်ထား ထောင်ထား ပတ္တား-ပုန်ကန်သည်။

ထောင်း နှိပ်စက်သည်။

ထောင်တား နှိပ်စက်သည်။ ပင်ပန်း ဆင်းရဲအောင် ပြုသည်။ ပင်ပန်း-ဆင်းရဲ-နစ်နာသည်။

ထောင်းထောင်း - ခြောင်းခြောင်း။ ။ ညက်ညက်။

ထိုက် ရိုက်-ရိုက်ခတ်သည်။

ထုံး ထုံးစံ၊ အလေ့အလာ၊ ရှေးက ဖြစ်ဘူး သောအရာ။ ။ အခြားဖြစ်ချောင်းအိုင် စသည် တို့မှ စီးလာသောရေ တို့ ဖြင့် ဖြစ်တည်အပ်သောရေအိုင်။

ထုံးတီး ထုံဟောင်း။ ရှေးနည်း။

ထွ

ထွက်နပ် ညွှော်ဝတ် ပြုသည်။ လာ ရောက် သည့် ညွှော်သည်ကို ကြိုဆိုကျွေးမွေးပြုစုသည်။

ထွေငေ ဆင်ခြင် - ကြံစည် - ကြံဆသည်။

ထွေငေ
ထွေသာ
ထွေသံ

} မြွက်ဟပြောဆိုသည်။

ဒ

- ဒလိန္ဒဒလာ သူဆင်းရဲ။ အထီးကျန်သူ။ (ပါဠိ-ဒလိန္ဒ)
- ဒရင် ဒုပင်ကြည့်။
- ဒုဟ ပိတ်နှစ်ထွေနှစ်ခွဲရှိသည်။ (ပါဠိ-ဒွိတ)
- ဒူယင် အင်္ဂါ။ ချင်။ သင်တိုင်း။ (အချို့စာ၌-
ဒုရင်ဟု တွေ့ရသည်။)
- ဥးရီးဥးရား မဆင်မခြင်။ မီးတီးရားတား။ ကမ္မး
ရှူးတိုး။ အလိုတကြီး။ မိက်မိက်မဲ့မဲ့။
- ဒေါမား ဒိုးကြီး။

င

- ငလေ ထုံးစံ။
- ငယ်ညှင်း အမိုး။ အုတ်ကြွပ်။ သက်ငယ်။
- ငါးဆောံကမ်း တဖက်သားကိုယုံ၍ အလိုစိုးလှသည်။ ။
သစ္စာဖျက်၍ ရန်သူဖက်သို့ ပါသည်။
(ဆောက်=ခါးရိုး။)
- ငမိုင်း အကြီးအကဲ။ အကြီးအမြတ်။
ကြီးမြတ်သည်။

န

နခေါနကြည်း အောင့်သီးအောင့်သက်- စနောင့် စနပ်
ရှိသည်။ (နခေါနချည်း လည်းတွေ့ရ
သည်)။

နယုန်လ နယုန်လ။

နရက် ငရဲ။ အဝိအရပ်။ (ပါဠိ-နိရယ)။

နရန်း ထူးစံဥပဒေ။

နဝေနည်း နာဝေနာစည်း။

နက် မတိမ်-မလွယ်ကူ-ခဲသည်။ ။
လယ်ယာ စသည် တို့မှ ထွက်သော
အသီးအနှံ။ ။ ဥစ္စာအနှစ်။ ။ အနှစ်။

နက်ကိ အနှစ်သာရရှိသည်။ အဟုတ်အမှန်။

နက်စံ နက်နဲသော။

နက်တံ အတိမ်အနက်။ ။ အနှေးအလျင်။
အဟုတ်အမှန်။

နက်သတ် နက္ခတ်။

နစ် နောက်သို့ပြန်-ဆုတ်-မြုပ်သည်။ ။
စိခြယ်သည်။ ကျုံးသည်။ (ခရုသင်းစစ်။
လက်ျာရစ်ဝယ်။ စိနစ်ရတနာ။ ခြယ်
သန်းဖြာ၍။ ။ မြတ်မင်္ဂလာချီရတု။

နစ်နော အစကအဆုံးတိုင် နှိုင်းယှဉ် ဆင်ခြင်
သည်။ ။ အသုံးစုံအကုန်အစင်။

နည်	အနယ်။အနယ်အနှစ်။
နည်း	ချစ်ခင်မြတ်နိုးသော။
နတ်ကိုး	နတ်တင် · နတ်ကိုးကွယ်သည်။ ။ နောင်တင်ပပါညေဟုသိုက်ဆံစသော တစုံတရာဖြင့် ကတိထားသည်။
နတ်ပွဲပွယ်	နတ်တင် ပရာတွင် သျှော်ဆိုခြင်း (အသွယ် အသွယ်။ နတ်ပွဲပွယ်။ နာတွယ်သို့ နှုတ်လျှာ။ သတ်ပုံသစ်။
နတ်လ	နတ်တော်လ။
နတ်လျောင်းလ	-	ဝါဆိုလ။
နန့်	တုန်လှုပ်သည်။
နယ်နု	မဲနယ်နု။မဲပြာရောင်။
နာဝေနာစည်း	-	နှလုံးမသာ နာကြည်းသည်။
နားပါးမှုတ်	} နားဝင်အောင် ဖြည်းညှင်းစွာ ပြော သည်။
နားမှုတ်		
နိဂ	ကုန်ခန်း-စင်ထွက်-နွမ်းနယ်သည်။
နိမ့်နင်း	မညီမညွတ်။
နိယ်	} (ကျောက်စာ)။
နိယ်	
နုပျ	တိုးပွားစည်ကားခြင်း။
နုတ်	ထုတ်ယူ-ထုတ်ပစ်-ကုတ်သည်။

နပ်	ယုတ်နိမ့်-သေးသိမ်သည်။
နေရဗ္ဗာန်, နေရဗန်	- နိဗ္ဗာန်။	(သင်္သကရိုက် ဘာသာမှ လာသည်)။
နေအပ်	} နေပူသည်။
နေအပ်		
နောက်နစ်	နောံသို့-အစသို့ ပြန်သည်။ နောံသို့ ဆုတ်သည်။ ။ နောံကျသည်။ ။ တွန့်တို - တွယ်တာ - ကပ်ငြိသည်။ အလွဲသို့ချော်သည်။ ။ အားအင်ကို လုံးလုံးလျော့သည်။
နောင်မယ်	မောင်ကြီးနှင့်နှိုမ။ မောင်မယ်။
နံကာ(လ)		ဝါခေါင်(လ)။
နို့ဓမ်း	နို့ချဉ်။

ခ

နှယ်တာလ	ဝါဆိုလ။ နတ်လျောင်းလ။
နှယ်ဖျား	}	နှယ်နှာမောင်း။
နှယ်လန်း		
နှံ	နှိုဝတ်-နှိနာ-ကျိုးနှံ- အပိုးသေတ္တံ။

ဓ

ဓမြော	စုံမက်မြတ်နိုးသည်။ -
ဓရား	ကြောံဖွယ်တနန်း။ ကြောံခြိမ်းသြ။

နှစ်နှစ် ရှိမဲ့၍ရှိသည်။

နှင်းနှင်း
နှင်းနှိုင်း
နှင်းပန်း
နှင်းပန်းနှိုင်း } တူသည်။ ရည်တူ။ အတူ။

နှစ်မြိုက် အားရဝမ်းသာရှိသည်။ ။ ဩဂျက်-
ချစ်-စုံမက်-မြတ်နိုးသည်။

နှစ်ဆစ် တဖန်။

နှစ်ထောင်း
နှစ်မြို } နှစ်သက်သည်။

နှစ်ရှောင့်နှစ်ရှား- နှစ်သက်သည်။

နှည် နှိပ်နှင်းအောင်မြင်သည်။

နှန်းနှိုင်း တူသည်။ ရည်တူ။ အတူ။

နှမ်း ပြောက်ကြားသော။ ။ ပြောက်ကြား
သောအဆင်း။

နှိုး အခင်းအခံ။

နှုတ်ခြည်ရန်း - နှုတ်ထွက် စကားဖြင့် ကာ ဆီး ဆို
ဝိတ်သည်။

နှုတ်ခြည် နှုတ်ထွက်စကား။

နှုတ်ငံ နှုတ်ဆော့သည်။ အပြောတတ်သည်။

နှိန်း }
 နှိန်းနှိန်း } တူသည်။ရည်တူ။အတူ။
 နှိန်းနှိုင်း }

နှဲကော ညောင်းစေးဖြင့် သုတ်၍ ဌက်ထောင်
 သောအရာ။နှဲတံ။ ညောင်တံ။

နှဲတံ ကပ်စေး။(ထမင်းနဲ)။

နှောင်စို ကြာမြင့်သော နောင်ကာလ။ နောင်
 ကာလ။

နွေး အခွံခွါသည်။ နွှင်သည်။

နွံ့နှည် နှိုမ်နင်းအောင်မြင်သည်။

ပ ထွန်းလင်း-တေဝံပသည်။ ။ပျောက်
 ပြယ် တိမ်ကောသည်။

ပကတူ အစဦး။ မူလရင်း။ ရှေးဦးစွာ။ (ပါဠိ-
 ပကတိ)။

ပခုံးညွန့် ဦးခေါင်း(လည်ညွန့်)။

ပစိ နှိပ်စက်-ညှဉ်းဆဲသည်။

ပစေးပအူ မရိုမသေ မချေမငံသောစကား။

ပတီး အပေါ် တင်ပုဆိုး။

ပတုန်ပလဲ အဘုန်အစင်။အကြွင်းအကျန်မရှိ။

- ပတူပယင် ဖွဲ့ဖွဲ့ခွဲခြားသည်။
- ပတေပတာ ရှိရှိသေသေ။
- ပနသ ပိန္နသီး။(ပါဠိ)။
- ပနိပ်ဓါး ပလိပ်ခါး။
- ပရိုင်း တံတိုင်း။ မီးတား။ အဆီးအတား။
(ပါဠိ - ပရိဝေဏ)။
- ပလာ ဟင်းလင်း။ အကာအရံမရှိ။
- ပလိပ်ဓါး ပနိပ်ခါး။ မောင်းချခါး။ ကျိတ်ခါး။
- ပလီပလာ တိဘီ တာတာ လည်ဆယ်ပြောသည်။
မဟုတ်မလျားပြောသည်။
- ပလုပ်ပလောင်း - ပါးပြည့် ပေါင်းအောင် စားသည်။
[ပါးလုပ်ပါးလောင်း]။
- ပလေ ဂုံးတိုက် ချောစားသည်။ ကွဲရဲ့ ယှဉ်
ချပြောသည်။
- ပလေလက်ချား - ပေါ့လျော့ - သိမ်ဖျင်း - ပေါ့ပျက်သော
စကား။
- ပလေးပလာ မရည်မငံပေါ့ပျက်သည်။ ။
မလေးမစားပျက်ပြယ်သည်။
- ပလော ဖြောင့်စင်း - ဖြောင့်မတ် - မှန်ကန်သည်။
- ပအူပစေး ပစေးပအူ။

ပက်ပည်	} တည့်တည့်။ တုရူ။ ရင်ဆိုင်။
ပက်ပင်းပါ		
ပက်ပါ		
ပင်	ပင်ပန်းသည်။
ပင်ထွက်	ထန်းပတ်များစင်၍ ပင်လုံးချည်း မှီသော အရှည်သို့ရေခံသော ထန်းပင်။
ပစ္စ။	ပုဆိုးဖြူ။
ပည်း	} အများ။ ပေါများသည်။
ပည်းထူ		
ပည်းဖြင့်		
ပတ်ကုံး	အရပ် မျက်နှာ တပြင်လုံး။ အရပ်ထက်ဝန်းကျင်။
ပတ်တကုတ်	လွန်စွာကြိုးစားအားထုတ်သည်။
ပတ်လျ		ပောက်များ၍။ ။ နှုပျိုသော။
ပတ်လွှံ	ကျော်စောသည်။
ပန်	အခွင့်တောင်းခံသည်။ တောင်းခံသည်။
ပန်စား	အလွှံခံပုဂ္ဂိုလ်။
ပန်ထွာ	ရိုသေစွာတောင်းပန်သည်။
ပန်ပုဂ္ဂိုလ်	အလွှံခံပုဂ္ဂိုလ်။

ပန်းစစ်လျက်... (ပန်းစစ်ယွက်)။ ပန်းတို့ကို ကြိတ်၍
 ၎င်း၊ ကြို၍၎င်း၊ အရည်ပြု၍၎င်း၊ ဖြီးမှ
 ကြက်တက် ရည်ကို သွန်၍ ရသော
 အနှစ်အရိပ်ခဲ အပြား။ ။ပန်းပြားခဲ။
 အမွှေးပြား။

ပန်းတည် }
 ပန်းတင် } ခံပလွင်။

ပန်းတောင်း.....ကွမ်းကပ်။

ပန်းလည် စက်။ စက်တိုင်။ ပန်းစက်။ စက်ရဟက်

ပပ် ပပ်ကြား ကွ-အက်သည်။

ပယ် စပါး ငါးတင်း ကြဲရှိသော မြေကွက်
 အကျယ်။ (စတုရန်း အတောင်ပေါင်း
 ၁၂၀၀။ သို့မဟုတ်၊ ၁.၇၅ ဧကရှိ
 မြေကွက်)။

ပါဝါရ ဖြူစင်သော အဝတ်။ အပေါ်တင်။
 စုလျား။ ပုဝါ။ (ပါဠိ)။

ပါး အနီးအနား။ ။ရှား-လွှာ-နည်းသည်။
 ၇၇ ပေးကမ်းလိုက်သည်။ ။ပါးပြင်။

ပိလူ ပိတုန်း။

ပိတ်စပ် ဂုဏ်သတင်းပျံ့နှံ့သည်။ ။ပတ်ကုံး
 ထက်ဝန်းကျင်။

ပိတ်ပေါင်း ပုတ်ပေါင်း။

ပုရစ် အဖူး။ အညွန့်ထွက်စ။ ဖူးစ - ငုံ့စ - ပွင့်စ
ဖြစ်သော အညွန့်အရွက်များ။

ပုရည် ဆန်စပါးသွတ်သောစလွယ်။ ။ ထည့်
စရာ။ ။ တောင်းပလိုး။ (သတိပဋ္ဌာန်
နိဿယ ဟောင်းများတွင်၊ တောင်းပလိုး
အနက် ရှိသော - ပုဇွန်လိကို။ ပုရည်ဟု
အနက်ပေါ်လာ၏)။

ပုလုကွေးလေး - သေးငယ်သော။

ပုလဲတမူး နှစ်သက်လေးမြတ်သည်။

ပုဂ္ဂား } ထုရား၊ (ကျော်စာများတွင် ရေးလေ၊
ပုတ္တ } ရှိသည်။ ။ ဖုရား - ကြည့်ပါဦး။)
ပုကြား }

ပုဆိန်း နတ်ထိန်း၊ နတ်ခေ၊ နတ်ဝင်သည်။

ပုတ် အောက်ကပင် မရှိတဲ့၊ ဝါးကြောအပိုင်း
များကို။ အပိုင်းဟက်၍၊ နွားချေသုတ်
ထားသော စပါးထည့်စရာ။ အိမ်ရှင်
တွဲထားသည့် အဆင့် ကြမ်းပြင်ပေါ်
မှတစ်ဆင့်တက်သည်။ ။ ယခုသော် ဖင်
ပိတ်ရှိသည်ကိုလည်း၊ ပုတ်ဟုပင်ခေါ်
ကြသည်။ ။ ဇေယျ - တင်းဝင် ပေါ်
ထည့်စရာ (ဂဏန်းလင်္ကာအလို)။

ပုတ်ပေါင်း၊ (ပုဗ္ဗေါင်း)-.....ချုံ။

ပူအပ်
ပူအတ် } ပူလောင်သည်။

ပူးတည်း
ပူးပွတ် } မကွာ။မကင်းမကွာ။အတူတကွ။

ပဲ(ရှေးရေး)- ပယ်။

ပေါပည်း
ပေါဖြင်
ပေါယယ် } အများ။ များစွာ။

ပေါက်
ပေါက်သား } ဆင်။

ပေ၏ ပူနွေးသော။ပူနွေးသည်။

ပိုလင်းကဲ အပြည့်အလျှမ်း။

ပိုင်ကားနိုင်ထက်-ငါပိုင်သည် ငါနိုင်သည် ဟူ၍နှိုင်းစက်
သည်။ အနိုင်ကျင့်သည်။ အခွင့်ပြုသည်။

ပုံပေါလဘော အပြည့်တင်းကျပ်။

ပုံယင် အပုံပေါများသည်။

ပုံသွေး နှိုင်းယှဉ်သည်။

ပျ

ပျင်ကြီးခပ် များပြားသည်။

ပျူ၌ ချစ်ဖွယ် ပြုသည်။ ယဉ်ကျေး ဖွယ်ရာ ပြုသည်။

ပြ

ပြန့်၊ လက် ဆေး ခံ အင်။ ထွေးခံ။ (ပါဠိ--
ပဋိဂ္ဂဟ။ သာဓ်ကရိုက်—ပြန့်ဂ္ဂဟ)။

ပြတင်း၊ ပြတင်း-လေသွန်တံခါး၊ လေဝင်ရန်ဖောက်ထား။
သောတံခါးငယ်။

ပြတည်း
ပြတည်းချောင်း
ပြတဲ } စက်ရာခန်းဆောင်။ အိပ်ရာခန်း။

ပြဆို ပြန့်၊

ပြန်ပြန် ထင်ထင်

ပြင် အဆောင်။ (ရာဇဝင်တွင်။ ထောင်
ဆောင်ကို = တောင်ပြင်။ မြေခံဆောင်
ကိုမြေခံပြင်ဟုခေါ်သည်)။

ပြင်
ပြင်ကြီး } ...သဲသောင်။

ပြင်းဟုတ် ခါးပြ။

ပြစ်ထုတ် အပြစ်အဆာ။ အပြစ်ဒေါသ။

ပြည်မကံကျွေး- ပြည့်တန်ဆာမ။

ပြည့်လင်း အပြည့်အလျှမ်း။ အပြည့်တင်းကျပ်။

ပြည့်လှိုင်း ကြွယ်ဝပြည့်စုံသည်။

ပြယ် ပြယ်ရယ်ပြု - ပြောင်လှောင်သည်။
ပျောက် ပျက် စဲ ပြတ် သည်။

ပြာစစ် ရေသောက်သောအိမ်ဗူး။

ပြတ်ကြိုးမြတ် ပြတ်ဟုခေါ်သော မြက်ပင်ကို ကျစ်
သည့်ကြိုး။

ပြုံးပြောင် မဟာသဏ္ဌိ။

ပြုတ်တူ အမြဲ၊ မြဲစွာ၊ မချွတ်မလွဲ။

ပြုန်းတီး ကျေပျက်-ပျက်စီးသည်။

ပြူးတင်း ပြတင်း။

ပြု ပြည့်သည်၊ ပြည့်စုံသည်။

ပြုပြု အပြည့်အစုံ။ အထင်အရှား။

ပြော	}	အများ၊ များစွာ။
ပြောထူ		
ပြောမြင်		
ပြောဟုန်		

ပြောင် ကြီးသော။ အကြီး။
 ငယ်သော။ အငယ်။
 မစွမ်းမပြင်း၊
 သွေ့ယောင်းသော၊
 တညီတညွတ်၊ အကြီးအငယ်ညီသော၊
 ထွန်းတောက် ထွန်းပသည်၊
 အတင့်ရဲ၊ မျက်နှာပြောင်၊ မရှက်မ
 ကြောံ။ သရော်- ပြောင်ဖျော့သည်။

ဖြူ ပြည့်ဖြိုးသည်၊
 ဖြိုးဖြိုး ပြောင်ပြောင်လက်လက်၊
 ပြုံး ပွားသည်၊ များသည်၊ (နသတ်မဟုတ်၊
 ။ ။ ပူဇော်သည် ဟုး၊ မီးစံရုံး။ ပွား
 ပြုံး ရောင်ရွန်းရွန်း၊ သတ်ငံသစ်။

ဃ

ဃက် မိန့်မြွက် ပြောဆိုသည်၊
 ဃတ်တွန်း ညီညွတ် ချောမောအောင် ပြုသည်၊
 အချောတိုက်သည်၊
 ဃန် ကျေပွန်-လိမ်မာ-ဘတ်သည်၊
 ဃန်းတီး တတ်သိလိမ္မာသည်။ ။ အကွမ်းဘဝင်
 ဃဲ မရှိပြီ။ ကုန်စင်ပြီ။ ပြီးဆုံးပြီ။

၆

မြှုပ် ဖွပ်ထွပ်သည်။ ။ဆေးဆိုးသည်။
 မြွေ ပုလွေ၊
 မြွေတပ် တပ်စွန်းချစ်ခင်သည်။
 မြွေ နှလုံးသွင်း- လေ့လာလေ့ကျက်သည်

၇

၇ အသီး၊ အဖို၊ အဖ၊
 ၇ရင်း ထွန်သွား၊ သံထွန်သွား၊
 ၇ရည် သေရည်သေရက်။ ။ပစ်မှားသည်။
 ၇ဝါးစတွန်း၊ ခြေဝါးဖြင့် ကိုယ်ရိပ်ကို တိုင်းထွာ
 သည်။ (နေဗိမာန်လည်း။ ယုဂန်အနား။
 ဆင်လမ်းသွား၍၊ ပဝါးစတွန်း၊ တည့်
 မွန်းမထင်၊ ကိုယ်ရိပ်ဝင်က။ ။ရနိုင်
 ဥက္ကာယုံဆို- မယ်ဖွဲ့ရတု)။
 ၇အေ အသွင်၊ အပေ၊ ပအေ၊ အပ။
 ၇က်ထစ် အမြဲမကွာ၊
 ၇က်လဲတကင်း- စုံစုံမက်မက်နှစ်သက်ဖွယ်ပြုသည်။
 ၇င် တွယ်တာမက်မောတည်။ ။နှောင့်နှေး
 သည်။ ။မတည်မကြည်။

၆၆၆ တွယ်တာမက်မောစွာ။

မင်း လေးယ- လေးကန်- မင်းနဲ့သည်။

ဖါးချန် ဖါးဆင်း-မညိုမညွတ်၊ နိဋ္ဌနင်း၊ ချွတ်ယွင်းသည်။

.....တုန်လှုပ်သည်။ (ပါဠိ၊ ဗန္ဓု ကလာ
ဟန်ရှိသည်)။

ဖိဆန် မနာမယူ။ ကျူးလွန်သည်။

..... ကန့်လန့်၊ ကန့်လန့်ဆီးသည်။

ဖုရား။ ပြုံး) သုဏ္ဏား၊ (ကျောက်စာများတွင် ရေး

၆၅၁။ လေ့ရှိသည်။ ။ (ယုဂ္ဂားတြည့်ပါး)။

မုတ်ကြည်း - မီးဖြင့်တိုက်ရှိသည်။ မီးသဖြိုက်သည်။

..... ထိုင်း-ထုံ-အ သည်၊

ဖုန်းငရဲ သုခရဲ။

မှိုန်းစား တောင်းစားသည်။

.....ရှောင်ခွါသည်။

ဖေါင်းကန် အိုး။ထည့်စရာ။ ။(နွား ၃ ခု။ အရက် ၃
ဖေါင်းကန်ပိယ်ရှာသော်စေ၏။ ။မင်း
ကြီးစွာ- မိဖုရားကြီးကျောင်းကျော်စာ။)

မိုးရွာရင်း } ကြောင့် ရွံ့သည်။

မိုးလင်း အဖိုးအနုဂ္ဂထိုက်တန်သော။

..... ဝလောင်း။ အိုး၊ ခိုး။

ဖျ

ဖျင် အင်္ဂုဋ်။ သင်တိုင်း။ ဒုပာင်။

ဖျား တော။

ဖျား } ဒီရေ။

ဖျားရေ

ဖျော } ဖြောဖြော- ကြည့်။

ဖျော့ဖျော့

ဖြ

ဖြဖြ ညီညီညာညာ။ မြန်မြန်။

ဖြင်
ဖြင်ညီး
ဖြင်ပည်း
ဖြင်ပေါ
ဖြင်ပြ
ဖြင်ပြော

} အချား။ များစွာ။ များသော။

ဖြစ်ဖြစ် အလုံးစုံ။

ဖြည့်ဖြား သွေးဆောင်သည်။

ဖြည့်ရှိုး ပေးကမ်းထောက်ပံ့သည်။

ဖြန်းတော အလျင်အမြန်၊ မြန်မြန်။

ခြား }
 ခြားယောင်း } သွေးဆောင်သည်။

ခြီး }
 ခြီးထင် } ပေါများသည်။ အများ။
 ခြီးထွေ }

ဖြတ်ချည်း ခဏချက်ခြင်း။

ဖြား ဖုရားကြည့်။

ဖြိုး ပေးကမ်းဖြန့်ဖြူးသည်။

ဖြောဖြော များများ။ သွက်သွက်။

ဖြိုး ဖွဲ့-ဝ-ကြီး ထွားသည်။
 ကြွယ်ဝ-ပေါများသည်။

ဖြိုးဖြိုး ပြည့်စုံခြင်း။

ဖ

ဖွေနည် စုံစမ်း-ရှာဖွေသည်။

ဖွဲ့ အဖျင်း။ ။ သေးနုသည်။

ဖွဲ့ ဖြိုးသည်။

ဗ

ဗဟို အလယ်။

ဗြာစင် ပြာစင်။

ဘ

- ဘနန်း လုနီး၊ခမန်း။
 ဘဝဂ် အထက်။ဘဝဂ်ဘုံ။(ပါဠိ-ဘဝဂ္ဂ)။
 ဘင် အညစ်အကြေးမစင်။
 ဘယ်ဇာပြုအံ့ - အဘယ်ပြုအံ့။
 ဘာသာလဝါ - ချစ်ခင် ကြင်နာလျက် နှုတ်ဆက်သော
 စကား။
 ဘုခရဲ ငရဲဘုံ။ ။ငရဲဘေးသင့်သည်။
 ဘုပတိ အပေါ်တင်ပုဆိုး။စုလျား။

မ

- မကနိ အပြည့်တင်းကျမ်း။မဆန့်မိဝေခံ့သို။
 မကား နွားမ။
 မကုင်လျှို ဝန်တိုခြင်းမရှိ။
 မကြွင်း အလုံးစုံ။
 မခေါက်မရက် - နှစ်မြောစုံမက် - နှစ် သက် - လေး ခြောက်
 သည်။ ။ထောံထောက် ညာညာ ပြု
 သည်။ ။မရက်မစက်။
 မနိသရီ လုံ့လရှိသည်။ လုံးလမပြု။ ။မလေး
 မခန့်။

မခိုင်းမမျဉ်း။မခိုင်းမမျဉ်း.....အဆီးအတားမရှိ။ ။ထိုး
ထွင်းမြင်နိုင်သောဥာဏ်ပညာ။

မချာ အစဉ်မပြတ်။

မချေ မချေမငံ၊မသာယာ။

မငြီးမငွေ့ မပျင်းမရီ။နှစ်သက်စွာ။

မစည်တရစ် (မစစ်တရစ်) မဖွယ်မရာ။(မနှစ်မရှား)

မစောက် မနက်။တိမ်သည်။လွယ်ကူသည်။

မဆူးမရား မတော်မတဲ့။မတင့်မလျော်။

မဆံ မဆွက် မချွတ်မယွင်း။

မဆွ ရှေးဦး။ရှေးပျား။ရှေးဦးစွာ။

မညောင်း မကြာမရှည်။

မညံ့ မပြတ်မစဲ။

မတကာ မသင့်မတော်။

မတန်း ပျိုနုသော။ အပျိုအရွယ်။ (နွားမတန်း ။

မတီမရား မအပ်မရာ။

မနှစ်မရှား မဖွယ်မရာ။မလျော်ပတ်။ ။သနားစို
မက်သည်။

မပြုန်းမကျည် - မပြုန်းမတုံး။မပျက်စီး။

မဖပ် မ တိမ်း မ ညွတ် ။ တည့်တည့် ဖြောင့်
ဖြောင့်။

မဖီ မယိမ်း။မသွေ။

မနိမထင်း } မဟောင်းမနွမ်း။ အသစ်စက်စက်။
မနိမရွာ }

မမြော် မဆင်ခြင်။ ရှေးရေးနေခံရေးကိုမမြင်။

မယွက် မယွင်းမသွေ။ မယွင်းမပျက်။

မယွန်း မကောက်မကွေ့။ မြောင့်မြောင့်။

မယွ့ မယိမ်းမရှိုင်း။ ဆုတ်နုတ်ခြင်းမရှိ။

မယှောက် မယိမ်းမယိုင်။ မပျက်မစီး။ မငြိမစွန်း။

မရက်မစက် မခေါက်မရက်။

မရဲ မရောင့်ရဲ။

မနှံ့မနှံ့ မကြောက်။

မရှောက် မယှောက်။

မဝယ်မလှယ် မလှမ်းမမြီ-မကမ်းမရှိသည်။

မသီး မတ်တတ်နိုင်။ မစွမ်းနိုင်။

မသုန် မကောက်မကွေ့။ နောက်မဆုတ်။

မဟိ }
မဟေ } မရှိ။ မတွေ့။
မဟဲ့ }

မအော့အမ်း အကျင့် သွမ်းသည်။

မင်းများ မင်းမယား။ မင်းသား။ မင်းမြေး။
မင်းများ။ မင်းသမီး။ ။ အနုရုဏ္ဏာ
မင်းစောသဒ္ဓါပြုကျောက်စာ။

မန်တိုင် ဗဟိုအချက်အချာ။
မန်း စံကော။
မယ်န သံချွန်။သံမှို။
မယ်ဖျူး အိုးခင်း။
မိကနား မိသမျှ။(လုပ်မိကနား-လုပ်မိသမျှ)။
မိညဲ မိန်းမ။ ။မိန်းမကလေး။ ။မိမိမပုပ်မပင်း၊ နှိမ။ ။မဟား။
မိဖျား မိဖုရား။ (မိဖြားလည်းရှိသင့်သည်။)
မိမ မိန်းမ။ (ကျောက်စာများတွင်ရေးလေ့ ရှိသည်။ ။မေးမ-ကြည့်)။
မိသူဇာ မဟား။
မိတ်လင် အပေါ်မိတ်ဆွေ။
မိန်း ငြိမ်သက်သည်။
မီးကီး(ရှေး)	} မီးခဲ။
မီးကျီး(ယခု)	
မီးတင်းကုပ် စားဖိုအိမ်။ထမင်းချက်ရုံ။
မီးတား တံတိုင်အကာအရံ။
မီးနေ	} သားဖွားသည်။
မီးဖွား	
မီးမယ်ဖျူး မီးလင်းဖို။မီးအိုးခင်း။
မီးယပ် သားဖွားခြင်းနှင့်ဆိုင်သော။

မီးရှူး	မီးစည်း။
မီးရှူးမြင် သားဖွားသည်။
မုဒိန်း	စည်၊ (ပါဠိ - မုဒိက်)။
မုဒိမ်း ရန်ဘေး၊ ခိုးသူ။
မုနော	အတင့်အတယ်။ ။ အသရေ။ ။ အသရေရှိသည်။
မုတ်နား မုတ်ဆိတ်။
မူထား အမူအကျင့်။
မူမူ လှနိုး၊ လှမတတ်၊ ဆဲဆဲ။
မေးမ	မိန်းမ (ယောက်သားကြည့်)။
မဲ	မရှိ။
မောသော မိုးသူ (ပါဠိ - မောသော၊ မုသ)။
မောင်နည်း ချစ်သား၊ ချစ်လင်။
မောင်နှံ လင်မယား။
မောင်မယ်	လင်နှင့်မယား။
မော်ကွန်း	ထီးနန်း အကြောင်း စသည် ချေထားသော အတ္ထုပ္ပတ္တိစာ။ ကမ်းထိပ်ကမ်းစွန်းအရပ်ပေါ်တွင် တည်ထားသော အဆောင်အဦး-သို့မဟုတ် ဗိမာန်၊ ပတ်ဝန်းကျင်တဝှော်၊ နေအရောင်လည်း ရွှါရှောင်ရုံ့ရုံ့၊ ပတ်မတုံ့သား၊ ထုံးတမ်းစဉ်းစွန်း၊ မြတ်မော်ကွန်းကို၊ ဝေးလွန်း

ခရီး ပန်းကြိုး ဆန်ကြွ မဖူးရ၍ ဝေး
ကပ်သာ။ ပန်လျှောက်ပါအံ့။ ။နဝ
ဒေးကြီးဆို မကွေး မြသလွန် ဘုရား။
တိုင်ရတု၊ ဤတွင်၊ မော်=အစွန်း၊
ကွန်း=ဘုံမိမာန် သို့မဟုတ်၊ ဘုရား။)

မိုးနှောင်းသံထင် } ညစ်နွမ်း-ဟောင်းနွမ်းဆွေးမြေ့သည်၊
မိုးနှောင်းသံထင် အနာဂတ်ကာလ၊ နောင်အခါ၊

ဤ (မိုးနှောင်း သံထင်) -ဆိုသော
စကား၏ အဓိပ္ပါယ်ကို၊ ပေါရာဏ
ကထာကျမ်းပြုတော်မူကြသော ဆရာ
ကြီးဆရာမြတ်အများကပင်၊ (ဘုန်းတန်
ခိုးအာဏာကြီးသူ) (ဘုန်းသမ္ဘာပညာကြီးသူ-) အဓိပ္ပါယ်
ရှိကြောင်းမိန့်ဆိုတော်မူကြသည်၊ 'သို့ရာတွင်၊ ရေးစပ်
ရင်းစာကိုယ်များကို ကြည့်သောအခါ၊ ၎င်းအဓိပ္ပါယ်
မရ၊ စကားလုံးများကိုယ်တိုင်ကိုဖိစပ်ကြည့်သော အခါ
လည်း၊ အဆိုပါအဓိပ္ပါယ်အမျိုးမရလေ (အနာဂတ်ကာလ)
(နောင်အခါ-) ဟူ၍သာ အဓိပ္ပါယ်ထင်လာ၏၊ 'အဆိုပါ
ဆရာကြီးဆရာမြတ်တို့ ခေတ်အခါဆီက၊ အထက်ကပြခဲ့
သော အဓိပ္ပါယ်မျိုးနှင့် သုံးနေ၍ ပင်ဖြစ်လိမ့်မည်လားဟု
တွေးရပါတော့သည်။ ။ ဤသို့ ဆင်ခြင်နေဆဲ။ -မန္တလေးမြို့
ဆရာဖေထံမှ၊ ၎င်းစကားကို- (အနာဂတ်ကာလ)-

အဓိပ္ပါယ်နှင့်၊ စောလဝန်း ဘုရားကျောက်စာတွင် သုံး
ကြောင်းကြားသိရလေသည်။ ။ ယခုအခါသော် အများ
တို့ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်၊ ထိုဆရာတော်ကြီးများအလျှင်ကရှိနှင့်
သောစာကိုယ်တို့မှ၊ ထုတ်နှုတ်ချက်များကို ပြပေအံ့။

ရှေးဦးစွာ ကိုးကား၍ ပြကြပြီဖြစ်သော ရှင်မဟာ
သီလဝံသရေး-ဆုတောင်းခံအပိုဒ် ၁၅၂-ကို အပြည့်
အစုံပြပါအံ့။

“ပမာနှိုင်းချ၊ နှုန်းနှုန်းဆအံ့။ ဘူမနက်သံ၊ မြေကြန်သူပြီး
လုပ်ပွန်းတီးသည်။ အသီးစားနေ၊ စိုက်မိရွှေ့လျှင်၊ တစေ့
အစွက်၊ တပင်နက်ကို ပုတ်ကက်သရိုင်၊ ထည့်မနိုင်မျှ၊ ထို
တိုင်းရသို့၊ ကြားကလူတွင်၊ ယုတ်မြတ်အင်ကို၊ နားဝင်သိ
ကြို၊ ငါလျှင်တုံလည်း၊ ငုံစုံပစ်မိ အန်သိအလား၊ ရှည်လျား
ကမ္ဘာ၊ သံသရာတွင်၊ အကြင်မျှလျှောက်၊ မပျော်ခန္ဓာရင်း
ချာသန်သန်၊ နိဗ္ဗာန်မြေခိုင် မတိုင်သရွေ့၊ ဘုန်းမျိုးစေ့ကို၊
လွေ့လွေ့များများ၊ စိုက်ပြုထားလျက်၊ ဘုရားသခင်၊ ဤ
ချစ်ရှင်ဝယ်၊ ခုခါရွယ်၌၊ လိုမယ်လိုတောင်း စုံစေကောင်း
၏။ မိုးနှောင်းသံထင်၊ ဤတွင်မေ့ကျန်၊ သည်မှလွန်သော်၊ မ
ထွန်မြေအား ကြံချေမှားသို့၊ မပွားနှောက်ရှုန်း ကာလသုန်း
ဝယ် ရွှေဘုန်းဘုရား၊ ကြိုးကြားပွင့်ခဲ မကြိုက်ဖဲမူ၊ တကဲ
တကဲ အမြဲမဟုတ်၊ နှောင်းနှောင်းယုတ်၍၊ နေခံဆုတ်မျိုး
နည်း အရှည်ဆည်းသော်။ အချည်းမရှိစေထိုက်တည်း။”

အဓိပ္ပါယ်အချုပ်မှာ၊ မြေကောင်းရာ၌၊ မိုးအခါ၊ မျိုးစေ့ စိုက်ပျိုးသော်၊ အသီးအနှံ ပြည့်စုံစွာရသကဲ့သို့၊ ငါသည် လည်း၊ ဤဒီပင်ရာတုရားတည်းဟူသောမြေရာကောင်း၊ အခါကောင်းမှာ၊ ကုသိုလ်မျိုးစေ့ပြုရာ၌ ဤတွင်မပြုမိဘဲ နောင်အနာဂတ်ကလာမမှ မိုးမရှိသောမိုးနှောင်းအခါနှင့်တူ သည့်တုရားနှင့်မကြုံကြုံကံသောအခါတို့၌၊ ကုသိုလ်မျိုးစေ့ စိုက်ပျိုးချေသော်၊ အကျိုးမရှိ အချည်းနီးဖြစ်ရာချေသည်၊ သို့ငှော်၊ ဤပာရအခါကောင်းမှာ ငါသည် ကုသိုလ်မျိုးစေ့ စိုက်ပျိုးထိုက်၏ ဟု အဓိပ္ပါယ်ရောက်၏။

အဆိုပါဆရာကြီးများကမူ ဤအချက်၌၊ (တုန်းသမ္ဘာ ပညာကြီးမြတ်သောသူ-ဒီပင်ရာတုရားကိုဆိုသည်၊) ဟု မိန့်တော်မူကြသည်၊ ၊ ဤမိုးနှောင်းသံထင်ဟူသောစကား ကို၊ ဆုတောင်းခံစား လက်ခံအရဖြင့်၊ (တုန်းပညာကြီး မြတ်သူ၊ ဒီပင်ရာတုရား) အဓိပ္ပါယ်ရေခံအောင် ကြံ၍မရ ပါ၊ (မိုးနှောင်း) မှာ မိုးကုန်ခါနီး သို့မဟုတ် မိုးကုန်သော အခါဟု အဓိပ္ပါယ်ရိုးရိုးသာ ကောက်ရသည်၊

(သံထင်) မှာ၊ (သန်ထင်) က လာဟန်ရှိသည်၊ (သန်) မှာ (ဝသန်=ဝသန္တ) က လာသည် (ဝသန္တ) မှာ၊ သိသိရ၊ ဝသန္တ၊ ဝိမ္မာန၊ ဝဿာန၊ သရဒ၊ ဟေမန္တ ဟူသော ရတု ခြေဝံပါးတွင်ပါဝင်သောဝသန္တရတုကိုဆိုသည်၊ ဤရတု မှာ၊ မြန်မာပြည်တွင်၊ အကြမ်းအားဖြင့်၊ တပေါင်းဆူတ်- ဝ-ရက်က၊ ကဆုန်လပြည့်အတွင်းလေဝံကျသို (လယ်ဘီ ပဏ္ဍိတပါဠိအဘိဓာန်နှင့်၊ ဥတုဇောဇနသင်္ဂဟကျမ်းကို

ကြည့်ပါ)။ လိုရင်းကား၊ မိုးမရှိသော၊ ခြေခံသွေ့သော အခါကိုပြသည်။ သို့သော်လည်း၊ ရှေးဆရာတို့က၊ (..... နှင်းယွန်းဝသန်ခွေ၊ စုံမြိုင်ခြေဦး၊ သာဟန်သာဆန်းထူး) ဟူ၍၎င်း၊ (.....ချိန်နှောင်းဝသန်ခါချိန်တန်က၊ နှင်းမြမြနှင့်) ဟူ၍၎င်း၊ စပ်ဆိုတော်မူကြသည်။ ။ (သန်)မှ (သံ) ဖြစ်လာခြင်းကား၊ (ဝတိံသာ)မှ (ဝတိန်သာ)သို့၊ (ဝေသံတရာ မှ (ဝေသန်တရာ)သို့ပြောင်း၍ ရေးကြသည်ကို ထေဝံသဖြင့် [နသတ်]မှလည်း [သေးတင်]သို့ပြောင်းနိုင်ရန်ရှိ၏။ သို့ရာတွင်၊ [သန်] ဟု- နသတ်နှင့်ရေးခြင်းကသာ၍ သင့်လျော်လိမ့်မည်ဟု ထင်တွယ်ရှိ၏။

(ထင်)ကား၊ ထင်လာခြင်း၊ ပေါ်ပေါက် လာခြင်း အဓိပ္ပါယ်ရှိ၏။

သို့ကြောင့်၊ စကားနှစ်ရပ်ကိုပေါင်းသော်၊ အချိန်လွန်သော-နောင်အခါ] ဟု အဓိပ္ပါယ်ရောက်လေသည်။

သစ်ဆီမဲ့ဆရာတော်ရေး- ပေါရာဏဇီကာတွင် ကိုးအပ်သောတွင်းသင်းမဟာစည်သူရေး၊ မဟာဇနကပ္ပိ၊ အပိန္န ၁၀၈-တွင်၊ (ကောင်းကျိုးသန္တာ၊ နှီးရင်းပါ၍၊ ဣန္ဒြာနိ၊ ပူရိအောင်မြေ၊ မွေးချက်ကြွလျက်၊ ဝိဒေဟတိုင်း၊ ဝိုက်သိုင်း၌ချောင်း၊ တံချင်းပျောင်းသား၊ မိုးနှောင်းသံထင်၊ ဘုရင်စောလှ၊ ဩဝါဒ၌၊ နှိမ့်ချရိသေ မြတ်နိုးတွေ့ဖြင့်)၊ ဟု စပ်ဆိုရာ၌ကား၊ မိုးနှောင်းသံထင်မှာ၊ (ဘုန်းသန္တာကြီး

မြတ်သူတရင်)ဟု-အမိမ္မိယံ လှောက်လေသည်။ သို့ရာတွင်၊ ဤပုဂ္ဂိုလ်ကြီးမှာ။ နောက်ဆရာများ ခေတ်တွင် ပါဝင်လေသည်။

ကျောက်စာများကိုပြပေးအံ့။

ပုဂံ မင်းနန်းသူရွာ တောင်ပက်ရှိ။ သက္ကရာဇ်-၅၉၅။
၅၉၇-ခု ကန်ထားသော ဇံသီးတရားကျောက်စာ။

“.....ဤငါ့ဣသောကောင်းမှုကို။ မိုင်းနှောင်းသံထင်၊
ဖုန်းတန်းခိုး-သဒ္ဓါအန်အားနှင့် ပြည့်စုံသော သူတော်သူ
မြတ်တိုင်၊ အရိယံအရံယူရစ်ပိယံသောသူတို့ကား၊ ဤလူ
တွင်လေးအန်တရယ်မဟိသောဖြစ်ရယ့်၊ အသက်ရှည်စွာ
နိယံရမိယံ၏။ ။ နောင်အခါ၌၊ ငါ၏ကောင်းမှုကိုအရေး
အရာယူရစ်ပေသောသူတော်သူမြတ်တို့ = ဟူ၍အမိမ္မိယံ
ရှိသည်။

ပုဂံမြို့လေးထောင့်ကန်အရပ်၊ စောလဝန်းတရားမုတ်ဂူ
အတွင်းရှိ၊ သက္ကရာဇ်-၆၂၆၊ ၆၅၂၊ ၆၅၃-ခု၊ ကန်ထား
သော၊ ရတနာသုံးပါးအား၊ လယ်မြေကျွန်းသီးတော်
ဣသည့် စောလဝန်းတရား ကျောက်စာ။ ။

“.....သကရစ်-၆၅၃ ခု၊ ဗိဿနွစ် တန်ခူးလပြည့် ၅
နိယံအစင်ရတနာသောသောအဖိုင်ကြောင်ရတနာသုံးပါး
ကိုသာသနာ-၅၀၀၀-ကျော် အခါခပ်သိမ်းတည်ရစ်မိယံ

ချင်ရကား၊ မိခင်နှောင်းသံထင်အခါ အကြင်လိပ်သဆုမရောံ
သိယံသရယ်ကာ အရွယ်မရောက် တယ်အနာညှန် ဆယ်
ခြင်အန်တရဲကာအဖြစ်ရမိယံဟု ”။ ။ ဤတွင် နောင်
အခါ၌လိုသောဆုကို မရသေးသ၍ ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်
ထင်ရှား၏။ အခါ၊ ဟူသော စကားနှင့်တွဲ၍ သုံးသည်ကို
လည်းဆင်ခြင်လေ။

ပုဂံ၌ ဖွားစောရွာအနောက်ရှိ။ သက္ကရာဇ် ၆၂၇-ခု
ကန်ထားသော၊ ကုသ သမုတိဘုရားကျောက်စာ။

“.....နောင် မိုးနှောင်းသံထင်အခါ။ အဆင်အခြင်သိ
ကြားပညာသဠါယံကြည်၊ နှလုံးတည်သော မင်းမြတ်တို့
ကျင်လည်းကောင်း။ အမတ်ကျာကစသော သူတို့ကျင်
လည်းကောင်း။ ဤဟင်္သာသောအပ္ပူကို၊ အရိယံအနံယူ
ရစ်အံ့။ စောင်မချစ်ရစ်အံ့။ ထောက်ပံ့ရစ်အံ့၊ ထိုသို့သောသူ
တော် သူမြတ်တို့ကား။ ငါနှင့်အကျိုးထပ်တူ ရပါစေသ
တေး ..”။ ဤတွင်လည်း-နောင်အခါ-ကိုပင်ဆိုသည်။

ပုဂံမင်းနန်းသူရွာတောင်တွင်ရှိ။ သက္ကရာဇ် ၆၂၈-၇၅၁
ခု ကန်ထားသော။ မင်းလိုဏ္ဍာ သေနာပတိ ကျောင်း
ကျောက်စာ။

“ဤငါ့သူရသောအကျိုးကား။ မိုးနှောင်းသံထင်အခါ
ပုဂံဆုလျှင်ရလိသတေး ..”။

သက္ကရာဇ် ၇၀၄-ခု၊ စစ်ကိုင်းကျွန်းစွန်းကြီးလှသော
အဘယကြီးကျောင်းကျော်စာ။ (စစ်ကိုင်းမြို့ အရှေ့မြေ
ဝတ်ချက်ရွာတွင်ရှိသည်။) ။

“... ကောင်းမှုကို မှတ်သမ္မာကား၊ ငြိမ်းပုံဤမျှ၊ ကြီးမ
ကသောထုရားတို့ကိုမဖူးပိယ်ကုန်သတေး။ ။ ဤလူလက်
ထက်လေးချီသာဟူသည်၊ အတည်မဟိစေသတေး။ ။
အဖြစ်ဖြစ်သောထုရားချွတ်ရသို၊ မကျွတ်ရာသော ငရဲသစ်
ငုတ်၊ ဖြစ်ပိယ်သတေး။ ။ ဤငါလှသော အကျိုးကား
မိုးနှောင်းသံထင်။ လူတွင် ထုရားဖြစ်လိုသတေး။ ။ သဒ္ဓ
သက္ကဝါ လူနတ်တကာ၊ ရစပါပိယ်သတေး။”

သက္ကရာဇ် ၇၇၃ ခု ကန်ထားသော၊ ရွှေကျောင်းသမိုင်း
(မူလကျော်စာမှူးထားသောပေစာ၊ ယခုပုံနှိပ်စာရေး
ဦးဖို တေထံတွင်ရှိသည်။) ။

“ဤသို့မင်းကြီးနှင့်ငါလှသော ကောင်းမှုအား၊ မိုးနှောင်း
သံထင်အခါကို၊ သဒ္ဓါအံအားနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သူတော်
ကောင်း သူမြတ်လောင်းဟို့ အရေးအရာယူရစ်ပေသော
သူတို့အား၊ ဤလူတွင် အနာမရှိသည်ဖြစ်၍၊ အသက်ရှည်
စွာနေရစေတည်း။”

မျ

- မျက်ညွတ် အသက် ၂၅ နှစ်ရွယ်ရှိ မိန်းမ။ (ဓမ္မသတ်စကား)။
- မျက်မည်း အသက် ၁၅ နှစ်အရွယ်ရှိမိန်းမ။ (၎င်း။)
- မျက်မှောင် ကြိုးနှင့်လက်ပြန်ချည်သည်။ လက်ပြန်ကြိုးချည်သည်။
- မျက်ရည်ချူ မျက်ရည်ယိုသည်။
- မျက်ရှင် ပတ္တမြားကျောက်။
- မျက်ဝန်း အသက် ၂၀ ရွယ်ရှိ မိန်းမ။ (ဓမ္မသတ်စကား)။
- မျစ် နှံ့ပျိုသော။
- မျဉ်း အိပ်သည်။ မရွှင်မလန်း။ ညှိုးနွမ်းသည်။
- များ မယား။ (မ+ယား)။
- များဖြင် အများ။ များစွာ။
- မျောက်နဲ့ နဲ့ ကော။ နဲ့ တံ။ ဧညောင်စေး။
- မျောက်မ လင်ငယ်။ လင်စောင်။
- မျောက်မျဉ်း ခဏအိပ်ပျော်သည်။ မျောက်အိပ်သကဲ့သို့ ခဏအိပ်ပျော်သည်။
- မျိုးသည်ရင်း
မျိုးသည်ရန်
မျိုးလွန်းကြင် } မယား။ (သည်ရင်း။ သည်ရန်ကြည့်)။

မြ

- မြင်း ဟောင်းနွမ်းသည်။
- မြစ် မြောက်အရပ်။ ။တားမြစ်သည်။
- မြစ်ခမ်း မြစ်ကမ်း။
- မြစ်တား }
မြစ်ထား } တားမြစ်သည်။
- မြစ်လောင်း မြစ်ငယ်။
- မြစ်အောက် မြောက်အရပ်။
- မြည့်မြည့် ကျေညက်သည်။ဆွေးကျေသည်။
- မြန်လူ လူမိန်း။လူသစ်။
- မြိတ်လွတ် တပတ်မျှ တပတ်ရစ်ဆံ့ဆုံး။(စုလည်း
မှ။ဦးစွန်းကိုကြက်တောင်စည်း၍ထု
သော ဆံထုးဖြစ်သည်။ ဦးစွန်းဟော
ပါဠိ-စုဥမှ လာဟန်ရှိသည်)။
- မြိယ် မြေ။ (ကျောက်စာ)။
- မြေခေါင် ရပ်ဝေး။
- မြောက်မြီ မကောင်းသောကြွေးမြီ။
- မြောက်မြေ }
မြောက်မြေပိုင် } ဝတ်ကျေမှုပြုသည်။
- မြောင်းတူး အသက် လေးဆယ် ရွယ်ရှိ မိန်းမ
(ဓမ္မသတ်)။

မြော် မြင်မြော်သည်။
မြိုင် တော။

ဋ

ဋန် မြတ် ကောင်းမြတ်သည်။
ဋနံ နှစ်သည်။ မရှုတ်နိုင် မရှုနိုင်ဖြစ်သည်။
ဋမ်း ထပ်မံသည်။

ဋမ်းမြင် }
ဋမ်းမြင်ညီး } များပြားသည်။
ဋမ်းမျှ }

ဋယ်တာလ နွယ်တာလ-ကြည့်။
ဋေဋေ ကျဉ်မြောင်းသည်။
ဋေ ပျော်ရွှင်စွာနေသည်။
ဋေသက် မွေးနိုးနိုးသောအမွေး။

ဍ

ဍန်ကင်း တုယင်။ ။ မြင့်မြတ်သော။ ။ မြင့်
မြတ်သောသူ။ မြင့်မြတ်သောအရာ။

ဍန်ထုပ် ထုံး၌၌ကပ်သည်။ ။ အမှန်အကန်။
ဍုတ်လော မဟုတ်လော။
ဍုတ်ဝါး ယုလော။

မှုန်စား ထိုက်တွန်း-နှိုးဆော်သည်။

မွေခံတော် အသျှင်သခင်။

..... နှစ်,လ,ရက်၊ ။နှစ်,လ,ရက်, တို့နှင့်
ယှဉ်သောစကား။

..... ဝွံးဝွံး။

မှုမှုး နှစ်တုံပေါ်တုံ။

91

..... မင်္ဂလာ။

မျိုးသစ်(ခေါ်သည်။ ပြုသည်)။ ဦးခေါင်းဆေးသည်။
ခေါင်းဆေးမင်္ဂလာပြုသည်။

မြို့တော် နယ်တော်-ကြည့်။

၁၁

ယကင် ယဂင်ကြည့်။

ယခင်
ယခင် } ရှေး။ ရှေးအခါ။ လွန်ခဲ့သောအချိန်။

ယခေါင်း ရှည်မြင့် ဝေးလံသည်။ ၊ရှည်မြင့်ဝေးလံသောကာလ။ ။အထိတ်၊ အနာဂတ် ၂-ဖက်ရသည်။

ယ ဂင်ဆံထုဦး၊ ဥသျှောင်။ ဦးထိုး၊ အထိုး
အမြိတ်တွင်ဆင်ယင်သောတန်ဆာ။

- ယရည်း ဆင်ထိန်း။
- ယဉ် ယက် ကန်း။ ။(ယဉ် ဟု လည်းတွေ့
ရ၏)။
- ယဉ်ခုံ ယက်ကန်းခုံ။
- ယဉ်ခွန် ယက်ကန်းခွန်။
- ယဉ်ပါး ဆက်ဆန်ပေါင်းဖက်သည်။ ။ကာမ
စပ်ယှက်သည်။
- ယဉ် ရေ။
- ယဉ်တုတ် ရေစည်း။
- ယဉ်ပေါင် ရေ။ ရေပြင်။
- ယမ်းပည်း } ရှိသေးသည်။
- ယမ်းဝဲ }
- ယူးယူး လုလု၊ထိလုလု၊လုတနန်း၊
လုမတတ်။ နီးနီး။
- ယောက်ယား..... ယောက်ျား (ငါတေးမသေ မူကား။
ငါ့ ကျွန်ယောက်ယား မေးမ အကုန်
လျှင်။ ဘုရားနှိုက်ပျံ့ခဲ့သတေး)။ သက္က
ရာဇ် ၆၃၁။ဓမ္မရုံ ဘုရားအရှေ့မျက်နှာ
ကျောက်စာ။
- ယောင်း သွေ့ခြောက်သော။
- ယိုယွက် ယွင်းယိုသည်။ချွတ်ယွင်း-တိမ်းစောင်း
ဖောက်ယွဲသည်။

ယိုးယား ဟိုးယား။
ယိုးယံ အမြဲမပြတ်။
ယုံကြုံ ယုံကြည်သည်။
ယွက်ယွက်ယွက်	- ယိုယွက်။
ယွှံ ယိုင်သည်။ နောက်သို့နှစ်သည်။
ယွပ် ခြေဖြင့်ခတ်သည်။
ယှဉ်း ယှာ။ ရှောင်ရှားသည်၊ ရှောင်ကြဉ်သည်။

ရ

ရကင်း အဘိုးအဖွဲ့တ်သတင်း။
ရဂူ တော။
ရထည်း	} ပိတ်ထည်း။ ပိတ် ဖြူ၊ အပေါ် တင်
ရမထီး	
 ပုဆိုး။ ဂုဏ်း။
ရဝေ ခုန်း၊ ခုန်းအိမ်၊ တိုက်ခန်း။
ရက်ချည်း	} - အလျင်အမြန်။
ရက်ရက်	
ရင်ကျည်	} - ညစ်နွမ်းသည်။ ချို့တဲ့ပျက်စီးသည်။
ရင်းကျည်	
ရင်းဆွဲ ထန်းသက်ရာ။ ထန်းပင် အနားပက်က ဆွဲထားသောလှေကား။

ရန်း အရောင်။

ရန်း၊ ရန်းတား - ကာဆီးစောင့်ရှောက်ထားသည်။

ရပ်စေ့စာ လုပ်နိုင် ကိုင်နိုင်သည့်အခါ လောက်
သာစားသုံးရသော အစာ။

ရမ်း အမ်းသည်။ ပေါသည်။

ရမ်းကား စော်ကားတရားမဲ့ပြုသည်။

ရမ်းပဲ
ရမ်းဘဲ } အလေ့အကျင့်။

ရမ်းရမ်း အားရနှစ်သက်သည်။

ရယ်ဖတ်
ရယ်အက် } ရယ်မောသည်။

ရာဂူ ချိန်ခွင်။

ရိယံ ရေ။ (ကျောယ်စာ)။

ရိဂ္ဂား ဆင်းရဲပင်ပန်းသည်၊ နွမ်းရိသည်။

ရိပ်မြုံ နေဌာ။

ရူ ရောနှောသည်။

ရုတ်ချည်း
ရုတ်တရက်
ရုတ်ရက် } ချက်ချင်း။ အသျှင်အခြံ

ရုတ် ရုတ် ရုတ်ရုတ်ဟူသောအခါ ကိုပြုသည်။

ရုန့်	
ရုန့်ကြမ်း	} ကြမ်းတန်းသည်။
ရုန့်ရင်း	
ရယ် ရွှေ၊ ခွံ။ (ကျော်စာ)။
ရေတံပြက် ရေတိမ်။
ရေပေ ရေပူ
ရေရွတ် ဆဲရေးတိုင်းထွာသည်။
ရဲတမ်းခွန် ရထားအလံ။
ရဲလံ လှေအလံ။
ရောရ ရောနှောသည်။ ပေါင်းယှဉ်သည်။ ပေါင်းစုသည်။ စေ့ဟပ်သည်။
ရောင်ပြုသလွင်	- တန်ဆာဆင်သည်။
ရောင်းရင်း ငယ် စဉ် က ပေါင်းသင်း လာ သူ ငယ်ပေါင်း။
ရော် ကြမ်း-ရင့်သည်။ ။ရည်ဗူးသည်။
ရို	} ခန့်ညားရှိသေသည်။
ရိုချိုး	
ရိုးမယ် မတော်မမှန်။
ရိုးရင်း အရိုးအရင်းပြုသည်။ မကွေ မကွာ ပြု သည်။ ။ကြီး မှ ပေါင်း သင်း သော မိတ်ဆွေ။

ရှိက်ကြည်း ကျော်ဟိန်းသည်။ တုန်ထွန်၍မြည်သည်။
 ရှိုင်းရှိုင်းသောင်းသောင်း အများအပြား။ ။ တရိုင်းတစည်
 တည်း။ အုတ် အုတ် ကျက် ကျက်။
 ရှိုင်းရှိုင်း ဖြောင့် မတ်စွာ။ ပွင့် ပွင့် ကြီး။ တည်
 မတ်စွာ။
 ရှိုင်းပင်း ကုဉ်သည်။

၈

ရှယ်လူး အကလေး။ ။ ဖျိုခွဲသောသူ။
 ရှံ"ရှံ ကြောသည်။

၉

ရှိန်းဖြိုး အရှက်ရသည်။ ရှက်သည်။
 ရှယ် ရွှေ။ (ရှယ်ကြည့်ပါ)။
 ရှံ ရှောင်ရွှံသည်။
 ရှံခတ် သစ်တို့ကို အချော တိုက်သောကိုက်။
 တစည်း။ ရွှေပေါ်။ အဖျား။
 ကော်သောဆော်ပုတ်။

ရှောက် ပြဲတွယ်သည်။ ။ လင်ငယ်။
 ရှောက်စောင် - လင်စောင်။ လင်ငယ်။
 ရှောက်ရွာ မိုးထီး။

ရှောင်တခင် အလျှင် အမြန်။ အဆော တလျှင်။

မြန်မြန်။

ရှိုရှား အကုန်အစင်။

ရွ

ရွယ် ရွှေ။ ရွယ်-ဟုလည်းရေးသည်။
(ကျေစာ)။

ရွှေတောင် နန်း။

ရွှေမှောက် မင်း။ ထုရင်။ (တခါတရံ ထုရင်းနှင့်
စပ်၍လည်းသုံး၏။

ရွှေအိမ် နန်းတော်။

လ

လတာ } ကျယ်ပြန့်သောနေရာ။ လွင်ပြင်။
လတာပြင် }

လတော အပြည့်ဘင်းကျမ်း။

လခိုင်း (လကား- လယ် လုပ်သူ။ နန်းတော် တွင် ကျွန်
မိန်း ခ လေး မျိုး ဆိုင်ရာ။ (၎င်း လေး
မျိုးကား။)

၁။ ဝင့်သီး = ခိုင်းငွေ့ရသည်။

၂။ ခိုင်းဒ = ခိုင်းထောင့်ရသည်။

ဥပသယ ၃။ယက် ကန်း - ယက်ကန်း ယက်
ရသည်။
၄။မောင်း ထောင်း - ဆန် စပါး
ထောင်းဖွပ်ရသည်။

လမြိတ် အမြိတ် အစွန်း။ အမြိတ် အစွန်း ချင်း
ဆက်စပ်မိသည်။ ။တချနှင့် တချ
ဆက်မိသည်။ ။ဆက်မိသည်။

လဟာ ဟင်းလင်း ဖြစ်သော။ ။ကျယ်ဝန်း
သော လွင်ပြင်။ ။လူတာ။

လက်ကြပ် လက်မောင်း၌ ဝတ်ဆင်သော လက်
ကောက်တမျိုး။

လက်ခက် သူခိုး။

လက်ခက် ထုမျှသည်။

လက္ခဏာ ဘုန်းကြွယ်သရေရှိသူ။

လက်ချားပလေ၊ ပလေလက်ချား ပေါ့လျော့စွာ
ပြောဆိုသည်။

လက်ငင်း အဆောတလျင်။ ချက်ချင်း။

လက်ငုံ လက်ဆော့သည်။

လက်တည်း လက်ပူးလက်ကြပ်။

လတ်ပမ်း လက်ပွေ့။ ။ယခုလက်ခွေခေါ်သည်။

လက်မထောက် - ရာဇဝတ် သင့်သူတို့ကို ချုပ်နှောင်ရာ
အရပ်-တန်း။

လက်မယှက် လက် ရိုင်း-လက်ဆော့သူ၊ သူခိုး။

လက်မရွံ့ လူသတ်သွား။ အာဏာသား။ ပါးကွက်။

လက်မွန် ရှေးဦးစွာ။ ရှေးဦးရှေးဖျား။ ။ လက်
ကောင်း၊ လက်တတ်၊ (လုပ်ထုပ်နန်းရန်။
လက်မွန်ချည်းလျှင်။ သိပ် သည်း စီသ။
မြေဒီသရွတ်၊ ချုပ်လတ်နှယ်သို့။ ။
ရတနာစေတီကျောင်း ကျော်ဝံဃာ။ ။
ဤတွင်၊ လက်မြှောက်သောပန်းရန်များ
ဆိုလိုသည်။)

လက်မျှော် ထန်းလက်ငယ် ပေါ် ထွက်စ၊ အရွယ်ရှိ
ထန်းပင်ငယ်။

လက်ရှိက် ဆောက်ပုတ်။

လက်သင့် လက်ကျင့်သော(လှေ)။

လက်သည် ပြုလုပ်သူ။ ။ သူခိုး။ ။ ဝမ်းဆွဲသည်။

လင်ဖိုး လင်မယား။

လင့်ကဲတဖြာ အရပ်ဂမျက်နှာ။ ။ အရပ်ရှစ်မျက်နှာ
တစပ်တည်း။ ။ အရပ်ထက်ဝန်းကျင်။

လင့်စီး ငုံ့လင့်သည်။

လင်း ကဲလွန်ပိုမိုခြင်း။ (ပိုလင်း-ပြည့်လင်း)

လင်းကွင်း ခွက်ခွင်း။

လင်းမြောက်..... ပြည့်လွှမ်းသည်။ (ယဉ်ဘောင်လင်း
ပြော၊ မြစ်လျှော်အလုံး၊ ကိုင်းကျွန်းဖုံး
လျက်။ ။သူဌေးခက်းပျို)။

လင်းယဉ် ငွေသင်္ဘောတို့တွင်တပ်ဆင်သောရွက်

လင်းလေး ပစ်သောလေး။

လင်းလျှပ်။လင်းလပ်-တံလျှပ်၊ နေရောင်လရောင်တို့ လျှပ်
သဖြင့်၊ ရေကဲ့သို့ထင်မြင်ရသောအလင်း
ရောင်၊ ဤတွင်၊ နေ့အခါတံလျှပ်၊ ညဉ့်
အခါ လင်းလျှပ်ဟု အထူးအားဖြင့်
လည်းမှတ်ရန်ရှိ၏)။

လည်ညွန့် ပရုံးညွန့်၊ ဦးခေါင်း။

လည်တောင်တင်- ကုန်း၊ ခင်။ ကုန်းခင်။ ကုန်းမြင့်။

လယ်တာ လယ်။

လယ်နက် လယ်မှထွက်သောဥ ဘ။

လယ်သေခံကန် - ကန်ထောင်၊ လယ်ဦး လယ်တပ်၌ ရှိ
သော တဖက်ဆည်ကန်။

လာလာပကာ - လာလာသမျှ၊ (.....ဆန် တလက်ဖက်တို့
ကို တလန့်စီခါချေးရောင်းဝယ်သမျှ၊
လာလာပကာကောက်မိုးတည်း။ ။
ပု၊ မြို့ဗောဓိဘုရားကျောက်စာ)။

လာ၊ သွားသည်။

ပေါရာဏ အနိဂါန်။

လောင်လင် မငြိမ်မဆိမ်-ဂပောက်ဂဟက်ဖြစ်၍။
ကျွမ်းလောင်-ပူဆွေးသည်။

လောင်းစိုးလက်သင်-ဪကို နေရာတကျ ဪတတ်
အောင် လက်ကျင့်ရသောဪလောင်း။

လံပါ။လံပါး..... ဖျဉ်းအိုး။ အင်စောက်၊ (စောက်ရှိသော
အင်သို့မဟုတ် အိုး။ ။အင်းစောက်-
ဟုဝတ္ထုနှစ်လုံးပေါက်နှင့်မပတ်နှင့်။)

လုံးပမ်း ကြိုးစားအားထုတ်သည်။

လုံးသီးလုံးပေါ- တမ်းစေ့ရှုံ၊တမ်းစေ့က၊သဘောမိရှိမျှ။

လျ

လျ ပါးသည်၊နည်းသည်။

လျကြဉ်း ကိုယ်ဟန်သေးသွယ်သည်။ ။ပုံပန်း
အမူအရာ လက္ခဏာ ပြောချောင်း
ယဉ်ကျေးသည်။

လျင်စုံ
လျင်ဆော
လျင်လျား
လျင်လျင် } ခြေခြန်။အခြန်၊

လျာ တခဏ၊ တသက်လျာ။ ။အလောင်း
အလျား။

လျား ရှည်သည်၊ကြာမြင့်သည်။ ။ပါးသည်။

- လျော သူ့အလိုသို့လိုက်-လိုက်လျောသည်။ ။
 တူတမျှရှိသည်။ မထူးမခြားရှိသည်။
- လျောလျား တူတမျှရှိသည်။
- လျောက်ပတ် သင့်လျော်သည်။
- လျောက်လျား အလိုအလျောက်။
- လျောင် အရှည်။

လွ

- လွတ်ချည်း ရုတ်တရက်၊ ဖြုတ်ချည်း၊ အဆော
 တလျှင်။
- လွေ့လွေ့ များများ၊ ဖြောဖြော၊ (ကြွေ့ ကြွေ့
 ကြည့်)။

လှ

- လှင်ကန် } ထုတ်၊ တံပြာ၊ နှင်တံ၊ (ကန်မှာ၊ ပါဠိ
 လှင်တံ } ကဏ္ဍ-မှလာသည်)။
- လှန့်ကန် တိုးပွားသည်။
- လှပ်လှပ် လျင်မြန်စွာ။
- လှာလှာ ပါးပါးလွှာလွှာ၊ ပိန်ပိန်ပါးပါး။
- လှံလွှဲ၊ လှံလွှဲ တိမ်းရှောင်သည်။
- လှူလှူ အလျင်အမြန်။ ။ ရွန်းလင်ဝမ်းမြော်
 စွာ။ ။ ထက်သန်စွာ။

လှောင် ယျက်ချော် = ပြောင်လှောင်သည်။
လှံကန် ထုတ်၊ တံပြာ။
လှံမစောက် မြောင့် မတ် စွာ ကျင့်သည်။ တရား အတိုင်းပြုမှုသည်။
လှိုင် အခြောက်အခြား။ ။ ပေါများသည်။
လှိုင်း ရှိုးဆော် - သတိပေးသည်။

လျ

လျက် အပြား၊ (ပာချယှက်ခေါ်သည်။ မု်တ ဟွက်နှစ်ဟွက်)။
လျှော်စေ ရသေ့ဆောင်သင်္ကန်း၊ လျှော်ဖြင့်ပြုလုပ် သော - ကြမ်းသော သင်္ကန်း။

လွ

လွတ် လွှ-ပေးလွှ-ပူဇော်သည်။
လွှာလွှာ ပါးပါး။
လွှံ ကျော်ကြား-ကျော်စောသည်။

ဝ

ဝတ် ဥတ်၊ တံခါး။
ဝလံ အနွယ်မှသီးသောအသီး၊ နွယ်သီး။
ဝက်ခုတ် ဝါကြိတ်။

- ဝင်နေ လာရောက် - ဝင်ရောက်နေထိုင်သူ၊
(အသည်း၊ အလာ၊ ဝင်နေ၊ ကပ်ပါး)။
- ဝန်းကျင် အရပ်ရှစ်မျက်နှာ၊ ပတ်လည်။
- ဝန်းပတ် } ခိုသည်။
ဝန်းလျား }
- ဝမ်းတီး အမျိုးအခြား ပိတ်သ တော မျှ သော၊
(သနင်းစောထီးထိုမင်းကြီး၏။ ဝမ်းတီး
မြောက်သား၊ မိဖုရားလျှင်။ ။ ရွှေ
ဟင်္သာမျိုး)။
- ဝမ်းပျက် နှလုံးမသာ-မနှစ်သက်ရှိသည်။
- ဝတ် လည်သည်၊ လှည့်သည်၊ လှည့်ပတ်သည်။
- ဝန်းမြင့် လွန်လေသောကာလ။
- ဝဲယုံ အမိုးတခုအစွန်းသည်၊ အမိုးတခု အ
ပေါ်မှာဆင့်၍ ဆင့်၍ရှိသော ဆောင်
ကပ်။ ။ ဆင်ဝင်။ ။ ဧည့်ခန်းဆောင်။
- ဝဲမကူး ထူးခြားကဲပြားသည်။ ။ အသီးအခြား
သူတပါးနှင့်မတူ။
- ဝဲလင်း ဝဲယုံ။

၉

- ၄၇ } ဟုံနို့ ကျော်စောသည်။
၄၈ ထက် }

၄၆: ချိုင့်နိဋ္ဌသည်။ ။ တိမ်ကောသည်။
၄၇. တိုက်ခိုက်သည်၊ တိုက်သည်၊ ဦးချိုဖြင့် တိုက်ခတ်သည်။
၄၈:ခြီး အံ့ဩ ခြီးမြှောက်သည်။ ကောင်းကြီး ပေးသည်။

သ

သ သော။ သည်။ သဉ္ဇံ။ (ကျေခံစာ)။ ။
သဗ္ဗိန္ဒ: မှူးမတ်၊ (ရွှေရွှေယုတ်ခြတ်၊ မှူးမတ် သဇိုင်း၊ ပတ်ပိုင်းရံ။ ။ ဗေဒဝ လင်္ကာသစ်)။
သဘော သဘေဉ္ဇ:	} သတည်း၊ (ကျောက်စာ)။
သနင်း မင်း၊ ဘုရင်။ ။ ဘုရား။
သနီသန ခွဲခြမ်းပိတ်ဖျာသည်။
သမ္မာမောင်နှံ လင်မယား။
သမီးလှ ထန်းပတ်များ ရှိခါစအရွယ်ရှိ သေင် ထန်းပင်ငယ်။
သမဲ လှလင်၊ ပေသာကျားမျိုး။ ။ မိန်းမမျိုး။
သယောက် လင်စောင်။ လင်ငယ်။

- သယောင်း သွေ့ခြောက် - ဆွေးမြေ့ - မစေ့မစပ်
ကွဲပြတ်-ပပ်အက်သည်။
- သရဒ တန်ဆောင်မုန်းလ။ (ပါဠိ-သရဒဥတု
မှာ။တော်သလင်းဆွတ် ၁ ရက်မှာတန်
ဆောင်မုန်းလပြည့်တိုင်ဖြစ်သည်။)
- သရပတ်သမ လှေထေးသောမိန်းမ။ (ပွဲလျက်၊ ရေနံ
ငါးဆီ၊ အစ ဂှိသည်တို့ကို ရောနှော၍၊
ဩချက် ထား သည် ကို သရပတ်ဟု
ခေါ်၍။ လှေ ထေး ရာ၌ အသုံး ပြု ရ
သည်။ ။ဤသရပတ်ကိုစွဲ၍။ လှေထေး
သောလူစုကို၊ သရပတ်စု အစုသားဟု
ခေါ်သည်။)
- သရပတ်သမာ }
သရပတ်သား } လှေထေးသောယောက်ျား။
- သရဘေး သင့်မြတ်သည်။
- သရစ် အညွန့်၊ အဖျား၊ အဖူး၊ ပုရစ်။
- သရည်း }
သရဲ } ရှောင်ခွါ-ရှောင်လွှဲသည်။
- သရော ငတ်မွတ်ခြင်း။ ။ငတ်မွတ်သည်။
- သရောင်း သယောင်း။
- သရော် အစေးအညှော်။ ။နံစော်သည်။ ။
ပြောင်လှောင်သည်။ ။အခါကာလ။

သရိုင်း ထမီးခြုံပွတ် အကာအရံ။

သလင်းရထည်း- မိတ်ခြံ။

သလည့်သလွင်း - အချင်း ချင်း ဖောက် ဖက် ရောနှော
ကြသည်။

သလွန်၊ သလွန် - ပြုလုပ်သူ လက်သည်၊ သူခိုး။

သန့် အမြတ်အဝေးမှပေးစာ။

သဟာယ်

သန့်ဟ

२ ७

သုတေသန

အကွမ်းဝင်သော အပေါင်းအပေါ် ။
 သူငယ်ချင်း (ပါဠိ-သဟာယ။)
 ညစ်ညမ်းသည်။ ။ ဟစ်သောငေါက်
 ငမ်းသောအသံ။ ။ အော်ငေါက်၍
 ပြောသည်။

သဘောကံသဘာန် - မှန်မှန်ဆန်ဆန်။

သက် (အောံသို့)ဆင်းသည်။ ။အတန်ငယ်
ခါးသောအရသာရှိသည်။

သက်တင်သက်တန့်၊ သက်ဘန့်၊ (စက်တန့်၊
လှည်းရှိသည်။)

သက်တင်ရန် သက်တန်ရောင်။

သက်ဝန် တာဝန်လို့။

သက်မျှ

သက်လျာ

သက်ဝေ

၁၁၆။ ၁၁၆၆။

သင်္ခမ်း ခုသေ့ရဟန်းတို့ နေသောကျောင်း။
 သင်းကျော စင်ကြယ်သောသန်ရှင်းဖြူစင်သော။
 သင်းချပ်တီး တညီ တညွတ်၊ အုတ်အုတ် ကျက်
 ကျက်ပြုသည်။

သင်းချော သင်းကျော။
 သင်းသီး အခြား၊ သီးခြား။
 သစ်ဆင်းလ တော်သလင်းလ။
 သစ်တူ သဘောမကွဲ၊ အတူတူ။
 သစ်သစ် မကြွင်း၊ မကြွင်းမကျန်၊ အလုံးစုံ။

သည့်ပင် } လင်။ ။ယေား။ ။လင်မယေား။
 သည့်မျိုး }

သည့်ရင်း } လင်။ ။မယေား။
 သည့်ရန် }
 သည့်လျှာ }
 သည့်ဟောင်း }

သည်းခေါင် } သား။ ။သမီး။ ။သားသမီး။ (ဟို
 သည်းချာ-ချား } ဟိုး ကျော် ကြား၊ မိ ဖုရား လည်း။
 သည်းညှာ } သည်းချားအရင်း။ ။ဟု မင်းတရား
 ရွှေ ငါးဇေးချင်းသစ်၌၊ ခွဲထား စပ်သို
 ကို ထောက်သော်၊ သည်းကြား -
 မရေးလင့်ဟု ဆိုရာရောက်သည်။)

သည်းတွင်း အသည်းနှလုံးတွင်း။
သည်းပွတ်	} သား။ ။သမီး။သားသမီး။
သည်းဖျား	
သည်းအူ	
သန်တန် သံတန်။
ဘန္တေ ဦးခေါင်းဆေးသည်။ ။ဦးခေါင်းဆေးမင်္ဂလာ။ ။စံကြယ် အောင်ဆေးကြောသုတ်သင်သည်။
သန္ဓေ ဗလား။
သန်း ပယ်ရှား-တားမြစ်သည်။
သမ်မိ အမျက်ထွက်သည်။
သပ် သော (ကျေခံစာ)။
သလကာ မပင်မပန်းရသည်။ ။ချမ်းသာသုခရသည်။
သားချင်း တမိတဖတည်းမှမွေးဖွားသူ။
သားပျင်း နို့စို့သူငယ်။
သားသား ထွန်း ၂ ကား ၂။ ကြီး ၂ ထွား ၂။
သိဝား သူတပါးအမှုအရာကိုသိသည်။
သိမ်းနင်း ညွှတ်ကြော့ကွင်း။
သိမ်းပကား သိမ်းဆည်းသည်။
သိမ်းပြည် အရှက်ရသည်။

- သုရှင် သူ့ရှင်။
 သုတ် သေပျော်သည်။ ။မြန်မြန်ပြုလုပ်သည်။
 သုတ်သုတ် မြန်မြန်။
 သူကျက် ပေါင်းဘူးသူ။
 သူနပ် သူယုတ်။သူညံ့။
 သူဖုန်းစား သူတောင်းစား။
 သူရမ်းဝဲ-ဘဲသူ၏အလေ့အကျင့်။
 သူလှောင် သူခိုးသူဝှက်စသောသူယုတ်မာ။
 သူ့ရှင် လူအများတို့ ၏ အရှင်၊ (ဤစကားမှာ
 မွန် တလိုင်း ဘာသာ - တူညး (တလ
 ညဲ-ဟုဖတ်) ဟူသောစကားမှ မြန်မာ
 ပြန်ထားသော စကား ဖြစ်သည်။ (တ
 လ=အရှင်ညဲ=သူတို့၏)။
 သေနပ် သေနတ်။
 သေဉ် အသရေ။(ယခုသိမ်ခေါ်သည်)။
 သေဉ်မြေ ဘုမိနက်သန် မှန်သော မြေ။ ။မြေ
 ကောင်းမြေမြတ်။
 သော် သော။(ကျော်စာ)။
 သဲ၊သဲသဲ ကျော်စောသည်။
 သဲသဲကျားကျား.....အုတ် ၂ ကျက် ၂။
 သောကား (သော် ကား).....ထောင်ရွား- ပရွား-မော်
 ကြား-စော်ကားသည်။

- သောက် လင်းသည်။ ထွန်းလင်းတော်ပသည်။
- သော၌ကြယ်-သောကြာကြယ်၊ ထွန်းလင်းသောကြယ်
- သောင် သောင်း တသင်း တအုပ် ညံစိစွာ သွားသည်။
အုတ် ၂ ကျက် ၂ ။ ။
- သောဗ္ဗယို သွဗ္ဗယို။
- သံတန် သံတမန်။
- သံတူလ သီတင်းကျွတ်လ။
- သံတောင်း နွေ ကာ လ၊ နွေ ဥ တု (ပိန္နလတာ
ဥယျာဉ်မှာ တု၊ နွေ ခါ သံတောင်း၊
ယော်ရှက်ဟောင်းဖြင့်။ ။ တုခန်း)။
- သံပ မာန်နတက်ကြီးဝါးသည်။
- သံပိုင်း သမုတ်အပ်သည်။ ။ ထူးနည်း။ ။ အဓိ
အစဉ်(။ လက်ဝှေ့တမျိုး၏အမည်။
- သံပျင် ရွာများစွာကို ကြီးကဲ အုပ်ထိန်းသော
အမတ်-အရာရှိ။
- သံယံ ညီညွတ်စွာစည်းနှုံးကြသည်။
- သံလျောင် သံကြိုး။ ။ ရင်ပတ်သည်။
- သိုက်မြုံ တိရစ္ဆာန်ငှက်တို့နေရာအရပ်။
- သို့သေး။ သိုးသေး-စေတမန်။

သွ

သွတ်လွယ် မပြတ်မစဲအဖြစ်။

သွန်းသွန်း မြင့် မြင့် စွင့် စွင့်။ ။သေး သေး
သွယ်သွယ်။

သွန်း သွန်း။ သွန်းသွန်းသားသား-.....ထွန်းထွန်း ကား
ကား၊ ထွန်းကားဖြင်ပွားသည်။

သွဖွယို ရဟန်းမိန်းမ၊ သီလရှင်။
သွေးချို အလိုရှိ - တောင့်တ - ရလိုသည်။
ရလိုသောဆန္ဒ၊ အလိုရှိခြင်း။

သွေးစုန်း အသက် ၁၃ နှစ်ရွယ် မိန်းမငယ်။
(ဓမ္မသတ်)။

သွေးသီ ပြောဆိုသည်။

သျှ

သျှောင် ဆံထုံး ယဂင်။

ဟ

ဟည်း ဆင်မြည်သံ။ ။ကြီးသောမြည်သံ။

ဟိန်စော် ရှိန်စော်။

ဟိန်း ဟိန်းဟိန်း-ကျော်စောသည်။

ဟုတ် အထွန်ဝေးသောအရပ်။ (မြို့သုံး)။

ဟုတ္တာ } ဟုတ် သည်၊ မှန် သည်။ ဟုတ် သ
 ဟုတ္တေ } တည်း။ ။ (ဝတိံသာက နန္ဒာလော
 တုစွာ၊ ဟုတ္တော။ ။ ကျစွာမင် ကြီး မြ
 ကန် ဖွဲ့ လက်)။ ။ (ဗျာဒိတ်သွင်း
 ငါဗ္ဗသော ဟုတ္တော။ ။ စစ်ကိုင်းနယ်
 လယ်ကြီးမုဋ္ဌောတရား ကျောက်စာ။
 ၆၀၄၃) (ဝေတံ နှင့်တကွ ကျောက်
 ဖောက်စာမနာသော ဟုတ္တေ။ ။ ပုဂံ
 မြို့ဓမ္မရာဇိက တရားကျောက်စာ)။ ။

ဟုတ်လေးတမတ်၊ ဟုတ်လေးမတ္တ - မခန့်မညား - မရိုမသေ
 ပြုသည်။

ဟုတ်၊ ဟုတ်ဟုတ် အလျင်တဆော။ ။ အလျင်တဆော
 ပြုသည်။ အလျင်အမြန် တိုက်ခတ်
 သုတ်ယူသည်။ (ဝိမ္မာနိကာလေ၊ ပူဇော်
 နေ့၌၊ မိုးခြေတက်ချုပ်။ လေပြင်းတုပ်
 ၍။ တိမ်ပုတ်ပွဲသွေ့။ တချင်းငွေ့လျှင်။
 ပါရမီခဏ်း)။

ဟုတ်စား လုပ်ယက်ဖျက်ဆီးသောစားပြု။ ။
 ဟေမန် }
 ဟေမာ } တော။
 ဟေဝန် }

ဟောက် ဟုတ်။ (တောသုံး။)
ဟံ အစွယ်ကောင်းစွါမထွက်သောဆင်။
ဟိုတက် အိမ်ခြံရံ။
ဟိုင်း အစွယ်မရှိသောဆင်။
ဟုခုံး ကြိုးဝါးသည်။

အ

အကင်း သီးစဖြစ်သောအသီး။
အကံင လူခိုက်၊ လူယုတ်ခါ။
အကိုက် အညှောက်။
အကုန်သွန် မချန် ပေးစွန့်သည်။
အကျဉ် အခဲ၊ (ခုပါးသွယ်၍၊ တောင်ငယ်ရှိရှိ၊ အကျီအပျဉ်။ အကျဉ်အခဲ။ ဆုတောင်းခန်း)။
အကျည် အမိုး ပြင် ဗက် ထွက် နေ သော ကြမ်းပြင်။
အကျည်း အရပ် အဆင်း၊ (အကျည်းတန်= အရပ်ဆိုး)။
အကျီ အပျဉ်အခဲ၊ (အကျဉ်=ကြည့်)
အကျအပ်(ရှေးရေး)-	အကျော်အစော။
အကြည် မိတ်ဆွေ။
အကြေ အောက်၊ အောက်အရပ်။

အကြိုက် အံ့ခါ။

အက္ခ တက္ခ၊ အက္ခတက္ခ။

အခေါင် အ နား၊ အမြတ်အဖျား။ ။ အလွန်
အကျူး။ ။ အဝေး။ ။ အမြင့်။

အချာ အချုပ်၊ အထွတ်။

အချီ အများ။

အခြည် အရိပ်အခြည်။

အငယ်လူ လူကလေး။

အစထော်လော် မိမိမပြား၊ အစမထေ။

အစုတ် အများ။ များစွာ။

အစောက် ကာလ။

အစို အကိုက်အညှောက်။

အစို သွန် အကုန်ပေးသည်။

အဆောက် ခါးရိုး၊ (လက်ကိုင်) အရိုး။

အဆောင်အဦ အံ့အကာ သုံးဆောင်ရန်အရာ။ ။
နေထိုင်ရန် ဗိမာန်။

အညာ အထက်၊ အထက်အချင်။

အတလူလူ } စကား မပြီမသ။ ။ မပြောတတ်။
အတလုံ } မဆိုတတ်။

အတိ ချည်း၊ သက်သက်၊ အခြား တပါးနှင့်
မရောမစပ်။

အတီး နိမိတ်၊ ရှေးက ဖြစ် ယျက် သူး သော အပျော့။ ။လွန်ပြီးသောကာလ။
အထည် အညစ်အကြေး၊ မသန့် ပြန် သောအရာ။
အထီးကျန် ဆင်းခဲ့သည်။
အထူအထ	အများ။
အထွတ် အမြတ်အဖျား။
အခွန် ဝေးသော ရှည်လျားသော ခရီး။ ။ ရှည်လျားသောကာလ။ ။အရှည်အလျား။ (ကြာမြင့်စွာ၊ (ပါဠိ-အခွါန)။
အနက်	ဥစ္စာပစ္စည်း၊ (နက် ကြည့်)။
အနွံစာ	သိုက်စာ၊ (ရာဇဝင်စကား၊)
အနက် အပြည့် အများ။
အပင် အခြံအစဉ်။
အပတ်တကုက်အားထုတ်ကြိုးစားသည်။
အပည်းပည်း	} - အများ၊ ပေါများသွ်၊ အများအပြား။
အပုံ	
အပုံအယဉ်	
အပြည့်	
အဖြိုးဖြိုး အများအပြား။
အမာ အနာ။ ။အနာအဆာ။
အမုံ အပုံ၊ အဖျား။
အမြိတ် အဖျားအနား၊ အဆာ၊ အစွန်း။

အယဉ်(အလျဉ်) လွန်ခဲ့သောကာလ။

အယောင်..... အသွေ့အခြောက်။

အရကုတ် အားထုတ်ယူသည်။

..... အရည်အခြင်း၊ အသွေး၊ ဂုဏ်။

အရည်: ရသေ့၊ ရှင်၊ ခုဟန်း။

အရှိုက်အရာ ရိတ်ဇာ၊ မိုးဇာ၊ အမွေ။

မလားအလား- အသွားအလာ၊ ရှေ့နောက်။

အလိုလို တွန့်တို နောက်ဆုတ်သည်။

အချင်း လွန်ခဲ့သော ကာလ။

အလျှာ အလောင်းအလျှာ။

အလျား အစွန့်၊ အရှည်။

အထွ်. အများ (သဘောမကံ၊ မနေခွံသည်။
အထွ်ဟင်္သာ ငှက်များစွာကို။
ရှေ့ဟင်္သာပါ။)

အ ဝ န်း ပတ်လည်။

အဝါ အရောင်။

အရှင်အဝါ..... အရောင်အဆင်း၊ ဂုဏ်သတင်း။သတ္တိ။

အပူနီ အပျိုငါး။

အရှင်: ချိုင့်၊ရင်ပြင်၊အပြင်၊တခွင်လုံး။

အသည်း အနှုတ်စွဲအရာရှိမဟုတ်သူ။

အသပ်ကြီး..... သူငွေ့! သူကြွယ်။

- အသဉ်အဝါ အရောင်အဝါ၊ တင့်တယ်ခြင်း။
- အသမ် အမိန့်၊ (တလိုင်းစံကား-အစောမ်းဟု
- အသီး ဖတ်ရမည်။) အသီးအခြား၊ သပ်သပ်
- အသူ လူတရပ်၊ လေးတောင်ခန့်။
- အက် ရှင်မောသည်။ ။ ကွဲပပ်သည်။
- အင်မြိုက် }
အင်တက် } နှစ်သက်သည်။
- အင်တိုင်း တော။
- အင်ပြည့် }
အင်ဖြိုး } နှစ်သက်သည်။
- အင်ရွှေ }
- အန် အား၊ အားခွန်ဗလ။
- အန်တိုး အားကိုးအားစိုက်သည်။
- အန်ထောင် လုံ့လကြိုးပမ်းပြုသည်။ ။ မာနဖြင့်၊
ပြုမူသည်။ ။ ရန်တုချခံသည်။ ။
ကြိုးပကြိုးဝါးသည်။
- အန်မရ အထောက်အပံ့မရှိ။
- အမ်ချ အားထုတ်-ကြိုးစားသည်။ ကိုယ်တိုင်
ကိုယ်ကြပ်အားထုတ်သည်။
- အာသော ရုံ့ရင်း ကြမ်းတမ်းသော စကား
နှုတ်ကြမ်းခြင်း။

အားသန် ခဲခိုး၊ ကျိုးကျည်၊ အားထုတ်သည်။

အားရမ်း နှစ်သက်နှင်လန့်သည်။

အိတ်အန် အကုန်မကျန်။

အိမ်သူ မယား။

အိမ်ခါး လက်စွဲခါး။

အိမ်ရှင်၊ စည်အိမ်ရှင် - စည်ကြီး၊ (ရထားခြင်းဆင်၊ စည်
အိမ်ရှင်နှင့်။ ။ ဆုတောင်းခန်း။)
(ခံမြဲအထို၊ ပဟိန်အိမ်ရှင်၊ မင်္ဂလာ
မည်ငြား၊ မင်းကြီးအောင်စည်။ ။
မဃဒေဝလင်္ကာသစ်)။

အုတ် ၂ ကျက် ၂ - ဆူဆူညံ့ညံ့။

အုန်အောက် အောက်အုန်။

အုပ်တွေ တရ၊ တအုပ်၊ တတွေ။

အုပ်အင် အမျှား။

အဲဒါး အားထုတ်သည်။

အဲမောင်း ညံ့တမျိုး။

အောက် ပုပ်စပ်-နံစော်သည်။

အောက်ဖိုးကျိုက် }
အောက်ဘောကျိုက် } ခါးတောင်းကျိုက်သည်။

အောက်မား တောဆင်ရိုင်းကိုကျူးသွင်းသို့ ရှောင်
အောင် သွေးဆောင်သော ဆင်မ၊
မွန်းဆင်မ။

အောံအုန် } ဆေးမြေ့ = ပုပ်-သိုး = နံစော်သည်။
 အောံအူ }
 အောင်မျှ ကြက်သရေမပဲ့လာ။
 အော်လဲ | ကြိမ် ပန် များ စွာ၊ အပန် တ လဲလဲ၊
 အော်လဲလဲ | အကြိမ်ကြိမ် အပန်ပန်။
 အိုးတန် အိုး။

ဣ

ဣယ် ဤ။ } (ကျေခံစာ)။
 ဣမ် အိမ်။ }

ဥ

ဥတဲ } တံခါး။
 ဥစဲ }
 ဥဒါဟို မပြတ်စဲ။ ။ တိုးရို။ ။ ထုတ်ချင်း
 ခတ်။ ။ များစွာ။ ။ တစုတခဲမပျက်။
 ဥပဂါ ဘီလူး။
 ဥပြုံး ခံတိုင်။
 ဥပ်လှာ အုပ်လှာ၊ စီးနင်းစိုးအုပ်လှာသည်။
 ဥသို အလုံးစုံ၊ အကုန်အဝင် အကုန်။

ဦး

ဦးကြ

..... အဦးကဠုဆိုသည်။

ဦးမိုး

..... ပျိုထွားသော။

ဦးမစို

..... မရှာမဖွေ၊ မတောင့်တ။

ဦးမထောင်း

..... ရန်သူမနိုင်၊ ဘေးမရှိ။

ဦးမလေး

..... ဝန်မလေး။

ဦးရစ်

..... ပေါင်းထုပ် ခေါင်းပေါင်း။

ဦးလေး

..... ငြီးငွေ့သည်၊ ဝန်လေးသည်။

ဦးလုံး

..... ဆံထုံး။ သျှောင်။

ဦးလျှိုတင်က-

အမှုကို လှည့်ပတ်၍ ပြုသည်။ ကော်
ကျစ်စဉ်းလဲ ပြုသည်။ (ငါ့သားတို့ကို
ဦးလျှိုတင်ကဲ၊ စဉ်းလဲစဉ်းစာ၊ သတ်
လတ်ရာဟု ရှိစွာသဖြင့်။ ။သံဝပျို့)၊
(လိမ္မာစိတ်ပြား၊ ကုန်သည် သားတို့၊
မကြားစေလို၊ လက်စမ်းဆိုသို့၊ ဦးလျှို
တင်ကဲ၊ စဉ်းလဲစဉ်းစာ၊ ပျူငှာလှည့်
ဖြား။ ။သူရိဒတ်လင်္ကာကြီး)။

ဦးသျှောင်

..... သျှောင်။

၆

ရာ

..... ကြီးမားသော။ ။လှေဝမ်းအောက်ခံ။

ဩ

ဩ

..... အရိအသေဆိုသောစကား။ ။(ကျွန်ုပ်
ကျွန်တို့၊ ဩမွန်မှေဝံတော်၊ ထွေငေါ်သိ
အောင်၊ ပျော်မှုဆောင်လေ။ ။သန္တာ
ခန်း)။ ။(တောင်းလင်းအသည်တို့၊ သင်
တို့အသည်နည်းစွတကားဟုဆိုတ်မူ၏။
ဩောရှာဝါးတ်အောက်၊ ရှိခိုးနားတ်
လျှောက်ခံ ဝံသစ်သခင် ဘုရားသည်
မျှအပမရှိ။ ။တောင်းလင်းမြို့၊ လေး
မျက်နှာဘုရားကျောက်စာ။)

ဩက်(ရှေးရေး) အောက်။

ဩင် ရှေးရေး) အောင်။

ဩ

ဩြာရောမျှမတ်။ အမတ်။ ။(စောင့် ရှောက်
လိုခြုံ။ပညာကုသည့်။ ဥာဏ်ဟု ပြန်
ပြောမတ် ဩြာရောတို့။ မဃ ဒေဝ
လင်္ကာသစ်။)

ပေါရာဏ အဘိဓါန်

ပြီးပြီ။

အနက်သဘောတူရာစုပေါင်း၍ ပြခြင်း။

ပုဂ္ဂား	ဖုဂ္ဂား	} ဘုရား။
ပုဏ္ဏ	ဖြား	
ပုပ္ဖား	ဖုဂ္ဂား	
စောသီး	ငိမိုင်း	} မြင့်မြတ်သောသူ
စောဓိး	မှန်ကင်း	
စောလောင်း		
တော်	မှောက်တော်	} အသျှင်၊ သခင်။
ဗန္ဓ	သုဂင်၊ သူ့ဂင်	
ရန်ကဲ	ရန်ပဲ	} မင်း၊ ဘုရင်။
ရန်ဂူ	ရန်လှည်း	
ရန်ခင်း	ရန်လွင်	
ရန်နည်	ရွှေမှောက်	
ရန်နှည်၊ ရန်နှည်း	သနင်း	
ကလန်	သံပျင်။	} အမတ်၊ မှူးမတ်။
သဇ္ဇိုင်း	ဪဝ်ရော။	
တန်ဆေး	သုံ့သေး။	} စေတမန်။
သံတန်	သုံးသေး။	

ခမည်း	}	အဖ၊ အမေ		
ဖခင်				
စံသီး	}	မိသူဇာ	}	မယား
ဇနီး		မျိုးလွန်းကြင်		
ဇံသီး		မျိုးသည်ရင်း		
ညည်း		မျိုးသည်ရန်		
မိည		အိမ်သူ		
ည	}		}	မယား။ ။လင်
ကြင်ဆွေ		သက်လျာ		
ကြင်သူ		သက်ဝေ		
ခင်ပွန်း		သည်ရင်း		
ချစ်ပက်		သည်ရန်		
မျှော်သား	}	သည်လျာ	}	မယား။ ။လင်
သက်မျှ		သည်ဟောင်း		
မောင်နှံ	}	လင်မီး	}	လင်မယား
မောင်မယ်		သွီးမောင်နှံ		
ဧ သည်	}		}	လင်။ မယား။ ။လင်မယား။
သည်ပင်				
သည်မျိုး				
မျှော်မ	}		}	လင်ငယ်။ လင်စောင်။
ရှော်စောင်				
သယောဝံ				

သည်းခေါင်	သည်းပွတ်	} သား။ ။ သွီး၊ သွီး၊
သည်းချာ-ချား	သည်းဖျား	
သည်းညှာ	သည်းဒူ	

ရွယ်လူး	သားပျင်း။	} လူကလေး
အငယ်လူး		

တန်ဖို	လှင်	} ယောက်ျားပျို၊
ပယ်လျှ	သမဲ	

လှင်	} မိန်းမပျို။
သမဲ	

စံထီ၊	မေမေ	} မိန်းမ
ညည်း	သွေးစုန်း (၁၃နှစ်ရွယ်)	
ညဲ	မျက်မည်း (၁၅ ။)	
ညဲမ	မျက်ဝန်း (၂၀ ။)	
မိညဲ	မျက်ညွတ် (၂၅ ။)	
မိမ	ခြောင်းတူး (၄၀ ။)	

ရောင်းရင်း	သဟဲ	} ပေါင်းသင်းသူ။ မိတ်ဆွေ။
ရိုးရင်း	သူကျက်	
သဟာယ်	အကြည်	
သဟေ		

ကပ်ပါး	ဒလိတ်ဒလာ	} သူဆင်းရဲ။ လူမွဲ။
ကပ္ပနား		

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း ၁၁၃

ကူဟာ } ခဝါသည်။
 ဘျည်း: }

ကျွန်သီးတော် } ဘုရားကျွန်။ ကျောင်းကျွန်။
 ခွါ။ ခွါသား: }

ပန်စား၊ ပန်ယုဂ္ဂါလ် } တောင်းခံသူ။ ။ အလှူခံသူ။
 သူဖုန်းစား: } သူတောင်းစား။

လူပြိန်း: } လူအ။ လူခိုက်။ ပညာမျက်စိ
 အကံင } မရှိသောသူ။

လူချဉ် လူသွမ်း: } သူယုတ်မာ။
 လူနှပ် သူနှပ် } လူပေါ့။ လူပျက်။
 လူပြောင်လူလှောင် သူလှောင် } လူရမ်းကား။

ညဉ့်ဌက် လက်သည်
 တန္တ လူပြောင်။ လူလှောင်
 မုဒိမ်း: သလွန်။ သလွန်း
 မောသော သူလှောင်
 လက်မခက် ဟုတ်စား(ခါးပြဲ)
 လက်မပာဉ် } သူခိုး။

ပေါက် ဟံ
 ပေါက်သား: ဟိုင်း
 တည် } ဆင်။

ပခုံးညွန့် } ဦးခေါင်း။
လယ်ညွန့်.....

စုလည်း သျှောင်
မြိတ်လွတ်..... ဥသျှောင်
ယဂင် ဦးလုံး } ဆံထုံး၊ ရောင်။

စုလျား ဘုံပတ်း
ပတ်း..... ရထည်း
ပစ္စု ရမသီး } အပေါ်တင်
ပါဝါရ သလင်းရထည်း } ပုဆိုး။

ဒီရင် သင်တိုင်း } အင်္ကျီ။
ဖျင်

ခန်းဝါ ရဝေ
ချောင် ရိပ်ဖြူ } နေရာအရပ်။
ထဲချောင်

ကွန်း..... ရဝေ
ကွန်းပြေခံ ရွှေတောင်
ခန်းဝါ ရွှေအိမ် } နန်းနန်းတော်

ကြေးတိုက် } ထောင်။
လက်မထေခံ

ချောင် ပြတည်းချောင် } စက်ရာခန်းဆောင်
ပြတည်း..... ပြတဲ } အိပ်ရာခန်း။

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း ၁၁၅

စရဖုတ်	ချက်မြတ်ရာရုံ။	ထမင်းချက်ရုံ။
မီးတင်းကုပ်	စားဖိုရုံ။	
တပြင်း	အမိုးပြင်ဖက်သို့	ထွက်နေသော
အကျည်	ကြမ်းပြင်။	
ဆင်ဝင်	အမိုးတခုအစွန်းသည်၊	အမိုးတခု
ဝဲယုံ	ပေါ်မှာ ဆင့်၍	ဆင့်၍ရှိသော
ဝဲလင်း	အဆောင်၊	ညှော်ခန်းဆောင်။
စုလစ်	အထွတ်အဖျား။	
တုရင်		
မှန်ကင်း		
ကျည်း	ဥဒ်	တံခါး။
ဝတ်		
ပြတင်း	လေသေခံ	ပြတင်းပေါက်။
ပြတင်း	လေသွန်	
စည်း	မီးတား	တံဟိုင်း၊ အရံအတား။
ပရိုင်	သရိုင်	
ဂနိုင်း	မြိုင်	တော။
မိန့်	ရဂု	
စေး	ဟေမန်	
စေးပျစ်	ဟေခာ	
စို	ဟေဝန်	
စိုဖျား၊ဖျား	အင်တိုင်း	

စေးပျစ် ယုဒေါင်း } ချုံ။
 ပိတ်ပေါင်း: }

ပိတ်ပေါင်း: ၁၁၀၀၀၀ ၁၁၀၀၀၀ ၁၁၀၀၀၀ ၁၁၀၀၀၀

ပုရစ် } အညွန့်၊ အဖျား၊ အဖူး။
သရစ်

သရုပ်

အကိုက် ၁၀၀၀၀ ၂၀၀၀၀ ၃၀၀၀၀
အဖို့ ၁၀၀၀၀၀ ၂၀၀၀၀၀ ၃၀၀၀၀၀ ၄၀၀၀၀၀ ၅၀၀၀၀၀ } အညွှန်း။

အပို.

ကျေးဇြီး	(မြေမှအညှော်ပေါ် စအရှယ်)	} ထန်းပင်
လက်မျှော်	(အလက်ငယ်ပေါ် စရှယ်)	
ဆင်ခြေပေါ်	(ဦးခေါင်းပေါ် စရှယ်)	
သမီးလှ	(ထန်းပတ်များရှိစရှယ်)	
ရည်ရ	(ထန်းနှို့ထန်းသီးထွက်စရှယ်)	
ပင်ထွက်	(ထန်းပတ်စင်၍ ပင်လုံးချည်း ရှိသောအရှယ်)	

လက်မျှော် (အလက်ငယ်ပေါ် စရယ်)

ဆင်ခြေပေါ် (ဦးခေါင်းပေါ် စရှယ်)

သမီးလှ (ထန်းပတ်များရှိစုရှယ်)

ရည်ရ (ထန်းနှံထန်းသီးထွက်စုယ်)

ပင်ထွက် (ထန်းပတ်စင်၍ ပင်လုံးချည်း
ရှိသောအရွယ်)

ရှိသောအရှယ်)

ကမ်းတောင်း } မြန်ကမ်းပါး။
ခင်း }

၁၆: ၂၈၀၆၂ ၀၅၀၆၀၂ ၂၀၀၆၀၂ ၀၀၀၀၀၀

တံ ပာဠိပေါင် } ရေ။
ယသ် မုတ္တမံ ဝိရောဓီ နန္ဒရာဂါ ခုပ္ဖဝိတ် ဘူတကံ }

ယဉ်

ကြလ် } (ရေတွင်းရှိသော) ဝဲ။
ခနောင်း }

ခန့်မှန်း: ၁၉၀၀၀၀ ၈၀၀၀၀ ၁၀၀၀၀၀

ကန်ထောင် ယံဆယ် } တဖက်ဆည်ကန်။
 ယံသောက်ကန် } အင်း-အိုင်-ကန်။

ယံသောကီကန် အင်း-အိုင်-ကန်။

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း ၁၁၇

စည်းတန်း ပြင် } သေခင် ခြိတ်၊
စဲတန်း ပြင်ကြီး } သဲသောင်။

ပြင် လတာပြင် } ကျယ် ဝန်း သေ
ပြင်ကြီး လဟာ } လွင်မြင်။

လက်သင် } လက်ကျင့်သေလှေ။
လောင်းရိုးလက်သင်

စိန္တီ } စပါး၊
တံစယ်

ကက် စွဲ
ကျီ တို့
ကြ ပုတ် } စပါးထည့်စရာ-
စည့် } ထားစရာ၊

စရည်း လံပါ။လံပါး }
ဒေါမား အင်စောံ } အိုး
ပေါင်းကန် အိုးတန် }

စလောင်း } စလောင်း၊
ဖိုးပွက်

တံကျင်	နှိပ်တံ	} တုတ်။
တံဗျာ	လှင်ကန်	
တံသင်း	လှင်တံ	
တံသုတ်	လှင်ကန်	

တံကျင်	တံသင်း	} တံစို။ ထိုးဖောက်
တံဗို	

ညောင်စေး	နှံတံ	} အစေး။ စေးကပ်	
နှံကော	မျောက်နှံ		သောအရာ။ အစေး
						ဖြင့်သုတ်၍။ ငှက်
						စသည်ကို ထောင်
						ဖမ်းသော အရာ။

စဉ်း	} ချိန်ခွင်။
ရာဇ္ဇ	

မုဒိန်း	} ဝဉ်ကြီး။
အိဇ္ဇာ	

တန်းတား	} မှာကြားစာ။
သဝန်	

တောင်ကိုင်း	} မြေမြတ် မြေကောင်း။
သေဉ်မြေ	

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း ၁၁၉

ခရော်ခရွတ်.....	တို့ကျစ်	} မညီ မညွတ်သောမြေ ရိုင်းမြေကြမ်း။ ။မညီ မညွတ်သောအရာများ
စုန့်လုန့်		

ခင်	လယ်တောင်တင်	} ကုန်း၊ ကုန်းမြင့်မြေ
ခင်တန်း		

ဘဝင်		} အထက်၊ အထက်အရပ်၊
အညွှာ		

ခုရက်	အထဲ	} အော့၊ အော့အရပ်၊
အကြေ		

စေ့ဝံ	သရော်	} ကာလ၊ အချိန်အခါ၊
စို	အစေ့ဝံ	

စော်	နှောင်းစို	} ရှည်ကြာရှည်မြင့်သော ကာလ။
စို	အစော်	
စိုပြည်		

ယခင်	တီး	} လွန်ခဲ့သောကာလ၊ ရှေးကာလ၊
ယခင်	အတီး	
ယခေါင်	အယခင်	
ဝေးမြင့်	အလျင်	

စနည်း အတီး } နိမိတ်တဘောင်။
 တရင်း၊ ဩင်း }

မျိုးသစ် } ဦးခေါင်းဆေးမင်္ဂလာ။
 သန္တေး }

အဝန်အဘွား } အရောင်အဝါ၊ တင့်တယ်ခြင်း။
 အသည်အဝါ }

ဘင် } အညစ်အကြေး။
 အထည်း }

ကျက်လေ့ မူထား } အလေ့ အကျင့်။
 ကျင့်မှုနည်း ရမ်းပဲ }
 လေ့ သဘော။

တန်ထွာ } ဖြစ်နေကျ ဖြစ်သော သဘော
 တံတစ် } ဓမ္မတာ။

စည်း လေ့ } (လိုက်နာရန်) ထုံး
 ထုံး ခုရန်း } စံဥပဒေသ၊ အစဉ်
 ထုံးတီး သံသ်း } အလာ ရှေးကဖြစ်
 } ပျက် ဘူး သော
 } နည်းလမ်း။

စုလစ် အခေါင်း }
 တမွတ် အထွတ် } အထွတ် အဖျား။
 မှန်ကင်း } အမြတ် အဖျား။

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း ၁၂၁

ပစေးပအူ	ပအူပစေး	} မရှိမသေ- မချေမ ငါး- မရည်ငါး- ပေါ့ ပျက် - သိမ်ဖျင်း သောစကား၊
ပလေးလက်ချား	လက်ချားပလေ	
အာမသာ		

ငေါင်ကံ	} မသာယာသော မနာသာ သော အသံ ရုန့်ရင်း ကြမ်း တန်းသော စကား၊ ကြမ်း တန်းသောနှုတ်၊
သဟောက်	

နမူနီလ	နယုနီလ။
--------	---------

နတ်လျောင်းလ	} ဝါဆိုလ၊
ရွှေတာလ	
နွယ်တာလ	
မွယ်တာလ၊ မြွယ်တာလ	

နံကာလ	ဝါခေါင်လ၊
-------	-----------

သစ်ဆင်းလ	တော်သလင်းလ၊
----------	-------------

သံတုလ။	သီတကျွတ်လ၊
--------	------------

သရဒ	တန်ဆောင်မုန့် လ၊
နတ်လ	နတ်တော်လ၊

ကျိုင်း	မှိုမှို။	} ကြီးသားသော
မြို့	သာသား	
မြီး	သွန်းသွန်း	
မွ်း	သွန်း ၂ သား ၂။	

ကွေး	ပုလုကွေးလေး။	} သေးငယ်သော၊
ကွေးတလေး	ပြောင်။	

ကျိုးကျင်	မျှစ်။	} ပျိုနုသော၊
တန်ဖို	လှင်။	
ပတ်လျှ	ဦးဦး။	
မတန်း		

ကြဌန်း	မွန်	} မြင့်မြတ်သော၊
စော	(အ)ခေါင်	
တမွတ်	(အ)ထွတ်	

ငီးငါး	} မြင့်မြင့် မေမံမေမံ။
သွန်းသွန်း	

ကျို	} ရှိ ၇၁ အွယ်သော၊
တန်လွှ	

စိုပြည်	လျား	} ကြာရှည် - ရှည်
ညောင်း	လျောင်း	
ဘောင်တာ		

} မြင့်သော၊

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း ၁၂၃

စစ်	မိမိမရွာ	အ သစ် ဖြစ် သော
မိမိမထင်း		မဟောင်း နှမ်းသော
ကယ်	ပျင်ကြီးခပ် မွမ်းဖြင်	} များ သော။ အ များ များစွာ
ကု	ပြစ်ပြစ် မွမ်းဖြင်ညီး	
ကု ကယ်	ပြော မွမ်းမျှ	
ကု င	ပြောထု ရိုင်ရိုင်	
ကျိ	ပြောဖြင် လွေ့လွေ့	
ကြွေ့ကြွေ့	ပြောဟု ညိုင်	
ကြွေ့ကြွေ့ ခုံးခုံး	ပျော သောင်းသောင်း	
ခပ်	ပျောပျော အချိ	
ခပ်	ဖြင် အရတ်	
ချိချန်	ဖြင်ညီး အထုအထ	
ချိချယ်	ဖြင်ပည်း အနက်	
စတေ	ဖြင်ပေါ် အပည်းပည်း	
တကာ	ဖြင်ပြီ အပု	
တတွေ	ဖြင်ပြော အပုပာင်	
ပည်း	ဖြင်ဖြင် အပြည့်	
ပည်းထု	ပြီး အပြီးပြီး	
ပည်းဖြင်	ပြီးထပ် အထွံ	
ပေါ်ပည်း	ပြီးထွေ အညွန့်	
ပေါ်ဖြင်	ဖြောဖြော အုပ်အင်	
ပေါ်ယယ်	များဖြင် ဥဒါဟို	
ပုံယင်		

တင်းကျမ်း	မကန်	} အပြည့်အလျှမ်း။ မဆန့် မှီမောက်သည်။
လင်းကဲ	လဘော	
ပုံပေါလဘော	လင်းပြေဝံ	
ပြည့်လင်း		

ကုင်	ပြည့်ထိုင်း	} ပြည့်စုံ - ကြွယ်ဝ - ပေါ များ - ပြည့်စုံသည်။
ကုင်တန်	ဦး	
ကုင်လုံ	ဦး	
ခိုင်ဦး	ဦး	
ချ	ဦးဦး	
စည်	ဦး	

ကျီးကျည်	အန်ကိုး	} ကြိုးစားအားထုတ်သို။
ကြိုး	အန်ထောင်	
ခဲ	အမ်းချ	
ချ	အာသံ	
ပတ်တကုတ်	အဲခိုး	
အပတ်တကုတ်		

နစ်	မရို့သရို့	} လုံ့လမပြု။ အားလျော့ သည်။
နောံနစ်	ယွ	

ကျည်နဲ့ကျည်နဲ့	ညောင်းညာ	} ပျင်းရိ-မင်း- ဖြည်း နှေး-ကြာနှေး - ကြာ လင့်-ကြာမြင့်သည်။
ကျော့ကျည်း	တည်းဘွ	
ကြန့်	တံတွက်	
ခိုင်မျှင်း	တိုင်းတွ	
မိပြည်	မင်း	
ဆေး။ဆေးလေး	မျဉ်း	
ညောင်း		} နောက်သို့ပြန်-ဆုတ် သည်။ ။မြင်သည်- တိမ်မြင် - ညံ့ ပျင်း သွားသည်။
နပ်	ယွံ	
နောံနပ်		
ကော	သောင်း	
၅မ်း		
ကြိမ်း	မိန့်မြင်	
ကြောံကြိမ်း	စိ။စိ။	} ကြောက်လန့်သည်။
ကြောံမြင်	လဲ	
မိန့်		
ခါ	မိန့်	} တုန်လှုပ်သည်။
ချောံချား	လဲ	
ထက်ထီး	လောင်လင်	
နန့်		} ယိုယွင်းပျက်စီးသွားသည်။
မိတ်ရင်ကျည်	ယွက်	
မိရင်ကျည်	ယွက်ယွက်	
ထက်ချည်း		

ကျ၊	မျဉ်း	} ညစ်နွမ်း သည်နွမ်း
ရင်းကျည်	ရိ၅ား	
ညောင်း	မိ၅ား	} ဟောင်းနွမ်းသည်။
မိထင်း	မြင်း	

သရော်	အေဝံအုန်	} ဆွေးမြေ့ - ပုဂံသိုး -
အုန်အောက်	အောက်အု	
အောက်		

တက်လောင့်တက်လဲ		} တလုံနွေး နွေးရှိသို့။
နုခေါ် နုချည်း	နာဝေနာဝည်း	
နဝေနာဝည်း	ဝမ်းပျက်	

စုနီနီ.	} ရှု. မဲ့၍မိသည်။
နှိမ့်နှိမ့်	

ကသီလင်တ	ထွင်းဆုံးကျ	} ဆင်းရဲ - ပင် ပန်း -
မြို့ပြင်	ရိ၅ား	
တိုင်တိ	အထီးကျန်	

ကလူ	နှံ	} နှိပ်စက် - ညှင်းပန်း -
ကလူကစာ	နှံ နည်	
ထောင်း	ပမိ	
ထောင်းတာ	ပိုင်ကားနိုင်	
	ထက်	}

အနက်သဘောတူရာ စုပေါင်း၍ပြခြင်း။ ၁၂၇

ကလွဲကလက်	မစည်တရစ်	} မတော် မလျော်။ မဆီ မဆိုင်။ မမွယ် မရာ။ မတော်မတဲ့။ မအပ်မရာ။
ငတောင်ငရေ	မဆူးမငှား	
တောင် ၂ ရေ ၂	မတကာ	
မချေ	မတီးမရာ	
မစပ်တရစ်	မနှစ်မရှား	

ကရညှိကသီ	တဖုခတ်	} မညီ မညွတ်-ချွတ် လွဲ-ချွတ်ချော်-ချွတ် ယွင်းသည်။
ကရဲကသီ	တဖုင့်တပါး	
ကျိုးကျူး	တဖုင့်ရှား	
နချာ်	တဖုင့်သုန်	
တဖုင့်ကွက်	နောက်နှစ်	
တဖုင့်ကွဲ	လိပ်လည်း	

ညီလင်း	ပါးချန်ပါးဆင်း	} အနိမ့် အမြင့် မ... မညွတ်ရှိသည်။
နိမ့်နင်း		

ဝဲမကူး	အသီး	} အသီးအခြာ ပါးနှင့်မ...
သင်းသီး		

ကျွန်း	တကျွန်း	} အတူမရှိ။ နှိုင်းစရာ
စစ်စီး	တုခဲ	
တုကင်း	တုလွတ်	

ကနဲ့	ဆိုဆွယ်	} နှိုင်းယှဉ် - နှိုင်းဆွယ် ပုံသွေး သည်။ တူတန်သည်။
ဆိုဆွယ်	ပုံသွေး	

တပြေး	လျော	} ညီစွာ။ လျော်စွာ။ တူ တမျှရှိသည်။
လက်ခတ်	လျောလျား	
တပဲ	နှင်းပန်းနှိုင်း	}
တဖြင့်	နှိုင်းနှိုင်း	
တရထည်	နှိုင်း	}
တနှံ	နှိုင်းနှိုင်း	
ထက်ရုံ(ညီမျှ)	နှိုင်းနှိုင်း	} ကဲ့သို့။ အတူတူ။ ထပ် တူ။ တူသမျှ။ မထူး မခြား။
ထင်းပန်း	သစ်တူ	
ထပ်ရှည်	လက်ခတ်	}
နှင်းနိုး	လျော	
နှင်းနှိုင်း	လျောလျား	} ခြေညီညွတ်သည်။
နှင်းပန်း		
ကုတ်သဲ		}
ကုန်းမခေါ		
ရိုက်၂ သောင်း၂ သဲ၂ လျား၂	သောင်း၂	} တညီတညွတ် - အုတ် ကျက်၂ ပြုသည်။ ။ တသင်းတအုပ်ညီစီစွာ ပြု၍သွာကြသည်။
သင်းချပ်တီး	သောင်း၂	
စင်း	မဇီ	}
စူးစူး	မယွန်း	
တံတပ်	မသုန်	} တညီ-မတ်-ဖြောင့်မှန် စွာပြုသည်။
ပလော	ရိုင်းရိုင်း	
မပပ်	ယုံမစောက်	}

ချဉ်းစေ့	စေ့ချဉ်း	} အနီးအပါးအနီးသို့ } ကပ်သည်။
ဝနီး	တိုးတည်	
ကော်ရော်	ပတေပတာ	} ရှိသေသည်။
ကျိုးစွံ	ယမ်းပည်း	
ခယ	ယမ်းပဲ	
ခန့်ညား	ရှိ	
ညား	ရှိကျိုး	} ခြီးမွမ်း= ကောင်း } ကြီးပေးသည်။
ညွတ်ခ	လောက်လား	
ခြီးသောင်း	ဦးခြီး	} အားရ-ဝံးမြေဝံး=
ထောမနာ		
ကြည်းကြည်း	လှလှ	} ရွှင်လုံး- ရှစ်သတ်
ကွန်(မြူတူးရှင်ပျော်)အက်		
နှစ်ကြိုက်	အင်မြိုက်	} ရွှင်မောသည်။
နှစ်မြိုက်	အင်တက်	
နှစ်ထောင်း	အင်ပြည့်	} ရော နှော ဆက်
နှစ်မြို	အင်ဖြိုး	
နှစ်ရှောင့်နှစ်ရှာ	အင်းရွဲ့	} ဆံ ပေါင်းသင်း=
မခေါက်မရက်	အားရမ်း	
ရမ်းရမ်း		} ပေါင်းဖက်သည်။
ကူးလူး	ယဉ်ပါး	
ဆံလှ	သလည့်သလွင်း	

ကျိဗျ၊	ရောရ	} ရောနှော- ပေါင်းသည်။
ရ		
ကလျစ်ကလျ။	ဖက်လုံးတကင်း	} ချစ် ဖွဲ့= ချစ် ခင်နှစ် သက် စွာ = ယဉ်ကျေး ဖွဲ့ရာ- ပြုသည်။
ပျာဌာ		

ကြင်	ချစ်မော	} ခင် မင်ကြင် နာသည်။
ကြင်လျင်	လေးတွဲ	
ခင်ခင်မွတ်မွတ်	လေးတွဲ	} စုံ မက်။ နှစ် သက်သည်။
နှမြော	ပုလုံးတမူး	
မခေါက်မရက်	လေးတွဲ	
မရက်မစက်	လေးတွဲ	} ချစ်ကြိုက်သည်။
ချစ်မော	ရည်းငံ	
ရည်း		} တပ်- တပ် မက်- စွဲလုံး- မက်မော- အလွန် ကြိုက်နှစ်သက်သည်။
ခင်ခင်မွတ်မွတ်	တပ်ဖြေ	
ချစ်မော	ဖြေတပ်	
ငက်ငက်ငက်	ဖင်	
ညွတ်တီး		} ဟည့် ဖြား သွေးဆောင်သည်။
မြည်ဖြား	ဖြားယောင်း	
ဖြား		

ကျည်	ခြည်	} အော်ဟစ်၆ အသံ။ ကျဲလောင် ခြည်ပူး ၆- အသံ ကို ဖြ သည်။
ကျည်း	ခြေး	
ကျာ	ဟည်း	
ကျံ		

ကြီးပ	ဟူးစိုး	} ကြီး ပ ကြီး ဝါး သည်။ ခြီးမောင်း သည်။
ကြိုဝါး	အန်ထောင်	
သံပ		

ချေချွတ်	ထွေသာ	} အသံပြု=မြွက်ဟ= ပြေဆို ပြေဟော သည်။
ငက်	ထွေသံ	
ငေါ	ပွက်	
ထွေငေ	သွေးသီ	

ကူး	ချောပစ်	} မမှန် ၆ စကားဖြင့် ရန်တိုက်ပေးသည် ကဲ့ရဲ့ ၆ စကားကို ပြောဆိုသည်။ မာကျောကြီးထန်း သည်။
ကူးချော	ချောသွေး	
ကူးတိုက်	တီးတုံး	
ချောစား	ပလေ	
ခေါင်ခေါင်	တျက်တျက်	
ချော်		

ကျည်	နိုင်ကြည်	} နိုင်မာ=တည် မြဲ မာချာသည်။
ကျန်း	နိုင်ကျန်	
ကြံ	ချို	
ကြံကြံ		

ကြွတ်	ရှုန်	} ကြီး ထန်း ကြီး ကြွတ် ခက် ထန် သည်။
ကြီးကြွတ်	ရှုန်ကြီး	
စိမ်းချဉ်	ရှုန်ရင်း	

ချဉ်ဆူး	ဆူးရား	} အမျက်ထွက်သည်
ချီချေ	ဆူးဆူးရားရား	
ချောင်းချောင်း	သံမိုး	

ဆန်ကန်	ရုံးကား	} ထောင်လွှားပလွှား အန်တု မရိ မသေ ပြု ခုံ အာဏာကို မနာမ ယူပြုသည်။
တော်လှန်	သောကား	
ထောင်ထား	ဟုတ်လေမတ္တ	
ဖိဆန်	ဟုတ်လေးတမတ်	
မနိုးသရို	အန်ထောင်	

ပြ	လှောင်	} ပြောင်လှောင်သည်
ပြောင်	သရော်	

ရှိုင်းပြည်	} အရှက်ရသည်။
သိမ်းပြည်	

ခွါး	ရှုံး	} ရှောင် လွှဲ ရှောင် ကြဉ် တီး ရှောင် သည်။
တသာ	လှိုလွှဲ။ လှိုလွှဲ	
ဖုံး	သရည်း	
ဖုံးကြဉ်	သရဲ	
ယုဝိုးယုာ		

အနက်သဘောတူရာစုပေါင်း၍ပြခြင်း။ ၁၃၃

ကြိုက်	ညား	} ခွေကြို။ တိုကြို။
ကြို	တော်	
ချက်တွေ	တော်ညား	
ဆုံစည်း		

အခါသင့်။ အဆင်သင့်။

မျိုးသစ်(ခေါ်)	} ဦးခေါင်းဆေးသည်။
သန္ဓေ	

ကိုးကား	} တင့်တယ်အသရေရှိသည်။
မူနော	

ချောက်	၄န့်	} ကျော်ကြား
ပတ်ဖွင့်	၄န့်ထက်	
ပိတ်စပ်	သဲ။ သဲသဲ	
ဖွင့်	ဟိန်း။ ဟိန်းဟိန်း	

ကျော်စော-
ဂုဏ်သတင်း ပျံ့နှံ့သည်

ကံ	ကွပ်	} ကြပ်မ- ကြီးသည်။
ကြပ်	ကွပ်ကဲ	

ကံမြစ်	မြစ်တား	} ဆုံးမ တားမြစ်သည်။
ကွပ်	မြစ်ထား	
မြစ်	သန်း	

ကုတ်ကော်	ခဲရပ်	} ခဲယဉ်း နက်နဲသည်။
ခက်လွှော်	ခဲလွှော်	
ခဲ	နက်	
ခဲခက်	နက်စိ	
ခဲယဉ်း		

တည်းလည်း	တွလန်း	} အောက်သို့ တွ၍ ကျ နေသည်။ တန်းလန်း။
တွလင်း	တွလောင်း	
တွလည်း	တွလွှဲ	

အကုန်သွန်	} အားလုံးမကျန်ပေစွန့်သည်။
အစို့သွန်	

မဟိ	မဟေ	} မရှိ။
မဟဲ့	မဲ	

စဲ	စွဲ	} ပြီး-ပြီးဆုံးပြီ။
ပြယ်		

တန့်တီး	} ရပ်တန့်သည်။
ထုံ	

စက်	မျဉ်း	} အိပ်သည်။
ကျိန်း		

ဆေးကြွပ်	လက်ဆေး	} ခိုးယူသည်။
လက်ငံ	ဟုပ်စား (စုယူသည်)	

အနက်သဘောတူရာစုပေါင်း၍ပြခြင်း။ ၁၃၅

မဝယ်ဓလှယ်	}	မကမ်းမှို-မလှမ်းမှိုရှိသည်။
အန်းမရ		အတောက်အလှမ်းမမှို။

မီးနေ	မီးယပ်	}	သားဖွားသည်။
မီးဖွား	မီးရှူးမြင်		

စာနာ	တွေးခေါ်	}	စုံစမ်းရှုစမ်း- ဆင်ခြင်၊ တွေ၊ စောသည်။
စိန္တေး	တွေးငေါ်		
စိတ်စေး	တွေးဆ		
စိတ်ပြာ	တွေးတော		
စိတ်ပျာ၊ စိတ်ပြာ	တွေးတောသင်		
စူးစား	ဆွေငေါ်		
စောကြော	နက်တံ		
စိုင်းမြင်း	နစ်နော		
ဆ	မွေ		
တိုင်းထွာ	မွေနှည်		
တွေး	လေးတွဲ		

ပွန်	ရည်ငံ	}	တစ်ကျွမ်း လိမ္မာ-ရေး
ပွန်တည်း	ရည်မွန်		
လျှ	လှာလှာ	}	ပါးပါး၊ ပါးသည်။
လျှား	လှာ၊ လှာလှာ		
ဆုန်းဆုန်း			
မှို			စင်ထွက်သည်။

တဲ ၄၅. } ထိခိုက်-တိုက်သည်။
 ထိုက်

ချိုင့် တောင်းလောင် }
 တိ ထိမ်း } ဖြတ်ပိုင်းသည်။
 တောင်း ရည် } ခုတ်ဖြတ်သည်။

စည့်စည့် ပြောင် }
 ဝ သော } ထွန်းလင်းတော့ပေသည်။

ပူအစ် ပေါ် }
 ပူအတ် } ပူသည်။

စင်စို။စင်စို. }
 လမြိတ် } ထင်နေသည်။ ဆက်စပ်သည်။

ကဲ }
 လင်း } ဒိုဒိုသည်။

စိုစို မဆွ } ရှေးဦးရှေးဖျား။
 ပကထူး လက်မွန် } ရှေးဦးစွာ။

ကင်္ကာ ထင်လင်း }
 ကင်္ဂါ ထင်းထင်း }
 စား။စားရရား ထစ်ထစ် }
 မိန်းလိန်းထင်လင်းပြက်ပြက် } မျက်မှောက်။ မျက်မြင်။
 ထင်ပြက် ဖြူ } အထင်အလင်း။ အထင်
 ထင်လင် ဖြူဖြူ } အရှား။

ချက်ကုန်	နှစ်နေ့	} အလုံးစုံ။ အကုန်အစင်။ •ကြွင်း။
ချက်သွန်	ပတုံပလဲ	
ချိချန်၊ ချိချန်	ဖြစ်ဖြစ်	
ချိချယ်	နှိစား	
တသွန်	သစ်အစ်	
ကျင်းကျင်း	ဥသို	

ပတ်ကုံး	လင့်ကဲတဖြာ	} အရပ် ၈ မျက်နှာ။ တ ပြင်လုံး၊ ဆက်ဝန်းကျင်။
ပိတ်စပ်	ဝန်းကျင်	

တချာ	တသုန်	} တစု တရုံး။ တစု တရုံး- တည်း။
တတွန်	အုပ်တွေ	
တဝေး		

တိုးရို	} ထုတ်ချင်းခပ်။
ထုတ်ချော	
ဥဒါဟို	

ဆဲဆဲ	မူးမူး	} လူနီး။ ခမန်း။ လူမ တတ်။
ဘနန်း	ယူးယူး	
လုလု		

စူးစူး	ပက်ပါ	} တည့် တည့်။ ရင် ဆိုင်။
တူရူ	ပက်ပည်	
တူးသည်	ပက်ပင်းပါ	

စိပ်စိပ်	တစေ့စေ့	} စေ့စပ်သေချာစွာ။
စေ့မြေ့		

စတေ	ယိုးသံ	} အစဉ်အမြဲ။ အမြဲမပြတ်။
စင်းလျင်း	သွတ်လွယ်	
တံတစ်	အပင်	
မချာ	ဥဒါယို	
မည့်		

ကလပ်	ပြုတ်တု	} မ ကွေ့ မ ကွာ အမြဲ။ အတူ တကွ မပြတ်။
တောင်ကင်မီးရား	မက်တစ်	
ထက်ကြပ်	လိပ်ခဲတင်းလင်း	
ပူးတည်း	လိပ်ခဲတည်းလည်း	
ပူးပွတ်	လိပ်ခဲဘန်းလန်း	

တစေ့စေ့	တလိုလဲလဲ	} အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ်။
တတေဝံပတ်ပတ်	တအော်လဲလဲ	
တဦးပြည်းပြည်း	အော်လဲ	
တဖွံ့ဖွားဖွား	အော်လဲလဲ	
တလည်လည်		

ထက်ပိုထက်ဝါး

နှိုးရိုးနှိုးရား

ကစိုကရွာ

ကစိုကဝါး

ကချဉ်ကသီ

၂ ခိုးတိုးဝါးတား။ ရိုးတီးရား

တား။

ကချေကသီ

ကရိုးကရွာ

ကသီကရီ

ဆင်းရဲပင်ပန်းစွာ
မနိုင် မနင်း၊ ရှုပ်
ရှုပ်၊ ထွေးထွေး၊
ချွတ်ယွင်းစွာ။

ကြောင်းချည်း

ခပ်သွတ်

ခံတမင်

ချက်ဖြုတ်

ချက်တဖြုတ်

ချပ်ချပ်

ချီချီ

ဆော

ဆောတလျှပ်

တောတံတံ

ထုတ်ခြေ

ဖြူ

ဖြန်းတော

ဖြုတ်ချည်း

ရည်ချည်း

ရက်ရက်

ရုတ်ချည်း

ရုတ်တရက်

ရုတ်ရက်

ရှောင်တခင်

လက်ငင်း

လျှပ်ချပ်

လျှင်ဆော

လျှင်လျှား

လျှပ်လျှပ်

လွှတ်ချည်း

လှုပ်လှုပ်

လှူလှူ

သုတ်သုတ်

ဟုပ်။ ဟုပ်ဟုပ်

မြန်မြန်။

အလျင်အမြန်

မြန်စွာ။

ချက်ချင်း။

